

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΓΑΚΗΣ • ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ • ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΚΩΣΤΑΡΑ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΑΚΡΗ • ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ • ΜΑΡΙΑ ΞΕΣΤΕΡΝΟΥ
ΛΟΥΚΙΑ ΟΡΦΑΝΟΥ • ΑΛΕΞΙΑ ΣΤΑΜΟΥΛΗ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ - ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΠΑΡΑΓΩΓΗ
ΠΡΟΣΛΗΨΗ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

(Παραγωγή - Πρόσληψη)

Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης

Συντονίστρια-Αξιολογήτρια

Αξιολογήτρια

Αξιολογήτρια

Τεχνικός Εμπειρογνώμονας

Επικουρικός Εμπειρογνώμονας

**Υπεύθυνη του μαθήματος/γνωστικού
αντικειμένου στο πλαίσιο της Πράξης**

Τσώνη Αναστασία

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Ιωαννίδου Ελισάβετ

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Γεωργοπούλου Σωτηρία

Εν ενεργεία Εκπαιδευτικός

Τριανταφύλλου Σοφία

Πτυχιούχος Πληροφορικής

Παπαβασιλείου Σπυρίδων

Διπλωματούχος Γραφιστικής

Βασιλική Βαρτζιώτη, Σύμβουλος Β΄ ΙΕΠ,

μέλος της Επιστημονικής Ομάδας Έργου (ΕΟΕ) της Πράξης

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνη Πράξης

Πολυξένη Μπίλλα

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

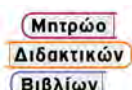
Προϊσταμένη Τμήματος Β΄ Προγραμμάτων Σπουδών και Εκπαιδευτικού Υλικού

Αναπληρώτρια Υπεύθυνη Πράξης

Άννα-Αικατερίνη Λυκούρη

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΓΑΚΗΣ • ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ • ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΚΩΣΤΑΡΑ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΑΚΡΗ • ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ • ΜΑΡΙΑ ΞΕΣΤΕΡΝΟΥ
ΛΟΥΚΙΑ ΟΡΦΑΝΟΥ • ΑΛΕΞΙΑ ΣΤΑΜΟΥΛΗ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

(Παραγωγή - Πρόσληψη)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ 24 γράμματα

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Επιστημονική υπεύθυνη:	Μαρία Ξέστερνου <i>Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εφαρμογών Λογισμικού στα φιλολογικά μαθήματα, Τμήμα Φιλολογίας, Παν/μιο Πελοποννήσου</i>
Ειδήμων γνωστικού αντικειμένου:	Παναγιώτης Γάκης <i>Επίκουρος Καθηγητής επί θητεία Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Παν/μιο Πελοποννήσου</i>
Συγγραφική ομάδα:	Παναγιώτης Γάκης <i>Επίκουρος Καθηγητής επί θητεία Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Παν/μιο Πελοποννήσου</i> Θεόδωρος Κόκκινος <i>Φιλόλογος στη δημόσια Β/βάθμια εκπ/ση, διδάσκων στην Γ/βάθμια εκπ/ση (Δρ Διδακτικής φιλολογικών μαθημάτων)</i> Ευφροσύνη Κωσταρά <i>Φιλόλογος, μέλος ΕΔΙΠ, Παν/μιο Πατρών (Δρ Νεοελληνικής Φιλολογίας – Θεατρολογίας)</i> Βασιλική Μακρή <i>Φιλόλογος, διδάσκουσα στην Γ/βάθμια εκπ/ση (Δρ Γλωσσολογίας)</i> Βασίλειος Μανουσάκης <i>Μέλος ΕΕΠ, Παν/μιο Πατρών (Δρ Αγγλικής Φιλολογίας)</i> Μαρία Ξέστερνου <i>Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εφαρμογών Λογισμικού στα φιλολογικά μαθήματα, Τμήμα Φιλολογίας, Παν/μιο Πελοποννήσου</i> Λουκία Ορφανού <i>Φιλόλογος στη δημόσια Β/βάθμια εκπ/ση (ΜΔΕ)</i> Αλεξία Φωτεινή Σταμούλη <i>Φιλόλογος, μέλος ΕΔΙΠ, Παν/μιο Πατρών (ΜΔΕ στη Βυζαντινή Φιλολογία & Λαογραφία, Δρ Ιστορίας)</i>
Παιδαγωγική επικύρωση αντικειμένου:	Μαρία Ξέστερνου <i>Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εφαρμογών Λογισμικού στα φιλολογικά μαθήματα, Τμήμα Φιλολογίας, Παν/μιο Πελοποννήσου</i>
Σύμβουλοι παρακολούθησης σε παιδαγωγικά θέματα:	Ευφροσύνη Κωσταρά <i>Φιλόλογος, μέλος ΕΔΙΠ, Παν/μιο Πατρών (Δρ Νεοελληνικής Φιλολογίας – Θεατρολογίας)</i> Συμεών Νικολιδάκης <i>Φιλόλογος, διδάσκων στην Γ/βάθμια εκπ/ση (Δρ Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης & Ειδικής Αγωγής)</i>
Συντονισμός ομάδας σχεδιασμού και ανάπτυξης:	Ευφροσύνη Κωσταρά
Συντονισμός και επιμέλεια έκδοσης:	Γεώργιος Μπίκος Μαρία Ξέστερνου
Γλωσσική-φιλολογική επιμέλεια:	Δήμητρα Ιωαννίδη Συμεών Νικολιδάκης
Επιστημονική υπεύθυνη ψηφιακού εμπλουτισμού, παιδαγωγική τεκμηρίωση:	Μαρία Ξέστερνου <i>Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εφαρμογών Λογισμικού στα φιλολογικά μαθήματα, Τμήμα Φιλολογίας, Παν/μιο Πελοποννήσου</i>
Ψηφιακός εμπλουτισμός-τεχνική ανάπτυξη:	Αναστασία Τσεσμελή <i>Εικαστικός, εκπαιδευτικός στη Β/βάθμια εκπ/ση</i>
Επικύρωση ψηφιακού αντικειμένου:	Ευφροσύνη Κωσταρά <i>Επιμορφώτρια Β΄ Επιπέδου ΤΠΕ</i> Λουκία Ορφανού <i>Επιμορφώτρια Β΄ Επιπέδου ΤΠΕ</i>
Σελιδοποίηση-γραφιστική επιμέλεια:	Matrix Design <i>www.matrixdesign.gr</i>
Σχεδίαση εξωφύλλου:	24 γράμματα

Το Βιβλίο Δραστηριοτήτων/Τετράδιο Εργασιών (Παραγωγή – Πρόσληψη) περιλαμβάνει δραστηριότητες παραγωγής κειμένων (προσυγγραφικές, κυρίως συγγραφικές, μετασυγγραφικές) και πρόσληψης κειμένων (προαναγνωστικές, κυρίως αναγνωστικές, μετααναγνωστικές), όπως και επικοινωνιακές δράσεις ολιστικού χαρακτήρα. Πρόκειται για δραστηριότητες παραγωγής και πρόσληψης γραπτού, ψηφιακού και προφορικού λόγου, στοχευμένες στην καλλιέργεια συγκεκριμένης δεξιότητας, ή δραστηριότητες ολιστικού χαρακτήρα, αυθεντικές δράσεις ή δράσεις προσομοίωσης της εξωσχολικής πραγματικότητας στο σχολικό πλαίσιο.

Στο πλαίσιο αυτού του σχεδιασμού προσφέρονται για διδασκαλία επτά (7) συνολικά Ενότητες (κατ' αντιστοιχία με αυτές του βασικού βιβλίου), χωρισμένες σε υποενότητες που αντιστοιχούν στα βασικά πεδία του Προγράμματος Σπουδών. Έγινε προσπάθεια οι τίτλοι των υποενότητων να είναι πιο φιλικοί προς τους/τις μαθητές/-τριες και να αποφευχθεί, όπου ήταν εφικτό, η χρήση μεταγλώσσας. Ειδικότερα, το Τετράδιο Εργασιών εμπλουτίζει και επεκτείνει τη **Γ' Ενότητα** του βασικού βιβλίου (**«Αναζητώντας κρυμμένους θησαυρούς της γλώσσας»**), η οποία εστιάζει σε διαδικασίες κοινωνικού σχεδιασμού και χωρίζεται σε 2 υποενότητες: **Γ1. «Πρόσληψη κειμένων»** και **Γ2. «Παραγωγή κειμένων»** (γραπτών, προφορικών και ψηφιακών).

Στο τέλος του Τετραδίου ενσωματώνεται **Παράρτημα**, που περιλαμβάνει παρουσίαση και ανάλυση των στρατηγικών συγγραφής κειμένου ή παραγωγής προφορικού λόγου σε κάθε φάση (προσυγγραφική/προομιλητική, κυρίως συγγραφική/φάση ομιλίας, μετασυγγραφική/μετά την ομιλία), όπως και των στρατηγικών κατανόησης κειμένων και ακρόασης λόγου.

Το Τετράδιο Εργασιών (Παραγωγή – Πρόσληψη) έχει τη μορφή φακέλου εκπαιδευτικού υλικού, διαθέτοντας ποικιλία κειμένων και δραστηριοτήτων, εκ των οποίων ο/η εκπαιδευτικός, στο πλαίσιο της ανοικτότητας του Προγράμματος Σπουδών, μπορεί να επιλέξει ό,τι κρίνει κατάλληλο για τους/τις μαθητές/-τριές του/της. Επιπλέον, το Τετράδιο με πλούσιο υλικό, συμπληρωματικά προς το Βιβλίο Μαθητή/Μαθήτριας, περιέχει δραστηριότητες δημιουργικής γραφής και προσφέρεται για εφαρμογή τεχνικών και στρατηγικών διαφοροποιημένης διδασκαλίας στην τάξη, στοχεύοντας σε όλους τους τύπους μάθησης και στην ενεργό συμμετοχή όλων των μαθητών/-τριών. Για την ευχερέστερη διάκρισή τους, οι ατομικές δραστηριότητες είναι διατυπωμένες σε β' ενικό πρόσωπο, ενώ οι ομαδικές σε β' πληθυντικό.

Φροντίσαμε, βεβαίως, όπως και στο Βιβλίο Μαθητή/Μαθήτριας, να υπάρχει ποικιλία κειμένων, επιδιώξαμε ο/η μαθητής/-τρια να έρθει σε επαφή με «αυθεντικά» κείμενα του καθημερινού λόγου ή που συναντά στο διαδίκτυο και να γνωρίσει διάφορους κειμενικούς τύπους και κειμενικά είδη. Επιπλέον, στόχος μας ήταν η δημιουργία δραστηριοτήτων διαβαθμισμένης δυσκολίας, με εστίαση στη διαθεματικότητα και στους πολυγραμματισμούς.

Η συγγραφική ομάδα

09 1η Ενότητα

«Καταναλώνω, άρα... υπάρχω;»

21 2η Ενότητα

«Ένα κοινό μέλλον θεμελιωμένο σε κοινές αξίες:
Η Ευρώπη χθες, σήμερα, αύριο»

35 3η Ενότητα

«...του λαού, από τον λαό, για τον λαό...:
Δημοκρατία και κοινωνική ευθύνη»

45 4η Ενότητα

«e-κοινωνία: η νέα παγκόσμια πραγματικότητα»

55 5η Ενότητα

«Βίος και Ηθική: σύγχρονα βιοηθικά διλήμματα»

71 6η Ενότητα

«Διαχρονικές αξίες ή ανάγκες;»

83 7η Ενότητα

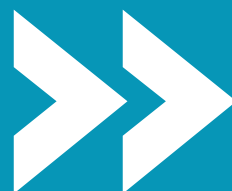
«Σύγχρονα προβλήματα και προβληματισμοί των νέων»

«Καταναλώνω, άρα...
υπάρχω;»

01

Γ. Αναζητώντας κρυμμένους θησαυρούς της γλώσσας

Γ1. Πρόσληψη κειμένων

Γ2. Παραγωγή κειμένων

Κείμενα

1Α, 1Β

Ασπρόμαυρες
διαφημίσεις
- Συλλογή
Εικόνων

«Πρόσληψη οπτικού κειμένου: Εικόνες»

Εικόνα 1

Διαφήμιση σε τοίχο στην Εύβοια (1920)
Δημιουργός: Γ. Βαφιαδάκης [Πηγή: ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ]

Εικόνα 2

Διαφήμιση του τσίρκου Togni, Μπάρι, Ιταλία (1928)
Δημιουργός: Γ. Βαφιαδάκης [Πηγή: ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ]

Δραστηριότητες

1. Ποιες σκέψεις κάνεις, παρατηρώντας τις παραπάνω εικόνες, για τη διαχρονική ανάγκη του ανθρώπου να κάνει γνωστά και να προωθεί σε άλλους ανθρώπους προϊόντα και προσφερόμενες υπηρεσίες;
2. α. Να αναφέρεις τρόπους διαφήμισης που γνωρίζεις από το παρελθόν μέχρι σήμερα.
β. Πώς θα διαφήμιζε σήμερα ένας/μία επαγγελματίας (π.χ. παραγωγός αγροτικών προϊόντων, ιδιοκτήτης/-τρια τσίρκου ή άλλος/-η) τις υπηρεσίες του/της;
3. Ομαδική εργασία: Να σχεδιάσετε με την ομάδα σου ένα διαφημιστικό μήνυμα για ένα προϊόν/θέμα/υπηρεσία της επιλογής σας (π.χ. ρούχα, αυτοκίνητο, τηλέφωνο, μακαρόνια κ.λπ.). Συντάξτε το κείμενο της διαφήμισης, τους διαλόγους, προσδιορίστε τα πρόσωπα, το σκηνικό, δημιουργήστε ένα έξυπνο σλόγκαν. Να παρουσιάσετε, στη συνέχεια, στην τάξη το διαφημιστικό μήνυμά της με όποιον τρόπο επιλέξετε και να ψηφίσετε το πιο ευφάνταστο και πρωτότυπο. Μπορείτε, αν θέλετε, να το ηχογραφήσετε σε ένα podcast ή να το βιντεοσκοπήσετε και να το ανεβάσετε στο ιστολόγιο (blog) της τάξης σας.

Κείμενο 2

Πριν από την ανάγνωση

- ▶ Ποιες σκέψεις έρχονται στο μυαλό σου, ακούγοντας τον όρο «shopping mania»;
- ▶ Η «ωνιομανία» (από το αρχαιοελληνικό *ὥνιο*, που σημαίνει: εμπόρευμα, ψώνιο) είναι δόκιμος όρος της επιστήμης της ψυχολογίας, ο οποίος χρησιμοποιείται, για να περιγράψει συγκεκριμένη ψυχαναγκαστική διαταραχή, την αγοραστική μανία. Πότε πιστεύεις ότι η κατανάλωση μπορεί να μετατραπεί σε αγοραστική μανία; Συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου τα βαθύτερα αίτια και τις συνέπειες του φαινομένου και, στη συνέχεια, διάβασε το κείμενο που ακολουθεί.

«Shopping mania»

Πότε το «shopping» από ευχαρίστηση μετατρέπεται σε «μανία», εξάρτηση αλλά και πραγματική ασθένεια;

Κανένας δεν μπορεί να το αρνηθεί. Μια «συνεδρία αγοραθεραπείας» κάθε τόσο είναι ένα από τα καλύτερα αντίδοτα κατά της ρουτίνας και της κακής διάθεσης. Βέβαια, το γενικότερο κλίμα του καταναλωτισμού εντείνεται, όταν η περιρρέουσα ατμόσφαιρα το βοηθά, όπως την περίοδο των Χριστουγέννων ή των εκπτώσεων. Πότε, όμως, η κατανάλωση παύει να είναι ευχαρίστηση και γίνεται ανεξέλεγκτη ανάγκη και εξάρτηση;

Καταναλώνω, άρα υπάρχω

Σήμερα ισχύει σε μεγάλο βαθμό το «καταναλώνω, άρα υπάρχω», μια που οι αγορές αγαθών και προσφερόμενων υπηρεσιών σηματοδοτούν σε μεγάλο μέρος την κοινωνική μας ζωή. Σκεφτήκατε ποτέ πώς θα ήταν η ζωή μας, αν μας στερούσαν τη δυνατότητα να ξαναμπούμε σε καταστήματα, για να αγοράσουμε είδη ρουχισμού ή ψυχαγωγίας; Πρόκειται για εκείνη την αίσθηση που όλοι λίγο πολύ βιώνουμε, όταν

προσπαθούμε να φτιάξουμε τη διάθεσή μας βγαίνοντας «βόλτα στα μαγαζιά» ύστερα από μια φορτισμένη ημέρα στον χώρο εργασίας ή στο σπίτι. Το άτομο που δεν αισθάνεται όμορφα, που έχει προβλήματα, δυσκολεύεται ν' αποδεχτεί τον εαυτό του και την κατάστασή του, όμως με το να κάνει μια χειρονομία καλής θέλησης, αγοράζοντας κάτι για τον εαυτό του, είναι σαν να κάνει μια συμφιλιωτική κίνηση με τον ίδιο του τον εαυτό, να τον αποδέχεται και να τον ενθαρρύνει. Η αγορά κάποιου αντικειμένου μπορεί να γίνει το θετικό μήνυμα που στέλνει κανείς στον εαυτό του. Το ζήτημα γίνεται πιο περίπλοκο, όταν η καταναλωτική συμπεριφορά μετατρέπεται σε εξάρτηση.

Πρωτόγονο ένστικτο και shopping

Ας μην ξεχνάμε, όμως, ότι η κατανάλωση και τα ψώνια έχουν τις ρίζες τους σε πρωτόγονο ένστικτο, όπως αυτά του κυνηγού-συλλέκτη. Ακόμα και στον σύγχρονο άνθρωπο αρέσει η αναζήτηση τροφής, τον συνεπαίρνει το κυνήγι του καλύτερου και πέφτει με τα μούτρα στη συλλογή αντικειμένων. Είτε πρόκειται για αναζήτηση του κομψότερου ρούχου ή παπουτσιού είτε ενός σπάνιου κρασιού, η ίδια ψυχολογική διαδικασία βρίσκεται πίσω από κάθε απόκτημα.

Και βέβαια, μιλώντας για καταναλωτισμό, δε θα πρέπει να παραλείψουμε και την καταναλωτική μανία που συνδέεται με την αγορά υπηρεσιών. Υπηρεσίες, όπως του γυμναστηρίου, του κομμωτηρίου, των ινστιτούτων αδυνατίσματος και αισθητικής, των κάθε λογής spa και οποιαδήποτε άλλη προσφερόμενη υπηρεσία βάλει ο νους του ανθρώπου, εμπίπτουν στην ευρύτερη έννοια του καταναλωτισμού.

[Πηγή: Μ. Γκέκα, *NaturaNrg* (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Καταναλωτική μανία

Δραστηριότητες

1. Ποιες διαστάσεις δίνει η συντάκτρια του κειμένου στη φράση «καταναλώνω, άρα υπάρχω»; Πώς αντιλαμβάνεσαι εσύ τη συγκεκριμένη φράση;
2. Πώς συνδέεται το φαινόμενο του καταναλωτισμού με το «πρωτόγονο ένστικτο του κυνηγού-συλλέκτη», σύμφωνα με το κείμενο;
3. Ποιος, κατά τη γνώμη σου, είναι ο στόχος του κειμένου; Γιατί πιστεύεις ότι η δημιουργός του κειμένου ξεκινάει με ερώτηση;
4. Πώς αντιλαμβάνεσαι το νόημα του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου;
«Το να κάνει το άτομο μια χειρονομία καλής θέλησης, αγοράζοντας κάτι για τον εαυτό του, είναι σαν να κάνει μια συμφιλιωτική κίνηση με τον ίδιο του τον εαυτό, να τον αποδέχεται και να τον ενθαρρύνει.»

Εκπαιδευτικό παιχνίδι - Παζλ - Παιδιά καταναλωτές

Μετά την ανάγνωση

Αξιοποιώντας στοιχεία του κειμένου και άλλων κειμένων της Ενότητας που διάβασες, γράψε ένα σύντομο σχόλιο σε σελίδα κοινωνικού δικτύου (π.χ. Twitter, Facebook) με τίτλο τη φράση «Καταναλώνω, άρα υπάρχω;», με στόχο να προβληματίσεις τις αποδέκτριες και τους αποδέκτες του σχετικά με το φαινόμενο της καταναλωτικής μανίας (shopping mania).

Αναζήτηση: [PODCAST¹ ΓΥΡΝΑΕΙ ΣΕ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ] (Παραγωγή-Δημιουργία Στ. Ανατολίτη) και παρακολούθησε το βίντεο [0:00:00-0:00:38].

Πριν από την ακρόαση

Συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου τους τρόπους με τους οποίους η διαφήμιση επιχειρεί να πείσει το κοινό για την αξία ενός προϊόντος/μιας υπηρεσίας.

Κατά την ακρόαση

1. Με ποιο επίθετο χαρακτηρίζεται ο τρόπος με τον οποίο οι διαφημίσεις πείθουν το κοινό ότι έχουν ενδιαφέρον; Γιατί πιστεύεις ότι το επιλέγει ο ομιλητής;
2. Να αναφέρεις 4 παραδείγματα τρόπων πειθούς των διαφημίσεων που αναφέρονται στο οπτικοακουστικό αρχείο και να σκεφτείς και άλλα επιπλέον.
3. Πώς αντιλαμβάνεσαι την αναφορά ότι οι διαφημίσεις βασίζονται σε «βασικά ένστικτα»;
4. Τι θέλει να δηλώσει ο ομιλητής με τη φράση «άνθρωποι που κάνουν σπικάζ² με έναν τρόπο που δε μιλάει ποτέ κανένας»; Μπορείς να αναφέρεις αντίστοιχα παραδείγματα;
5. Ποιο είναι το κυρίαρχο ύφος του συγκεκριμένου αποσπάσματος;
α. ενημερωτικό, **β.** χιουμοριστικό, **γ.** επιστημονικό.
Αιτιολόγησε την απάντησή σου με συγκεκριμένα στοιχεία.

Μετά την ακρόαση

6. Ομαδική εργασία: Δημιουργήστε ένα δικό σας podcast μέγιστης διάρκειας 2 λεπτών με θέμα τον τρόπο παρουσίασης των διαφημίσεων, προκειμένου να προσελκύσουν το αγοραστικό κοινό. Μπορεί να είναι μια σύντομη ομιλία σας για το θέμα στο πλαίσιο μιας Ενημερωτικής Ημερίδας για τη διαφήμιση ή να έχει τη μορφή συνέντευξης ενός/μιας καταναλωτή/-τριας σε έναν/μια δημοσιογράφο. Συντάξτε αρχικά το κείμενό σας και μοιράστε ρόλους για την παρουσίασή του.

Βοηθητικά αναζητήστε: [ONASSIS EDUCATION, ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΝΑ ΦΤΙΑΞΟΥΝ ΤΟ ΔΙΚΟ ΤΟΥΣ PODCAST:] και [ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ PODCASTS ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΕΣ], όπου μπορείτε να βρείτε αναλυτικές οδηγίες για το πώς θα δημιουργήσετε το podcast σας.

Καλή επιτυχία!

1. podcast: ψηφιακά αρχεία ήχου, που έχουν σχεδιαστεί για αναπαραγωγή σε υπολογιστές ή φορητές συσκευές, τα οποία διατίθενται μέσω διαδικτύου, συχνά σε περιοδική συχνότητα, και επιτρέπουν στους χρήστες να τα ακούσουν όποτε το ζητήσουν, εύκολα και αυτοματοποιημένα. Βλ. περισσότερες πληροφορίες για την προέλευση του όρου, τον τρόπο δημιουργίας και αξιοποίησης στους προτεινόμενους ιστότοπους της 6ης Δραστηριότητας.

2. σπικάζ: περιγραφή και σχολιασμός γεγονότος με τεχνικά μέσα (βλ. σπικάρω, σπίκερ στο Λεξικό της Πύλης για την ελληνική γλώσσα)

ΟΔΗΓΙΕΣ

Να λάβετε υπόψη σας ότι για τη δημιουργία ενός podcast χρειάζεται σωστή οργάνωση που περιλαμβάνει:

- τη δημιουργία ενός «σεναρίου»,
- τον προσδιορισμό του κοινού,
- τη διάρκεια,
- ποιοι θα ακουστούν και με ποια σειρά,
- τη δομή του (π.χ. χωρισμός τμημάτων/ενοτήτων),
- τον κατάλληλο εξοπλισμό (μικρόφωνο, ακουστικά, λογισμικό δημιουργίας podcast).

Τα βασικά βήματα υλοποίησής του είναι: σχεδιασμός – εγγραφή – επεξεργασία – δημοσίευση.

Μέρη
Podcast

Κείμενο 4

«Πρόσληψη οπτικού κειμένου: Εικόνες»

[Πηγή: commons.wikimedia/pd]

[Πηγή: imagine.art]

Δραστηριότητες

Οι παραπάνω εικόνες εκφράζουν με ιδιαίτερο τρόπο το θέμα της υπερκατανάλωσης που εξαντλεί τους φυσικούς πόρους του πλανήτη μας.

1. Επίλεξε μία από τις δύο εικόνες, περίγραψε τη και δώσε έναν δικό σου τίτλο.
2. Απόδωσε το μήνυμα της εικόνας που επέλεξες με τον δικό σου τρόπο (π.χ. αφήγηση μιας ιστορίας, στίχοι τραγουδιού, ποίημα, σκίτσο, δημοσιογραφικό άρθρο, ομιλία κ.λπ.).

Κείμενο 5

Πριν από την ανάγνωση

- ▶ Έχεις ποτέ σκεφτεί ποια μορφή μπορεί να είχαν οι διαφημίσεις στην αρχαιότητα; Αντάλλαξε τις σκέψεις σου με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου για τους τρόπους με τους οποίους πιστεύεις ότι θα διαφήμιζαν προϊόντα και υπηρεσίες στην αρχαία Ελλάδα.
- ▶ Στη συνέχεια, διάβασε το ακόλουθο κείμενο που αναφέρεται στη «διαφήμιση» μιας οδοντόκρεμας που βρέθηκε σε αιγυπτιακό πάπυρο, γραμμένη στην ελληνική γλώσσα.

«Η αρχαιότερη διαφήμιση οδοντόκρεμας»

«Φτιάχνοντας μια αρχαία οδοντόκρεμα»

«Για λευκά και τέλεια δόντια»

Η παλαιότερη φόρμουλα για οδοντόκρεμα είναι καταγεγραμμένη σ' έναν αιγυπτιακό πάπυρο και χρονολογείται γύρω στον 4ο αιώνα μ.Χ. Αναμφίβολα, πρόκειται για την αρχαιότερη διαφήμιση οδοντόπαστας...

Σήμερα, βρίσκεται στη συλλογή αρχαίων αιγυπτιακών χειρόγραφων της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Βιέννης. Το κείμενο της φόρμουλας είναι γραμμένο στα ελληνικά, την επίσημη γλώσσα στην Αίγυπτο από την αρχή της ελληνιστικής εποχής. Καθώς στο κείμενο υπάρχουν συντμήσεις για ιατρικούς όρους, φαίνεται ότι αυτός που το έγραψε δεν ήταν ένας συνηθισμένος γραφέας, αλλά κάποιος με ιατρικές γνώσεις ή ακόμη και ο εφευρέτης της οδοντόκρεμας...

Διαφήμιση οδοντόκρεμας

Τα συστατικά της αποτελούνται από «μια δραχμή» αλάτι, «δύο δραχμές» μέντα και «μια δραχμή» από τον ξερό ανθό της ίριδας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην Αίγυπτο, ακόμη και στην ύστερη ρωμαϊκή εποχή, στην οποία ανήκει χρονολογικά το έγγραφο, χρησιμοποιούνταν νομίσματα με ελληνικές αξίες, όπως η δραχμή και το τετράδραχμο. Όμως, οι μελετητές θεωρούν ότι ο όρος «δραχμή» στο συγκεκριμένο έγγραφο, όπως και σε άλλα με συνταγές φαρμάκων, αναφέρεται στο βάρος των διαφόρων συστατικών και όχι στην αξία τους. Τα διάφορα συστατικά πρέπει να θρυμματιστούν και να ανακατευτούν καλά μεταξύ τους, μαζί με 20 κόκκους πιπεριού. Σύμφωνα με τις οδηγίες στο κείμενο, η σύνθεση θα πρέπει να σχηματίζει μια υφή σαν πάστα, όταν έρχεται σε επαφή με το σάλιο του στόματος.

Η αρχαία οδοντόκρεμα περιγράφεται στο έγγραφο ως σκόνη «για λευκά και τέλεια δόντια». Πρόκειται για ένα «σλόγκαν» που χρησιμοποιείται μέχρι σήμερα στις διαφημίσεις για οδοντόκρεμες!

[Πηγή: Κ. Λαγός, *Μηχανή του χρόνου* (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Διαβάζοντας το παραπάνω κείμενο, σε ποιες διαπιστώσεις οδηγείσαι για τη σημασία και τον ρόλο της διαφήμισης σε κάθε εποχή;
2. Να φτιάξεις ένα κείμενο οδηγιών παρασκευής και χρήσης της αρχαίας οδοντόκρεμας. Ποια έγκλιση θα χρησιμοποιήσεις; Ποιον ρηματικό χρόνο και ποιο πρόσωπο; Γιατί;
3. Φαντάσου ότι είσαι ο/η εφευρέτης/-τρια της αρχαίας οδοντόκρεμας. Δουλεύοντας σε ομάδες με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου, να φτιάξετε τη δική σας διαφήμιση για τη γνωστοποίηση της οδοντόκρεμας και των αποτελεσμάτων της, με όποια μορφή επιθυμείτε, όπως διαφημιστικό σύνθημα (σλόγκαν), αφίσα, κόμικ κ.λπ. Στη συνέχεια, να την παρουσιάσετε στην τάξη.

Μετά την ανάγνωση

- Σκέψου κάποιο άλλο προϊόν της αρχαιότητας που θα μπορούσε, κατά τη γνώμη σου, να διαφημιστεί.

Διαφημίσεις:
Κείμενο-
Ερωτήσεις

ΤΑΜΕΙΟ 2 / 15		ΧΕΙΡΙΣΤΗΣ 965
ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΜΑΝΙΚΗΣ ΠΩΛΗΣΗΣ		
5200369501254/1135226		
ΣΑΚΟΥΛΕΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ 50TM	0,49	24,00%
5200369501261/1135227		
ΣΑΚΟΥΛΕΣ ΤΡΟΦ. 50TMX 25	0,69	24,00%
5200000002089/1242348		
DJS FORTISSIMA AFTER B	0,99	24,00%
8245802013249/80555		
ΕΠΙΤ ΠΟΙΟΖ ΕΙΝΑΙ TRAVE	3,99	24,00%
4005900966153/1120855		
LIP ΚΕΡΑΣΙ 4,8G	2,99	24,00%
505787000033/1190346		
DJS-MINI ΑΡΩΜΑΤΙΚΟ ΦΑΚ	0,39	24,00%
52522000039/1213259		
ΜΑΣΚΑΡΑ ΜΑΥΡΗ-ΚΥΡΤΟ ΒΟ	2,49	24,00%
434901000034/1117953		
ΛΟΥΡΑΚΙ ΓΥΑΛΙΝΟ ΜΑΥΡΟ	0,29	24,00%
497154000039/1179709		
ΚΛΙΠ ΓΙΑ ΦΥΛΑΞΗ ΓΥΑΛΙΝΟ	0,69	24,00%
5201263027215/1150051		
ΔΙΣΚΟΙ ΝΤΕΜΑΚΙΠΛΑΖ ΡΟΜ		
2 x 1,99	3,98	24,00%
4891969110990/1221233		
() ΜΑΤΑΡΕΣ ΑΛΚΑ	2,99	24,00%
533967000030/1225555		
ΜΑΝΟ ΝΥΧΙΟΝ 3ΤΜΧ ΜΕΡΙ	2,49	24,00%
518381000033/1208970		
ΜΑΝΟ ΝΥΧΙΟΝ ΡΟΖ 6LIT	0,99	24,00%
536268000037/1226980		
ΣΕΤ 3ΤΜΧ ΑΠΟΘΗΤΗΚ ΠΤΗΝ	2,99	24,00%
294311000037/1068240		
ΤΑΠ ΠΑΡΑΛ ΠΛΑΣΤ 72X180	3,49	24,00%
503860000031/1204530		
ΗΛΙΟΠΡΟΣΤ ΠΑΡΗΠΗΤΖ VIP	3,99	24,00%
5201263016646/1152289		
ΥΓΡΟΜ ΝΤΕΜ ΜΑΤΙΟΝ	2,99	24,00%
522859000036/1203229		
ΤΣΙΜΠΙΔ ΦΡΥΔΙΟΝ ΜΙΚΡΟ	1,79	24,00%
1061300/1091300		
ΣΑΚ 60CM 12800TM	0,29	24,00%
1118948/118948		
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΤΕΛΟΣ Σ	0,09	24,00%
ΣΥΝΟΛΟ	39,09	ΕΥΡΩ
EFT	39,09	
ΠΩΛΗΘΕΝΤΑ ΕΙΔΗ:	20	
HMEP: 19/06/2024	OPA: 12.01.58	
A/A 166	ΣΕΙΡΑ: 1502/ 542765	
** ΝΟΜΙΜΗ ΑΠΟΔΕΙΞΗ **		

25/05/2024		OPA: 2018
ΠΑΝΟΥΡ	4,20	13,00%
ΣΤΡΑΨ 2%		
2.000 X 2.00		
ΠΑΤΑΤΑΚΙΑ ΟΛΙΚΗΣ ΘΑ	4,00	13,00%
ΛΑΣΙΝΟ Α		
2.000 X 1.80		
ΦΩΝΗΤΟΣΤ Π	3,60	13,00%
ΟΛΥΣΙ ΟΜΙ		
ΤΥΡΙ ΘΕΤΕΣ	3,90	24,00%
208FP		
ΣΥΝΟΛΟ	€ 15,70	
ΜΕΤΡΗΤΑ	€ 15,70	

[Πηγή: αποδείξεις
πολυκαταστήματος/supermarket]

Δραστηριότητες

Παρατήρησε τις παραπάνω αποδείξεις από πολυκατάστημα και super market.

1. α. Πίσω από κάθε προϊόν σε μια απόδειξη υπάρχει μια σειρά προσώπων (δημιουργών, επαγγελματιών, υπαλλήλων κ.λπ.) που έχουν εργαστεί για τη δημιουργία του, την προώθησή του, τον έλεγχο της ποιότητάς του κ.λπ. Φτιάξε μια λίστα, απαριθμώντας όσους/-ες μπορεί να βρίσκονται πίσω από τα προϊόντα μιας απόδειξης, από την παρασκευή μέχρι την πώλησή τους και την κατάληξή τους στα χέρια του αγοραστικού κοινού.

β. Θα μπορούσες να φανταστείς το άτομο που έκανε τις συγκεκριμένες αγορές (φύλο, ηλικία, διατροφικές συνήθειες, οικονομική κατάσταση, οικογενειακή κατάσταση κ.λπ.) με μόνο στοιχείο τις παραπάνω αποδείξεις; Ποια στοιχεία σε οδηγούν σε αυτό το συμπέρασμα;

2. Να υποθέσεις ότι είσαι καταναλωτής/-τρια που συνειδητοποιεί μετά την απομάκρυνση από το ταμείο ότι έχει γίνει λάθος από τον/την ταμιά του super market, που χτύπησε μεγαλύτερη τιμή σε ένα προϊόν. Επιστρέφεις και ζητάς εξηγήσεις και επιστροφή του ποσού που έχει πληρωθεί με πιστωτική κάρτα. Δημιουργείται επεισόδιο στον χώρο του ταμείου, καθώς και άλλοι/-ες καταναλωτές/-τριες αναφέρουν ότι κατά καιρούς έχουν διαπιστώσει λάθη στις αποδείξεις τους στο συγκεκριμένο super market με επιπλέον χρεώσεις προϊόντων, ενώ οι υπάλληλοι των διπλανών ταμείων υπερασπίζονται τον/τη συνάδελφό τους, λέγοντας ότι πρόκειται για ένα ανθρώπινο λάθος που έγινε πάνω στον φόρτο και την πίεση της δουλειάς και ζητούν να έρθει ο/η υπεύθυνος/-η του super market.

Να γράψεις **τρεις σύντομους διαλόγους** μεταξύ των εξής προσώπων:

α. πελάτη/-ισσας και υπαλλήλου στο ταμείο του super market,

β. εξοργισμένων καταναλωτών/-τριών και υπεύθυνου/-ης του super market,

γ. υπεύθυνου/-ης του super market και υπαλλήλου που έκανε το λάθος.

Πριν από την ανάγνωση

- ▶ Αγοράζεις πάντα ό,τι έχεις ανάγκη; Αν όχι, γιατί, πιστεύεις, ότι συμβαίνει αυτό;
- ▶ Σκέψου τρεις βασικές συμβουλές που θα έδινες στον εαυτό σου, προκειμένου να σταματήσει παρορμητικές αγορές προϊόντων που δε χρειάζεται.

«Πώς να σταματήσεις το ψυχαναγκαστικό shopping»

Ευτυχώς, οι εποχές της δικής μου αγοραστικής μανίας πέρασαν, γιατί η ντουλάπα μου είχε γεμίσει με ρούχα που δε φορούσα, γιατί το ψυγείο μου είχε γεμίσει με φαγητά που χαλούσαν, γιατί δεν υπήρχε λόγος να επιβαρύνω τον τραπεζικό μου λογαριασμό (τα χρήματα μπορούν να αξιοποιηθούν καλύτερα σε βόλτες με φίλους, συνειδητοποίησα), αλλά κυρίως εξαιτίας του περιβαλλοντικού αποτυπώματος που είχε η συμπεριφορά αυτή. Αυτός ήταν ο δικός μου μηχανισμός αντίστασης.

Πώς να συγκρατήσεις τα ψυχαναγκαστικά ψώνια

1. Αγνόησε την παρόρμηση για ψώνια με τον κανόνα των 24 ωρών.
2. Μείωσε τον πειρασμό με το να διαγράψεις τα ενημερωτικά δελτία εταιρειών από το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σου και να μπλοκάρεις ιστοσελίδες με διαφημίσεις για διαδικτυακές αγορές.
3. Αντικατάστησε τα ψώνια με ένα χόμπι.
4. Αντάμειψε τον εαυτό σου για τις επιτυχημένες σου προσπάθειες.

Αυτοί είναι μερικοί εύκολοι κανόνες που μπορείς να ακολουθήσεις και να αποφύγεις να κάνεις αγορές που δε χρειάζεσαι. Ο κανόνας για τις 24 ώρες επιβάλλει το να μην ψωνίσεις παρορμητικά και να σκεφτείς την αγορά που θέλεις να κάνεις για τουλάχιστον 24 ώρες. Αν τα ψώνια είναι εδώ και χρόνια το αγαπημένο σου χόμπι, θα πρέπει να βρεις κάτι καινούριο, για να γεμίσεις τον χρόνο σου. Τι είναι αυτό που ήθελες πάντα να κάνεις και δεν το έκανες ποτέ; Χρησιμοποίησε τον ελεύθερό σου χρόνο για κάτι νέο. Τέλος, μη φοβάσαι να επιβραβεύσεις τον εαυτό σου για την επιτυχία σου. Όσο προσέχεις τις αγορές που κάνεις, σε συνδυασμό με τις νέες σου αρχές, δεν είναι λάθος να κάνεις στον εαυτό σου ένα μικρό δωράκι που ήσουν τόσο προσεκτική ή όταν πραγματικά χρειάζεσαι κάτι καινούριο.

[Πηγή: Α. Σακκά, ηλ. περιοδικό *Ladylike*, 16/5/2016 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Ψώνια -
Άσκηση

Δραστηριότητες

1. Τι είναι το «ψυχαναγκαστικό shopping»; Πότε η αγορά προϊόντων γίνεται μανία και πού πιστεύεις ότι οφείλεται αυτό;
2. Ποιες συμβουλές δίνει η αρθρογράφος στις αναγνώστριες του περιοδικού;
3. Ποια χαρακτηριστικά του κατευθυντικού λόγου εντοπίζεις στο κείμενο;
4. Το παραπάνω απόσπασμα προέρχεται από άρθρο σε γυναικείο ηλεκτρονικό περιοδικό. Πιστεύεις ότι ο καταναλωτισμός συνδέεται με το γυναικείο φύλο ή αφορά εξίσου και τα δύο φύλα; Χωρίστε σε ομάδες και καταγράψτε επιχειρήματα για καθεμιά από τις δύο θέσεις. Στη συνέχεια, οργανώστε έναν «αγώνα λόγων» (debate) στην τάξη, στον οποίον οι εκπρόσωποι από κάθε ομάδα θα αναπτύξουν την επιχειρηματολογία τους. Οι υπόλοιποι/-ες μαθητές/-τριες παρακολουθήστε τον «αγώνα λόγων» και αξιολογήστε: α) την πειστικότητα των επιχειρημάτων, β) την πληρότητα των απαντήσεων, γ) την τήρηση του καθορισμένου χρόνου που έχει δοθεί σε κάθε ομιλητή/-τρια.

Μετά την ανάγνωση

- Να δημιουργήσετε συνεργατικά στην τάξη έναν κατάλογο με συμβουλές που θα δίνετε σε έναν/μία φίλο/-η σας, για να μη γίνει θύμα του καταναλωτισμού. Μπορείτε να κατηγοριοποιήσετε τις ιδέες σας ανά τομείς (π.χ. διαχείριση συναισθημάτων – ιεράρχηση αξιών – οικονομικός προγραμματισμός κ.λπ.).

Καταναλωτισμός
- Κρυπτόλεξο

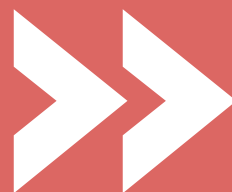
Γλωσσάρι -
Λέξεις κειμένων
ενότητας

**«Ένα κοινό μέλλον
θεμελιωμένο σε κοινές αξίες:
Η Ευρώπη χθες, σήμερα, αύριο»**

02

Γ1. Πρόσληψη κειμένων

Γ2. Παραγωγή κειμένων

Ευρωκοινοβούλιο: Ενότητα στη διαφορά

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Υπεράσπιση των αξιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[Πηγή: europeana.eu.]

Podcast -
Γραφείο
καθηγητών

► Συζήτησε πώς μπορεί να υλοποιηθεί στο πλαίσιο της Ε. Ε. το σύνθημα: «Η Ενότητα στη διαφορά».

► Μίλησε για την εμπειρία σου ή για τις εντυπώσεις που σου έχουν μεταφερθεί από συμμετοχή σε πρόγραμμα Erasmus.

Κείμενο 1

Πριν από την ανάγνωση

Slide Show -
Έρασμος

Το Erasmus είναι το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορά τους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού. Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση προσφέρει σε μαθήτριες και μαθητές αλλά και εκπαιδευτικούς ευκαιρίες για διακρατική συνεργασία, ανταλλαγή εμπειριών και εκπαιδευτικών πρακτικών, καθώς και γνωριμία με νέες κουλτούρες και γλώσσες. Το πρόγραμμα αποτελεί καλή πρακτική σε επίπεδο Ε. Ε. και θεωρείται μία από τις πιο επιτυχημένες δράσεις της.

Με βάση την εμπειρία σου, εάν έχεις λάβει μέρος εσύ ή το σχολείο σου στο πρόγραμμα αυτό, ή από όσα έχεις ακούσει από κάποιον/-α που έχει συμμετάσχει σε πρόγραμμα Erasmus, συζήτησε τα παρακάτω:

► Ποια πιστεύεις ότι είναι τα σπουδαιότερα οφέλη από τη συμμετοχή σε αυτό το πρόγραμμα;

► Θα συμμετείχες, αν σου δινόταν η ευκαιρία;

«Ομιλίες για τον εορτασμό της 35ης επετείου του Προγράμματος Erasmus+»

Γλωσσάρι -
Πρόγραμμα
Erasmus

Ενόψει της εκδήλωσης, ο αντιπρόεδρος που είναι αρμόδιος για την προώθηση του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής μας, κ. Μαργαρίτης Σχοινάς, δήλωσε: «Το πρόγραμμα Erasmus+ είναι μια ιστορία επιτυχίας 35 ετών που έχει προσφέρει ευκαιρίες που αλλάζουν τη ζωή σε εκατομμύρια ανθρώπους. Δε θα μπορούσα να βρω καλύτερο και πιο πειστικό παράδειγμα για το τι σημαίνει στην πράξη *ευρωπαϊκός τρόπος ζωής*. Προσβλέπω στην ανταλλαγή απόψεων με τους συμμετέχοντες σχετικά με τις εμπειρίες τους και με τους ιδρυτές του προγράμματος που έβαλαν τους σπόρους για το σημαντικό αυτό πρόγραμμα πριν από περισσότερες από τρεις δεκαετίες».

Η επίτροπος Καινοτομίας, Έρευνας, Πολιτισμού, Εκπαίδευσης και Νεολαίας, κ. Μαρίγια Γκαμπριέλ, δήλωσε: «Το Erasmus+ είναι μια πραγματική ευρωπαϊκή επιτυχία. Οι αριθμοί μιλούν από μόνοι τους: μέχρι σήμερα, σχεδόν 13 εκατομμύρια συμμετέχοντες μπόρεσαν να σπουδάσουν, να εργαστούν ή να καταρτιστούν στο εξωτερικό. Κάθε χρόνο, περισσότεροι από 600.000 Ευρωπαίοι αξιοποιούν τις ευκαιρίες που προσφέρει το Erasmus+. Και όλοι μάς λένε το ίδιο στη συνέχεια: ότι το πρόγραμμα άλλαξε τη ζωή τους. Από την ίδρυσή του το 1987, το Erasmus+ αναδεικνύει νέες γενιές μορφωμένων, καταρτισμένων και αφοσιωμένων Ευρωπαίων που συνδέονται πέραν των συνόρων. Και αυτός είναι πραγματικά ένας λόγος εορτασμού».

[Πηγή: 35 χρόνια πρόγραμμα Erasmus, Δελτίο Τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 19/9/2022]

Δραστηριότητες

1. Γιατί η Μαρίγια Γκαμπριέλ επικαλείται δεδομένα με αριθμούς, για να υποστηρίξει τη θέση της;
2. Πρόσεξε τις γλωσσικές επιλογές που προσδίδουν εορταστικό ύφος στις δύο ομιλίες. Δώσε ένα παράδειγμα για καθεμιά στη Στήλη Β'.

Στήλη Α'	Στήλη Β'
Εκφράσεις χαράς και ενθουσιασμού	
Αναγνώριση της σημασίας της διαπολιτισμικής ανταλλαγής	
Εκφράσεις ενότητας	
Ενθάρρυνση	

3. Μετά την επιστροφή σου από μια εκπαιδευτική συνάντηση σε άλλη χώρα στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+, οργανώνεται μια εκδήλωση στο σχολείο για την προβολή των αποτελεσμάτων της συνάντησης. Προετοίμασε μια **ομιλία** με διαφάνειες, για να αναδείξεις τα θετικά του προγράμματος, φέρνοντας και παραδείγματα από την πρόσφατη εμπειρία σου. Εναλλακτικά, προετοίμασε μια ομιλία στο πλαίσιο άλλων σχολικών δράσεων ή εορτών (Ημέρα Αθλητισμού κ.λπ.), προσαρμόζοντας όσα ζητούνται στο θέμα σου.

Οδηγίες για το περιεχόμενο και την αξιολόγηση της ομιλίας:

A. Η ομιλία σου μπορεί να περιλαμβάνει:	α) εισαγωγή-χαιρετισμό β) αναφορά στο θέμα με παραδείγματα και συγκεκριμένα στοιχεία γ) αναφορά στη σημασία της διαπολιτισμικής ανταλλαγής δ) έπαινο για τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες ε) ευχαριστίες στ) ενθάρρυνση για συμμετοχή στο μέλλον ζ) ευχές
B. Στη συνέχεια, αξιολόγησε το περιεχόμενο, τη δομή και την παρουσίαση της ομιλίας με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:	1) Ως προς το περιεχόμενο: Εξαίρετη: αν η ομιλία είναι εμπνευσμένη, ευφάνταστη, παρέχει συγκεκριμένα παραδείγματα από τις προσωπικές εμπειρίες και συνδέεται στενά με τη σημασία του προγράμματος Erasmus+. Πολύ καλή: αν η ομιλία παρέχει αξιολογη πληροφόρηση, αλλά μπορεί να χρειάζεται περισσότερη λεπτομέρεια ή συγκεκριμένα παραδείγματα. Καλή: αν η ομιλία παρέχει βασικές, αλλά πολύ γενικές, πληροφορίες, ενώ λείπουν συγκεκριμένες λεπτομέρειες. Μέτρια: αν η ομιλία παρέχει περιορισμένη πληροφορία και λείπουν συγκεκριμένα στοιχεία περιεχομένου. Ανεπαρκής: αν το περιεχόμενο της ομιλίας είναι ασαφές και δεν παρέχει επαρκή πληροφόρηση για το θέμα. 2) Ως προς τη σαφήνεια και τη δομή: Εξαίρετη: αν η ομιλία έχει σαφή δομή, με εισαγωγή, ανάπτυξη και συμπεράσματα. Οι ιδέες συνδέονται ομαλά και η παρουσίαση είναι εύκολα κατανοητή. Πολύ καλή: αν η ομιλία έχει καλή δομή, αλλά μπορεί να χρειάζεται ελαφριά βελτίωση στον τρόπο σύνδεσης των μερών της. Καλή: αν η δομή της ομιλίας δεν περιλαμβάνει όλες τις αναμενόμενες ενότητες και η σύνδεση μεταξύ των ενοτήτων δεν είναι πάντα επιτυχής. Μέτρια: αν η δομή της ομιλίας είναι ασαφής και το κοινό δυσκολεύεται να παρακολουθήσει κάποια μέρη της. Ανεπαρκής: αν η ομιλία δεν έχει σαφή δομή και καμία οργάνωση.

3) Ως προς την παρουσίαση:

Εξαιρετική: αν ο/η ομιλητής/-τρια παρουσιάζει με σαφήνεια το θέμα, φαίνεται το ενδιαφέρον του/της και η παρουσίαση χαρακτηρίζεται από αυθεντικότητα. Η εκφώνηση είναι σαφής και εύκολα κατανοητή.

Πολύ καλή: αν ο/η ομιλητής/-τρια παρουσιάζει με αρκετή ενέργεια το θέμα, αλλά μπορεί να χρειάζεται περισσότερη ποικιλία στον τρόπο εκφώνησης. Η παρουσίαση είναι κατανοητή.

Καλή: αν η παρουσίαση του ομιλητή/-τριας είναι καλή, αλλά δε χαρακτηρίζεται από ζωντάνια. Η εκφώνηση είναι κατανοητή.

Μέτρια: αν η παρουσίαση του/της ομιλητή/-τριας δεν είναι σαφής σε όλα τα σημεία και μπορεί να είναι δυσνόητη.

Ανεπαρκής: αν η παρουσίαση είναι δύσκολα έως καθόλου κατανοητή.

4) Ως προς τη σύνδεση με το κοινό:

Εξαιρετική: αν ο/η ομιλητής/-τρια επικοινωνεί αποτελεσματικά με το κοινό, εμπνέει συναισθήματα και διατηρεί το ενδιαφέρον του.

Πολύ καλή: αν ο/η ομιλητής/-τρια επικοινωνεί αποτελεσματικά με το κοινό, αλλά μπορεί να χρειάζεται λίγο περισσότερο δυναμισμό, για να διατηρήσει το ενδιαφέρον.

Καλή: αν η επικοινωνία του/της ομιλητή/-τριας με το κοινό είναι με περιορισμένη δυναμική.

Μέτρια: αν ο/η ομιλητής/-τρια δυσκολεύεται να επικοινωνήσει με το κοινό και να διατηρήσει το ενδιαφέρον.

Ανεπαρκής: αν η επικοινωνία με το κοινό είναι ανεπαρκής και ο/η ομιλητής/-τρια δεν καταφέρνει να διατηρήσει το ενδιαφέρον του κοινού.

Κάθε κριτήριο αξιολόγησης βαθμολογείται από το 1 έως το 5, όπου το 5 αντιστοιχεί στο «Εξαιρετική» και το 1 στο «Ανεπαρκής».

Οδηγίες για τη
δημιουργία
ψηφιακής
παρουσίασης

Μετά την ανάγνωση

► Εάν επέλεγες να συμμετάσχεις σε μία εκπαιδευτική συνάντηση σε άλλη χώρα στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+, ποια θα ήθελες να ήταν αυτή;

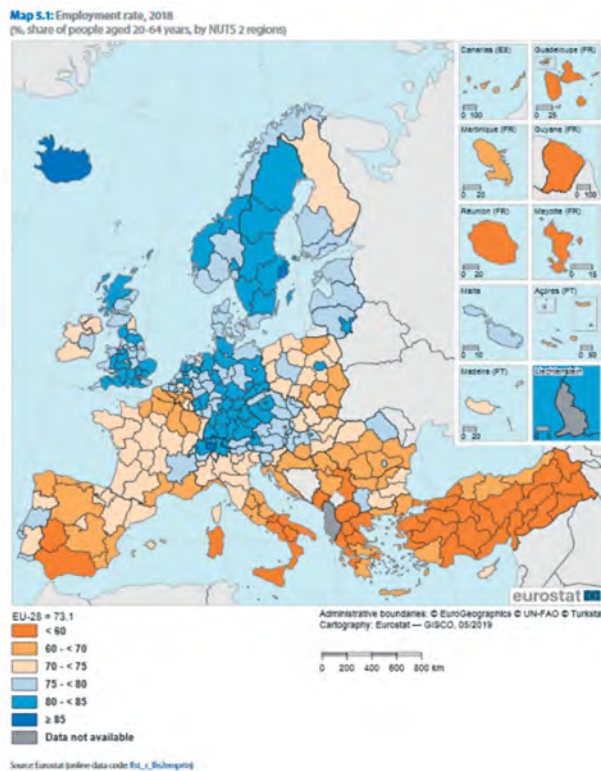

Η Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργεί ως ενιαία αγορά, αποτελούμενη από 27 χώρες. Παρότι οι συνθήκες της αγοράς εργασίας και τα δικαιώματα των εργαζομένων έχουν βελτιωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, η καταπολέμηση της ανεργίας παραμένει βασική πρόκληση της Ευρώπης. Το ποσοστό απασχόλησης, δηλαδή το ποσοστό του πληθυσμού σε εργάσιμη ηλικία που απασχολείται, χρησιμοποιείται, για να αξιολογηθεί η υγεία μιας οικονομίας και η κοινωνική πρόοδος. Τα αποτελέσματα των μετρήσεων οπτικοποιούνται με τη μορφή γραφημάτων και ειδικών χαρτών.

► Παρατήρησε τον ειδικό χάρτη που βρίσκεται στο παρακάτω κείμενο.

«Χάρτης για την απασχόληση στην Ευρωπαϊκή Ένωση ανά χώρα το έτος 2018»

Οι περιφέρειες που έχουν ποσοστό απασχόλησης τουλάχιστον 75% (στόχος πολιτικής της Ε. Ε.) σημειώνονται με μπλε και οι περιοχές κάτω από αυτό το όριο απεικονίζονται με πορτοκαλί.

[Πηγή: ec.europa.eu/eurostat/]

Δραστηριότητες

1. Εντόπισε στον χάρτη το ποσοστό απασχόλησης στη χώρα μας. Είναι υψηλότερο ή χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης;
2. Σύγκρινε τα ποσοστά απασχόλησης των διαφορετικών χωρών και δώσε πιθανές εξηγήσεις για τις διαφορές που παρατηρείς.

«Εμπειρίες φοιτητών Erasmus»

ERASMUS ΣΕ ΑΧΑΡΤΟΓΡΑΦΗΤΑ ΝΕΡΑ

Μια όμορφη ιστορία ακόμα και αν όλα πάνε λάθος!Πρόγραμμα
Erasmus

Πώς να ξεκινήσω να γράφω για κάτι που δε θα ήθελα να τελειώσει ποτέ (ή μάλλον, όχι τόσο σύντομα); Πραγματοποίησα την πρακτική μου άσκηση μέσω του προγράμματος Erasmus στο Μπράουνσβαϊγκ της Γερμανίας. Πολλοί θα αναρωτηθείτε τι είναι το Μπράουνσβαϊγκ. Με το δίκιο σας! Ήμουν αρκετά απαισιόδοξη, ήταν η τελευταία μου επιλογή, μιας που τα μόνα γερμανικά που ήξερα περιορίζονταν στο Hallo και στο Danke. Αρχές Μαρτίου, με μια μεγάλη βαλίτσα και ένα σακίδιο, φτάνω σε μια κωμόπολη της Γερμανίας, σε ένα Ινστιτούτο μέσα στο δάσος.

Ε, λοιπόν, ήταν από τις καλύτερες αποφάσεις που έχω πάρει ποτέ! Ο υπεύθυνός μου ήταν ένας υπέροχος άνθρωπος, που με βοήθησε όχι μόνο να μάθω πράγματα, αλλά να εξετάσω και να εκτιμήσω σε βάθος τις ικανότητές μου και τη δίψα μου για μάθηση. Καθώς ήμουν η μοναδική Erasmus φοιτήτρια του συγκεκριμένου Ινστιτούτου, οι διδακτορικοί φοιτητές μου άνοιξαν την αγκαλιά τους και με καλωσόρισαν θερμά, μένοντας δίπλα μου σε ό,τι και αν χρειαζόμουν. Ήρθα ιδιαίτερα κοντά με 2-3 παιδιά, τα οποία πλέον θεωρώ φίλους. Έναν μήνα μετά την άφιξή μου, ήρθε στον ξενώνα μια Γαλλίδα και ένας Ισπανός που μου άλλαξαν ακόμα περισσότερο τη ζωή! Οι βόλτες με τα ποδήλατα, οι εξορμήσεις σε άλλες πόλεις και χωριά, οι βραδιές караόκε σε μια τοπική παμπ, θα μου μείνουν αξέχαστα.

(Φ.Μ. Προπτυχιακή φοιτήτρια του Τμήματος Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής. Μετακίνηση για πρακτική εξάσκηση στο Institute of Animal Nutrition της Γερμανίας, ακαδημαϊκό έτος 2022-2023)

[Πηγή: Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Γραφείο Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων (διδασκευασμένο από σπασμα)]

Δραστηριότητες

1. α. Ποιες επιφυλάξεις είχε αρχικά η φοιτήτρια για τη συμμετοχή της στο πρόγραμμα;
β. Ποια οφέλη αποκόμισε τελικά; Ποια θεωρεί θετικά στοιχεία του προγράμματος;
2. Ποιος πιστεύεις ότι είναι ο ρόλος της πρώτης ερώτησης στην αρχή του κειμένου;
3. Να σχολιάσεις το ύφος και τη γλώσσα του κειμένου. Υπάρχουν στοιχεία προφορικότητας; Να τα εντοπίσεις. Πού πιστεύεις ότι οφείλονται;
4. Ποιος είναι ο σκοπός του πομπού του κειμένου αυτού;
5. Υπόθεσε ότι συμμετείχες σε πρόγραμμα Erasmus ή κάποιο άλλο ευρωπαϊκό πρόγραμμα (e-Twinning, Comenius κ.ά.), αλλά η εμπειρία σου ήταν αρνητική: Γράψε σε τρεις παραγράφους ένα κείμενο για ανάρτηση στην ιστοσελίδα του φορέα που σε υποστήριξε (σχολείο κ.λπ.), στο οποίο να εκθέτεις τα βιώματά σου με ειλικρίνεια και αντικειμενικότητα.

Οδηγίες για τη συγγραφή:

- α)** Άρχισε με μια σύντομη εισαγωγή που παρουσιάζει την εμπειρία σου στο πρόγραμμα.
- β)** Επικεντρώσου σε συγκεκριμένα περιστατικά ή στιγμές που ήταν δύσκολες για σένα. Απόφυγε τα γενικά σχόλια και προσπάθησε να είσαι λεπτομερής.
- γ)** Αναγνώριση των δυσκολιών: Είναι σημαντικό να αναγνωρίσεις τις δυσκολίες που αντιμετώπισες, χωρίς να επιρρίπτεις ευθύνες ή να κατηγορείς το πρόγραμμα. Εξήγησε πώς αυτές οι δυσκολίες επηρέασαν την εμπειρία σου.
- δ)** Διαδικασία αντιμετώπισης: Περίγραψε τι έκανες, για να αντιμετωπίσεις τις δυσκολίες και πώς προσπάθησες να βελτιώσεις την κατάσταση.
- ε)** Τι αποκόμισες από τη συμμετοχή σου; Πώς αυτές οι εμπειρίες σε βελτίωσαν ως άνθρωπο;
- στ)** Κλείσιμο με θετική οπτική: Ολοκλήρωσε το κείμενο με μια θετική νότα, είτε αναφέροντας θετικές εμπειρίες που είχες κατά τη διάρκεια του προγράμματος είτε τονίζοντας πώς η αντιμετώπιση των δυσκολιών σε έκανε πιο ανθεκτικό/-ή.

Μετά την ανάγνωση

- Τι θα σε ενδιέφερε να μάθεις, συμμετέχοντας σε ένα πρόγραμμα Erasmus+ και γιατί;

.....

Κείμενο 4

Πριν από την ανάγνωση

- Έχεις λάβει μέρος σε πρόγραμμα Erasmus; Το σχολείο σου συμμετέχει σε κάποιο τέτοιο πρόγραμμα; Αφηγήσου την εμπειρία σου από τυχόν συμμετοχή σου ή ανέφερε τον σημαντικότερο λόγο για τον οποίο θα ήθελες να συμμετάσχεις σε ένα πρόγραμμα Erasmus.

E-Twinning

«Ένα ιστορικό του προγράμματος Erasmus»

Το πρόγραμμα Erasmus θεσπίστηκε το 1987 ως πρόγραμμα ανταλλαγών για φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Από το πρώτο έτος της λειτουργίας του, όταν συμμετείχαν σε αυτό 3.200 φοιτητές από 11 ευρωπαϊκές χώρες (Βέλγιο, Δανία, Γερμανία, Ελλάδα, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Ισπανία και Ηνωμένο Βασίλειο), το πρόγραμμα εξελίσσεται διαρκώς. Σήμερα, το Erasmus+ παρέχει ένα ευρύ φάσμα δυνατοτήτων στους τομείς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, της σχολικής εκπαίδευσης, της εκπαίδευσης ενηλίκων, της νεολαίας και του αθλητισμού.

Κατά την τελευταία τριακονταετία, το πρόγραμμα έδωσε σε 9 εκατομμύρια άτομα την ευκαιρία να σπουδάσουν, να καταρτιστούν, να εκτελέσουν εθελοντική εργασία ή να αποκτήσουν πείρα στο εξωτερικό. Το Erasmus+ έχει ισχυρότερους δεσμούς με την αγορά εργασίας απ' ό,τι τα προηγούμενα προγράμματα, γεγονός που επιτρέπει στους σπουδαστές να πραγματοποιήσουν περιόδους μαθητείας σε εταιρείες ή σε οργανισμούς του εξωτερικού και προετοιμάζει, μέσω εμπειριών μη τυπικής μάθησης, τους νέους για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας και τη συμμετοχή τους στα κοινά.

Το 2024 συμπληρώνονται 37 χρόνια λειτουργίας του προγράμματος Erasmus. Το 2021 ξεκίνησε η νέα γενιά του Erasmus+ με ενδιαφέροντα και καινοτόμα χαρακτηριστικά, όπως ευκαιρίες κινητικότητας για πολλούς μαθητές και διαπιστεύσεις για τους οργανισμούς της σχολικής εκπαίδευσης. Έτσι, επιτυγχάνονται πιο εύκολα αμφίδρομες ανταλλαγές μεταξύ των σχολείων της Ε. Ε.

[Πηγή: Από το Erasmus στο Erasmus+: μια ιστορία 30 ετών, Δελτίο Τύπου, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 26/1/2017]

Δραστηριότητες

1. Σε ποιους και ποιες απευθυνόταν αρχικά το πρόγραμμα Erasmus και ποιες ηλικιακές ομάδες και κατηγορίες εκπαιδευομένων συμπεριέλαβε στη συνέχεια;
2. Ποια οφέλη αποκόμισαν όσοι και όσες συμμετείχαν σε αυτό;
3. Πώς λειτουργεί η εικόνα που συνοδεύει αυτό το κείμενο; Σημείωσε αυτό που πιστεύεις ότι ισχύει:
 - α) Παρέχει επιπλέον πληροφορίες, επεκτείνοντας έτσι το περιεχόμενο του κειμένου.
 - β) Οπτικοποιεί έννοιες που ενδεχομένως να μην είναι κατανοητές μόνο με το κείμενο.
 - γ) Κάνει πιο εύληπτο (εύκολο στην κατανόηση) το περιεχόμενο του κειμένου.
4. Ομαδική εργασία: Δημιουργήστε ένα χρονικό για τη συμμετοχή σας σε πρόγραμμα Erasmus ή σε οποιοδήποτε άλλο εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τη μορφή **φυλλαδίου**. Σε ρόλους: α) συντονιστή/-στριας, β) συγγραφέα-συντάκτη/-τριας περιεχομένου, γ) σχεδιαστή/-στριας ή γραφίστα/-στριας, δ) εικονογράφου-φωτογράφου, ε) επιμελητή/-τριας, εργαστείτε για τη συγγραφή. Στόχος σας είναι να μοιραστείτε την εμπειρία σας, να εμπνεύσετε άλλα άτομα ή να αναδείξετε τη σημασία του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Φυλλάδιο
Erasmus

Οδηγίες

A. Οδηγίες-συμβουλές για τη συγγραφή:

α) Προσδιορίστε το βασικό περιεχόμενο που θέλετε να περιλαμβάνει το φυλλάδιο. Επιλέξτε τα κύρια γεγονότα, εικόνες και σημαντικές λεπτομέρειες που θα συμπεριληφθούν. Για να προετοιμαστείτε καλύτερα, μπορείτε να δημιουργήσετε μια χρονογραμμή.

β) Χωρίστε το χρονικό σας σε τμήματα που θα αντιστοιχούν σε κάθε πτυχή της εμπειρίας σας.

γ) Επιλέξτε μια διάταξη που να ταιριάζει με το περιεχόμενο και το στυλ που θέλετε να πετύχετε. Θα πρέπει να περιλαμβάνει τόσο το κείμενο όσο και τις εικόνες.

δ) Τοποθετήστε το κείμενο και τις εικόνες στη διάταξη. Φροντίστε να είναι ισορροπημένα και ευανάγνωστα. Χρησιμοποιήστε σύντομα κείμενα και λίγα, αλλά επίκαιρα, κύρια σημεία για κάθε τμήμα του φυλλαδίου.

ε) Διατηρήστε μια συνεπή χρωματική παλέτα που αντιστοιχεί στο θέμα ή τον σκοπό του φυλλαδίου.

στ) Πριν από τη δημοσίευση, ελέγξτε το φυλλάδιο για ορθογραφικά, συντακτικά και γραμματικά λάθη. Επίσης, βεβαιωθείτε ότι οι εικόνες έχουν καλή ανάλυση.

ζ) Επιλέξτε τη μέθοδο διάδοσης που ταιριάζει με τις ανάγκες σας.

B. Συμβουλές για χρήση περιβάλλοντος συγγραφής:

Μπορείτε να δημιουργήσετε το φυλλάδιο σε χειρόγραφο, κολλώντας τις κατάλληλες εικόνες ή να αξιοποιήσετε ψηφιακά περιβάλλοντα, όπως το interactive book της e-me ή το Canva.

Γ. Κριτήρια αξιολόγησης:

α) Σχεδιασμός και εμφάνιση: Σαφής και ελκυστική διάταξη, χρήση κατάλληλων γραφικών και εικόνων, συνοχή στο χρωματικό σχήμα και το στυλ.

β) Περιεχόμενο: Σαφές και συναρπαστικό κείμενο που περιγράφει την εμπειρία, σωστή χρήση της γλώσσας και ορθογραφίας, πληροφορίες που είναι ενδιαφέρουσες και σημαντικές.

γ) Ενσωμάτωση εικόνων: Ευανάγνωστες και σχετικές, που συμπληρώνουν και ενισχύουν το κείμενο, σωστή αναλογία και εύρος εικόνων.

δ) Συνεργασία: Σαφείς ρόλοι και συνεισφορά από κάθε μέλος, ενεργή συνεργασία και επικοινωνία, συνεπής προσφορά από κάθε μέλος.

ε) Δημιουργικότητα-καινοτόμες ιδέες και προσεγγίσεις: Το φυλλάδιο ξεχωρίζει και προσελκύει το ενδιαφέρον.

στ) Συνολική εντύπωση: Κατανόηση του σκοπού του φυλλαδίου.

Μετά την ανάγνωση

► Ποιο θεωρείς το σημαντικότερο όφελος από όσα αναφέρονται στο κείμενο και την αφήσα;

 Κείμενο 5

Πριν από την παρακολούθηση

▶ Ανάφερε λέξεις ή φράσεις που σκέφτεσαι, όταν μιλάς για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορούν να είναι σχετικές με τα όργανα διοίκησής της, τις πολιτικές της, τις αξίες που διέπουν τη λειτουργία της, τα οφέλη, αλλά και τα μειονεκτήματα από τη συμμετοχή της χώρας μας σ’ αυτήν. Ας καταγραφούν με τη μορφή σχεδιαγράμματος/ εννοιολογικού χάρτη στον πίνακα της τάξης ή στον διαδραστικό πίνακα.

«Τι είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση;»

Τι είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση - Βίντεο

Αναζήτηση: [\[ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ;/CNN GREECE\]](#) (επιμέλεια Σ. Ντούσι-ας) και δες το βίντεο.

Κατά την παρακολούθηση

1. Γράψε στη στήλη Β΄ τον τίτλο που ταιριάζει σε κάθε ενότητα, επιλέγοντας από τον ακόλουθο πίνακα. Εντόπισε τον πομπό, τον δέκτη και τον σκοπό δημιουργίας του βίντεο.

- α)** Η ιστορία έως σήμερα. Πώς δημιουργήθηκε;

β) Ορισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

γ) Χαρακτηριστικά της Ευρώπης σήμερα: Θετικά - Αντιρρήσεις

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
A΄ Ενότητα-Εισαγωγή [0:00:00-0:00:20]	
B΄ Ενότητα [0:00:21-0:01:11]	
Γ΄ Ενότητα [0:01:12-0:02:00]	

2. Ποιοι πόροι αξιοποιούνται περισσότερο και ποιοι λιγότερο;
- α)** γραπτός λόγος, **β)** προφορικός λόγος, **γ)** μουσική, **δ)** σταθερή εικόνα, **ε)** κίνηση της εικόνας, **στ)** κίνηση του κειμένου; Γιατί κατά τη γνώμη σου;
3. Σε ποιες θετικές πλευρές της Ευρωπαϊκής Ένωσης εστιάζει το κείμενο;
4. Πιστεύεις ότι υπάρχουν αρνητικές πλευρές που αποκρύπτονται στο κείμενο;
5. Να παρατηρήσεις τον προφορικό λόγο.
- α.** Σε ποιο πρόσωπο βρίσκονται τα ρήματα; Γιατί;
- β.** Ποια είναι η σχέση εικόνας και λόγου; Γιατί;

6. Ομαδική εργασία: Τώρα που ανακαλύψατε μερικά από τα μυστικά των βίντεο, ήρθε η ώρα να δημιουργήσετε το δικό σας.

- **Αντικείμενο**: η προβολή μιας δράσης του σχολείου ή ενός προγράμματος Erasmus
- **Πομποί**: εσείς, οι μαθητές/-τριες
- **Δέκτες**: εφηβικό κοινό
- **Στόχος**: να προσελκύσετε το ενδιαφέρον του εφηβικού κοινού
- **Μέσο**: διαδίκτυο

Οδηγίες

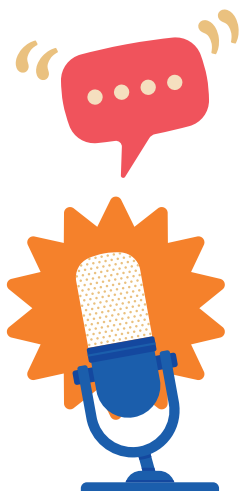
Το βίντεό σας μπορεί να δημιουργηθεί με αξιοποίηση λογισμικού βίντεο (π.χ. canva, monie maker κ.λπ.). Θα αξιοποιεί γραπτό λόγο, εικόνα και μουσική. Η εργασία σας θα παρουσιαστεί στην τάξη και θα αξιολογηθεί.

Αφού προετοιμάσετε το υλικό σας, στη συνέχεια:

- Αποφασίστε ποιες εικόνες θα συνοδεύουν το κείμενό σας.
- Μορφοποιήστε. Σκεφτείτε και συζητήστε τους πόρους που θα αξιοποιήσετε: γραπτό, προφορικό λόγο, κινούμενη ή στατική εικόνα και γιατί, την επιλογή του φόντου και των χρωμάτων, τις υπογραμμίσεις, το είδος και το μέγεθος της γραμματοσειράς, τα εφέ κ.λπ. Ποια και σε ποιο βαθμό θα χρησιμοποιήσετε και γιατί;
- Επιλέξτε το μουσικό κομμάτι που θα συνοδεύει το κείμενό σας.
- Καταγράψτε τις πηγές που αξιοποιήσατε και τα ονόματά σας ως δημιουργοί του βίντεο.
- Κάντε τον τελικό έλεγχο.
- Όταν τελειώσετε, συντάξτε μια αναφορά για την πορεία της συνεργασίας σας και της δουλειάς σας. Κριτήριο αξιολόγησης θα είναι και η συνεργασία.

Μετά την παρακολούθηση

► Σε ποια σημεία του βίντεο θα βασιζόσουν, για να δημιουργήσεις ένα δικό σου podcast;

«...του λαού, από τον λαό, για τον λαό...:
Δημοκρατία και κοινωνική ευθύνη»

03

Γ1. Πρόσληψη κειμένων

Γ2. Παραγωγή κειμένων

ΚΗ' ΣΥΝΟΔΟΣ 2023-2024 «Βουλής των Εφήβων»

[Πηγή: Ίδρυμα της Βουλής]

- Στη φωτογραφία απεικονίζεται συνεδρίαση μαθητών και μαθητριών Α΄ και Β΄ τάξης Λυκείου των σχολείων της Ελλάδας και των ΕΠΑΣ του ΟΑΕΔ, που μετέχουν στο πρόγραμμα «Βουλή των Εφήβων». Επιθυμείτε να λάβετε μέρος, όταν φοιτήσετε στο Λύκειο; Γιατί; Ποιες προτάσεις θα κάνατε ως έφηβοι/-ες βουλευτές για τη βελτίωση της εκπαίδευσης;

Κείμενο 1

Πριν από την ανάγνωση

Αφίσες
Ημέρα
Γυναίκας

Σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 2 του Ελληνικού Συντάγματος: «Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις», ενώ σύμφωνα με το άρθρο 116 (Θετικά μέτρα για την προώθηση της ισότητας ανδρών-γυναικών): «Δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το Κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών».

- Να εκφράσεις την άποψή σου: Σε ποιον βαθμό πιστεύεις ότι έχουν αρθεί οι ανισότητες σε βάρος των γυναικών στον τομέα **α)** της εκπαίδευσης, **β)** της εργασίας, **γ)** της υγείας, **δ)** της συμμετοχής στα κοινά; Δώσε παραδείγματα.

«Με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα Γυναικών και Κοριτσιών στην Επιστήμη»

Η «Διεθνής Ημέρα Γυναικών και Κοριτσιών στην Επιστήμη» καθιερώθηκε με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ στις 22 Δεκεμβρίου 2015 και τιμάται κάθε χρόνο στις 11 Φεβρουαρίου. Έχει ως στόχο να αναγνωριστεί ο σπουδαίος ρόλος που διαδραματίζουν καθημερινά οι γυναίκες και τα κορίτσια στην Επιστήμη και την Τεχνολογία σε όλο τον κόσμο, αλλά και να αναδείξει τις έμφυλες ανισότητες που υπάρχουν στους τομείς ETMM-STEM (Επιστήμη, Τεχνολογία, Μηχανική, Μαθηματικά - Science, Technology, Engineering, Mathematics).

Ανέκαθεν τα επιτεύγματα των γυναικών στην επιστήμη υποβαθμιζόνταν ή αγνοούνταν, ενώ οι διακρίσεις λόγω φύλου και η υποεκπροσώπησή τους είναι ακόμα και σήμερα παραπάνω από εμφανείς. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης *She Figures 2021*, η διαφορά στην αναλογία των γυναικών κατόχων προπτυχιακού ή μεταπτυχιακού τίτλου στο σύνολο των επιστημονικών πεδίων και στους τομείς STEM το 2018 ήταν 24 ποσοστιαίες μονάδες και των κατόχων διδακτορικού τίτλου 10 ποσοστιαίες μονάδες. Αυτά τα στοιχεία δείχνουν ότι η ανισότητα στη συμμετοχή των γυναικών στην εκπαίδευση στους τομείς STEM ξεκινά από την αρχική επιλογή του αντικειμένου σπουδών και συνεχίζεται έως και τις ανώτερες ακαδημαϊκές θέσεις.

Ο Αντόνιο Γκουτέρες, Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, στη δήλωσή του για τη Διεθνή Ημέρα Γυναικών και Κοριτσιών στην Επιστήμη το 2019 ανέφερε ότι: «Οι γυναίκες και τα κορίτσια είναι ζωτικής σημασίας σε όλους αυτούς τους τομείς (ETMM-STEM). Παρόλα αυτά παραμένουν τραγικά υποεκπροσωπούμενες. Τα φυλετικά στερεότυπα, η έλλειψη ορατών προτύπων και οι μη υποστηρικτικές ή ακόμη και εχθρικές πολιτικές και περιβάλλοντα μπορούν να τις εμποδίσουν από το να ακολουθήσουν τις σταδιοδρομίες τους».

Παρά τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν καθημερινά, γυναίκες επιστήμονες από όλο τον κόσμο ξεπερνούν τις δυσκολίες, αναζητούν λύσεις, καινοτομούν και διαπρέπουν. Όμως, το έμφυλο χάσμα στην επιστήμη συνεχίζει να οδηγεί σε χαμένα ταλέντα, λιγότερη καινοτομία και ανάπτυξη, και ανεκμετάλλευτες ευκαιρίες. Στον τομέα της εκπαίδευσης, τα στερεότυπα είναι ακόμα ισχυρά, καθώς υπάρχει η πεποίθηση ότι οι τομείς STEM ταιριάζουν περισσότερο στα αγόρια από ό,τι στα κορίτσια.

Η εξάλειψη του χάσματος των φύλων στην εκπαίδευση στους τομείς STEM θα συνέβαλε σε αύξηση του ευρωπαϊκού κατά κεφαλήν ΑΕΠ³ μεταξύ 2,2% και 3,0% μέχρι το 2050. Στον τομέα της εργασίας, οι γυναίκες στους τομείς STEM αντιμετωπίζουν εργασιακές συνθήκες που δυσχεραίνουν την τήρηση ισορροπίας μεταξύ προσωπικής και επαγγελματικής ζωής και μειώνουν τις πιθανότητες επαγγελματικής εξέλιξης και ισότητας στις αμοιβές.

[Πηγή: Ε. Αποσπότη, *Επιτροπή Ισότητας των φύλων του ΟΠΑ*, 9/2/2022 (ιστότοπος, απόσπασμα άρθρου)]

«Κατεβαίνω
Υποψήφια» -
Βίντεο

3. ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν): είναι ένας δείκτης της παραγωγής μιας χώρας ή μιας περιοχής, που αντικατοπτρίζει τη συνολική αξία όλων των αγαθών που παράγονται και των υπηρεσιών που προσφέρονται σε μία δεδομένη χώρα κατά μία δεδομένη χρονική περίοδο. Το ΑΕΠ δείχνει πόσο εύπορη ή φτωχή είναι μια χώρα και πώς εξελίσσεται η οικονομία της με τον χρόνο. Όταν το ΑΕΠ αυξάνεται, συνήθως σημαίνει ότι η οικονομία της χώρας είναι ισχυρή και αναπτύσσεται. [Πηγή: Αρχές Οικονομικής Θεωρίας, Γ' τάξη ΓΕΛ (ΟΠΣΟΠ), ΙΤΥΕ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»]

Δραστηριότητες

1. Ποιος είναι ο στόχος του εορτασμού της «Διεθνούς Ημέρας Γυναικών και Κοριτσιών στην Επιστήμη»;
2. α. Ποια είναι η θέση/διαπίστωση της συντάκτριας του άρθρου σχετικά με τον βαθμό εκπροσώπησης των γυναικών στους τομείς των θετικών επιστημών;
β. Πώς τεκμηριώνει τη θέση της αυτή; Ποια στοιχεία επικαλείται;
3. Γιατί γίνεται αναφορά στη δήλωση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για τη «Διεθνή Ημέρα Γυναικών και Κοριτσιών στην Επιστήμη»;
4. Ποια είναι η αιτία και ποιες είναι οι συνέπειες του φαινομένου που αναλύεται στο άρθρο; Πώς υποστηρίζονται;
5. Ποιος κειμενικός τύπος κυριαρχεί στο άρθρο αυτό;

6. Ομαδική εργασία: Η δημοκρατία παρέχει το πλαίσιο για την προώθηση της ισότητας των φύλων, καθώς η αρχή της ισότητας είναι μία από τις θεμελιώδεις αξίες της. Ωστόσο, η πραγματική εφαρμογή της ισότητας των φύλων μπορεί να διαφέρει σημαντικά, ανάλογα με τον τρόπο λειτουργίας του πολιτικού συστήματος, τις πολιτικές αποφάσεις και το πολιτιστικό πλαίσιο κάθε κοινωνίας.

Μοιράστε ρόλους **α)** κοινωνιολόγων, **β)** νομικών, **γ)** στατιστικών αναλυτών/-τριών και **δ)** δημοσιογράφων στα μέλη της ομάδας σας, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα/τις γνώσεις/τις δεξιότητές σας και, στη συνέχεια, συγκεντρώστε δεδομένα για την κατάσταση που επικρατεί στη χώρα μας σε θέματα ισότητας φύλων.

- Οι **κοινωνιολόγοι** εντοπίστε και σχολιάστε έρευνες για τα κοινωνικά προβλήματα και τις καταστάσεις που επηρεάζουν την ισότητα των φύλων στην εργασία, στη συμμετοχή στα κοινά, στην εκπαίδευση, στην οικογένεια.
- Οι **νομικοί** μελετήστε και παρουσιάστε νόμους που αφορούν την ισότητα των φύλων, νόμους για τις ίσες ευκαιρίες, για τη βία κατά των γυναικών και για τη συμμετοχή τους στην πολιτική και την οικονομία.
- Οι **στατιστικοί** βρείτε στοιχεία για τη συμμετοχή των γυναικών σε τομείς, όπως η εκπαίδευση, η εργασία και η πολιτική και σχολιάστε τα.
- Οι **δημοσιογράφοι** εξετάστε και παρουσιάστε πώς απεικονίζονται και αντιμετωπίζονται οι γυναίκες στα μέσα ενημέρωσης.

Τεκμηριώστε τις θέσεις σας με στοιχεία που προέρχονται από τη μελέτη των πηγών που δίνονται παρακάτω στις οδηγίες. Αναρτήστε τα συμπεράσματά σας σε ένα κείμενο στο ιστολόγιο της τάξης (μπορείτε και μέσω e-class/e-me) με τίτλο: «Παρατηρητήριο Δημοκρατίας».

Οδηγίες για τη συγγραφή:

- α)** Να χρησιμοποιήσετε κατάλληλη δομή με εισαγωγή, κύριο μέρος και κατάλληλο κλείσιμο.
- β)** Να χωρίσετε το κείμενο σε παραγράφους για ευκολότερη ανάγνωση.
- γ)** Να προσθέσετε στο κείμενό σας εικόνες και γραφήματα.
- δ)** Να εντοπίσετε υλικό στις ιστοσελίδες του ΚΕΘΙ [ΚΕΘΙ ΙΣΟΤΗΤΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ], του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, της Βουλής των Ελλήνων [ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ. Η ΒΟΥΛΗ. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ], της ΕΛΣΤΑΤ [Ελληνική Στατιστική Αρχή -Ισότητα Φύλων] και της EUROSTAT [Eurostat= Ευρωπαϊκή Στατιστική Αρχή -Gender Equality= Ισότητα Φύλων].

Γλωσσάρι
- Ισότητα
φύλων

Ισότητα φύλων -
Slide Show

Μετά την ανάγνωση

- Συμφωνείς με τη θέσπιση διεθνών ημερών, όπως η «Διεθνής Ημέρα Γυναικών και Κοριτσιών στην Επιστήμη»;

Κείμενο 2

Πριν από την ανάγνωση

Το 1986 θεσπίστηκε ο Κανονισμός Λειτουργίας των Μαθητικών Κοινοτήτων που ισχύει μέχρι σήμερα. Σχετικά με την ιστορία του θεσμού των μαθητικών κοινοτήτων, δες περισσότερα στο Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία.

Εκτός από τα άρθρα και τις παραγράφους που αφιερώνονται σε διαδικαστικά θέματα για τον τρόπο εκλογής των συμβουλίων κ.λπ., σημαντικά είναι τα άρθρα στα οποία γίνεται λόγος για τους τρόπους μαθητικής πρωτοβουλίας και για τις δημιουργικές δραστηριότητες των μαθητών/-τριών στο πλαίσιο της σχολικής ζωής.

- Πώς πιστεύεις ότι αυτές οι δραστηριότητες προάγουν τις αξίες της δημοκρατίας στο πλαίσιο του σχολείου;

«Από τον Κανονισμό των Μαθητικών Κοινοτήτων»

Άρθρο 2

Έννοια, σκοπός και χαρακτήρας των μαθητικών κοινοτήτων

1. Οι μαθητικές κοινότητες, ένας καθαρά παιδαγωγικός θεσμός, που συνδέεται άρρηκτα με την εκπαιδευτική διαδικασία, αποτελούν τον χώρο για την ανάπτυξη της μαθητικής πρωτοβουλίας μέσα στο σχολείο, κύτταρο δημοκρατικής ζωής, όπου με τον διάλογο και τη συμμετοχή οι μαθητές με πνεύμα συνεργασίας ασκούνται στη δημοκρατική διαδικασία και στη συμμετοχή τους στα κοινά, μελετώντας και προτείνοντας λύσεις για τα προβλήματα που τους αφορούν.

Άρθρο 6

Δραστηριότητες των μαθητικών κοινοτήτων

2. Το σχολείο, πέρα από χώρος παιδείας, μπορεί και πρέπει να γίνει χώρος πολιτιστικής δημιουργίας και ανάπτυξης, καθώς και καλλιέργειας του αθλητικού πνεύματος και της άθλησης. Οι μαθητικές κοινότητες, με δική τους πρωτοβουλία και με τη συνεργασία και την τελική έγκριση της διεύθυνσης και του συλλόγου των καθηγητών του σχολείου, προωθούν πολιτιστικές εκδηλώσεις (επιστημονικές διαλέξεις, συζητήσεις, ποιητικές ή μουσικές βραδιές, συναυλίες, εκθέσεις, θέατρο κ.λπ.) που αναφέρονται σε κάθε μορφή επιστήμης και τέχνης, όπως επίσης και διοργανώσεις αθλητικών αγώνων. [...]

Μαθητικό
έντυπο -
Εφημερίδα

3. Η ελευθερία της έκφρασης αναγνωρίζεται ως βασικό μέσο αγωγής και επικοινωνίας. Το δικαίωμα αυτό στο σχολικό περιβάλλον υλοποιείται με τα παρακάτω:

α) Με ευθύνη του μαθητικού συμβουλίου του σχολείου υπάρχει στο σχολείο πίνακας μαθητικών ανακοινώσεων για μαθητικά θέματα.

β) Με πρωτοβουλία, επίσης, των μαθητικών κοινοτήτων μπορούν να εκδίδονται έντυπα (σχολικό περιοδικό, εφημερίδα, ενημερωτικά έντυπα) από τους μαθητές για την ενημέρωση και την ανταλλαγή απόψεων με τους συμμαθητές τους ή και τους άλλους φορείς του σχολείου. Την ευθύνη για τη σύνταξη του περιοδικού ή της εφημερίδας θα έχει συντακτική επιτροπή που θα αποτελείται από μέλη της μαθητικής κοινότητας. Καθηγητής - σύμβουλος ορίζεται από τον Σύλλογο των καθηγητών, για τη συμπαράσταση και βοήθεια στην έκδοση των εντύπων.

[Πηγή: Ίδρυμα της Βουλής, Το Νομικό πλαίσιο των μαθητικών κοινοτήτων (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Ποια ατομικά, πολιτικά και κοινωνικά δικαιώματα των μαθητών/-τριών ικανοποιούνται με βάση το παραπάνω απόσπασμα από τον Κανονισμό των μαθητικών κοινοτήτων;
2. Ποιες από τις αναφερόμενες δραστηριότητες των μαθητικών κοινοτήτων θεωρείς ότι είναι οι πιο ενδιαφέρουσες; Γιατί;
3. Ποια χαρακτηριστικά του διαδικαστικού κειμενικού τύπου αναγνωρίζεις στο κείμενο αυτό; Δώσε παραδείγματα για το λεξιλόγιο, τις γλωσσικές επιλογές που αντιστοιχούν σε παράθεση κανόνων, τον χρόνο και τις εγκλίσεις των ρημάτων.
4. Ομαδική εργασία: Σε ομάδες συντάξετε το «Συμβόλαιο της Τάξης» σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό του τμήματός σας. Αρχικά, συζητήστε με τις ομάδες σας και καθορίστε ποιες θα είναι οι αμοιβαίες δεσμεύσεις, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις σας, για τα οποία θα είστε υπεύθυνοι/-ες (σεβασμός, συνέπεια, έγκαιρη προσέλευση κ.ά.). Ορίστε τους κανόνες και τις συνέπειες της παραβίασης αυτών των κανόνων. Τα πρώτα δεδομένα από τις προτάσεις σας θα καταγραφούν αρχικά στον πίνακα ή στον ψηφιακό διαδραστικό πίνακα. Στη συνέχεια, χωριστείτε στις ομάδες **α)** των **φιλολόγων**, **β)** των **καλλιτεχνών** και **γ)** των **ειδικών στην Πληροφορική** (δύο ομάδες), ανάλογα με τις γνώσεις και τις δεξιότητές σας:

Αρχικά, η ομάδα **των φιλολόγων** θα συντάξει το κείμενο. Στη συνέχεια, η ομάδα **των καλλιγράφων-καλλιτεχνών** θα γράψει το κείμενο σε χαρτόνι, για να αναρτηθεί στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης, και θα ζωγραφίσει ή θα κολλήσει εικονίδια χαρακτηριστικά κάθε θέματος. Η μία ομάδα **των ειδικών στην Πληροφορική** θα μεταφέρει το κείμενο σε αρχείο κειμενογράφου στον ηλεκτρονικό υπολογιστή, προκειμένου να υπάρχει καταγεγραμμένο σε ηλεκτρονική μορφή, ενσωματώνοντας τα απαραίτητα εικονίδια, για να αναρτηθεί μετέπειτα στο ιστολόγιο της τάξης ή στην κυψέλη της ηλεκτρονικής τάξης (e-me/e-class), ενώ η δεύτερη ομάδα **ειδικών στην Πληροφορική** θα αναλάβει να δημιουργήσει ένα σύντομο βίντεο με εικόνες και λόγο (προφορικό και γραπτό), στο οποίο να αποδίδονται με ευκολότερο και απλούστερο τρόπο οι κανόνες του μαθητικού συμβουλίου.

Οδηγίες για τη συγγραφή:

Γράψτε σε κάθε ενότητα:

- έναν σύντομο και περιεκτικό τίτλο, στον οποίο να φαίνεται ο σκοπός των κανόνων, π.χ. δραστηριότητες στην τάξη.
- μια σύντομη εισαγωγή που να παρουσιάζει τους σκοπούς των κανόνων και τη σημασία της συμμόρφωσης.
- τους βασικούς κανόνες με σαφή διατύπωση. Ανάλογα με τη φύση των κανόνων, μπορεί να περιληφθούν εξηγήσεις για τον λόγο της ύπαρξής τους ή συνέπειες για την παραβίασή τους.

Παρουσίαση -
Συλλογή εικόνων -
Δικαιώματα παιδιού

Μετά την ανάγνωση

- Συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου τι θα ήθελες να βελτιώσεις στον θεσμό των μαθητικών κοινοτήτων.

Κείμενο 3

Πολίτες για
το περιβάλλον
- Βίντεο

«Πολίτες για το περιβάλλον: Περιβαλλοντικά δικαιώματα»

Πριν από την παρακολούθηση

Σύμφωνα με το άρθρο 24 του Συντάγματος, η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του κάθε ατόμου. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας.

- Ποιες ενέργειες κάνεις καθημερινά εσύ, ως ενεργός πολίτης, για την προστασία του περιβάλλοντος;

Αναζήτηση: [ΠΟΛΙΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ, WWF, GREECE] και δες το βίντεο (διάρκειας 0:01:11).

Κατά την παρακολούθηση

1. α. Ποιο είναι το θέμα του βίντεο;
β. Ποιος είναι ο πομπός και ποιο το κοινό στο οποίο απευθύνεται;
2. Ποιος είναι ο σκοπός για τον οποίον έχει δημιουργηθεί;
α) να ενημερώσει/πληροφορήσει β) να εκπαιδεύσει γ) να ψυχαγωγήσει
δ) να πείσει και να ευαισθητοποιήσει τους/τις αποδέκτες/-τριες
3. α. Ποιο είδος προτάσεων ως προς τα συστατικά αξιοποιούνται (απλές, σύνθετες, επαυξημένες); Δώσε παραδείγματα. Αιτιολόγησε γιατί χρησιμοποιείται η κάθε μορφή.
β. Ποιο είδος (ως προς τη σημασία) προτάσεων χρησιμοποιούνται (αποφαντικές, προσταγής-επιθυμίας, επιφωνηματικές, ερωτηματικές); Δώσε παραδείγματα. Εξήγησε τους λόγους επιλογής τους.
4. Ποια είναι η σχέση εικόνας και λόγου;
α) Η εικόνα συμπληρώνει τον λόγο, παρέχοντας πρόσθετες πληροφορίες ή ενισχύοντας ό,τι αναφέρεται;
β) Η εικόνα αναπαριστά άμεσα τα περιεχόμενα του λόγου, καθιστώντας τον πιο ζωντανό και προσιτό; Αιτιολόγησε την απάντησή σου.
5. Ποιος είναι ο ρόλος των ήχων και της μουσικής κάθε φορά;
6. Κατά τη γνώμη σου, επιτυγχάνεται ο σκοπός για τον οποίον έχει δημιουργηθεί το βίντεο αυτό; Γιατί;
7. Ομαδική εργασία: Να δημιουργήσετε ένα πολυτροπικό κείμενο (χειρόγραφο ή ψηφιακό) ή εναλλακτικά μια παρουσίαση (σε αρχείο ψηφιακής παρουσίασης) ή ακόμα και ένα βίντεο ή ηχητικό αρχείο, στο οποίο να καλείτε για δράση τους/τις συμμαθητές/-τριές σας. Ειδικότερα, τους/τις καλείτε να δράσουν για την αντιμετώπιση και την εξάλειψη κοινωνικών ή περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Υιοθέτησε
μια παραλία

Η δομή του κειμένου σας μπορεί να είναι η ακόλουθη:

Εισαγωγή: Αναφορά στο συγκεκριμένο πρόβλημα.

Κύριο μέρος: Λεπτομερής παρουσίαση. Ανάδειξη της σημασίας της δράσης και του αντίκτυπου της συμμετοχής στην κοινωνία. Ανάδειξη των ωφελειών από τη συμμετοχή, σε ατομικό επίπεδο αλλά και σε συλλογικό επίπεδο. Υπόδειξη τρόπων επικοινωνίας και συνεργασίας για την υλοποίηση της δράσης.

Επίλογος: Σύνοψη. Κάλεσμα για δράση.

Μετά την παρακολούθηση

- ▶ Συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου γιατί το δικαίωμα της προστασίας του περιβάλλοντος είναι τόσο σημαντικό, ιδιαίτερα στην εποχή μας.

«Ο Συνήγορος του Παιδιού» έχει τονίσει τη μεγάλη σημασία που έχει η εκπόνηση και τήρηση σχολικών κανονισμών με τη συμμετοχή όλων των μελών της σχολικής κοινότητας. Σε επιστολή που είχε αποστείλει, εκτός από την πρόταση για ειδική νομοθετική ρύθμιση, είχε τονιστεί ότι «Ο Συνήγορος του Παιδιού θεωρεί σκόπιμη την έκδοση εκ μέρους του Υπουργείου Παιδείας κατευθυντηρίων οδηγιών για τη φιλοσοφία και το δυνητικό περιεχόμενο των σχολικών κανονισμών. Στο σχετικό κείμενο θα είναι καλό να δίνεται έμφαση τόσο στις αρχές της δημοκρατικής διοίκησης και στα δικαιώματα όσο και τις ευθύνες εκπαιδευτικών και μαθητών. Θετικό θα ήταν, επίσης, να προβλέπονται διαδικασίες συμμετοχής των μαθητών στην επίλυση συγκρούσεων και στη διαχείριση περιστατικών βίας, όπως και διατύπωσης παραπόνων και προσφυγής σε ανώτερα όργανα σε περιπτώσεις αμφισβήτησης των πλαισίων εφαρμογής των σχολικών κανονισμών».

Άποψη του Συνηγόρου είναι ότι ο σχολικός κανονισμός, αφού εγκριθεί από το Σχολικό Συμβούλιο, ύστερα από γόνιμο διάλογο με συμμετοχή εκπαιδευτικών, μαθητών και γονέων της εκάστοτε σχολικής μονάδας, θα πρέπει να διαβιβάζεται στην προϊσταμένη εκπαιδευτική αρχή για τελική έγκριση, ύστερα από έλεγχο ότι δεν περιλαμβάνει προβλέψεις που αντίκεινται στη νομοθεσία. Και αυτό προτείνεται, διότι έχει διαπιστωθεί ότι σε ορισμένα σχολεία επιδιώκεται από τις διευθύνσεις μέσω του σχολικού κανονισμού να επιβάλλονται μη προβλεπόμενες στη νομοθεσία κυρώσεις (όπως π.χ. σε υπόθεση που χειρίστηκε η Αρχή, στην οποία ο σχολικός κανονισμός προέβλεπε τον αποκλεισμό μαθητή από σχολικές εκδηλώσεις, όταν συγκεντρώνει συγκεκριμένο αριθμό ωριαίων αποβολών).

[Πηγή: Συνήγορος του Πολίτη, Προτάσεις προς Υπουργείο Παιδείας, Αρ. Πρωτ. Φ.1500.2/18435/2015, απόσπασμα].

Δραστηριότητες

1. Ποιο πρόβλημα επισημαίνει ο «Συνήγορος του Παιδιού» σχετικά με τη σύνταξη των σχολικών κανονισμών και τι προτείνει;
2. Πώς αιτιολογεί την πρότασή του; Ποιο είναι το επιχειρήματό του;
3. Ομαδική εργασία: Οργανώστε «αγώνες λόγων» με θέματα που αφορούν τα δημοκρατικά δικαιώματα στο πλαίσιο της σχολικής ζωής, όπως για παράδειγμα «η ενδυμασία μαθητών και μαθητριών στο σχολείο».

Σε ομάδες να συζητήσετε το θέμα και να προβληματιστείτε για τα ακόλουθα:

- Πρέπει να υπάρχει ενδυματολογικός κώδικας στο σχολείο ή οι μαθητές/-τριες μπορούν να έχουν την ελευθερία να φορέσουν ό,τι θέλουν χωρίς περιορισμούς;
- Αν υπάρχει ενδυματολογικός κώδικας, ποιοι κανόνες θα πρέπει να ισχύουν;
- Είναι δικαιολογημένοι οι περιορισμοί στην ενδυμασία και, αν ναι, ποιοι είναι αυτοί;
- Υπάρχει κίνδυνος διακρίσεων βάσει της ενδυμασίας; Πώς μπορούν να αποφευχθούν οι ανισότητες;
- Πώς η ενδυμασία επηρεάζει το κλίμα της τάξης και την εκπαιδευτική διαδικασία;
- Πώς μπορεί να επιτευχθεί συναίνεση μεταξύ των μαθητών/-τριών, των γονέων και του σχολείου στο θέμα αυτό; Ποιοι θα πρέπει να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων;

► Να συντάξετε ισχυρά και σαφή επιχειρήματα για την υποστήριξη της άποψής σας. Κάθε ομάδα πρέπει να προετοιμάσει μια **ομιλία**, για να υποστηρίξει την άποψή της. Οργανώστε, στη συνέχεια, μια συζήτηση, στην οποία κάθε ομάδα θα παρουσιάσει τα επιχειρήματά της και θα απαντήσει σε ερωτήσεις, αντικρούοντας τα επιχειρήματα της άλλης ομάδας. Αξιολογήστε τα επιχειρήματα με βάση την πειστικότητα και τη σαφήνεια.

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης, είναι σημαντικό να δοθεί έμφαση στον σεβασμό των διαφορετικών απόψεων.

Δωμάτιο διαφυγής -
Δικτατορία

Αφίσα
Θεατρικού Έργου
1973-1974

«e-κοινωνία: Η νέα παγκόσμια πραγματικότητα»

04

Γ1. Πρόσληψη κειμένων

Γ2. Παραγωγή κειμένων

Κείμενο 1

► Με τη βοήθεια της εικόνας, να καταγράψεις όσες περισσότερες λειτουργίες του διαδικτύου γνωρίζεις.

Κείμενο 2

Πριν από την ανάγνωση

► Σε αυτές τις λειτουργίες που κατέγραψες υπάρχουν δικαιώματα για τους χρήστες; Αν ναι, ποια είναι αυτά;

«Τα δικαιώματα των παιδιών στο ψηφιακό περιβάλλον»

Ψηφιακό
περιβάλλον

Τα παιδιά έχουν γεννηθεί στην ψηφιακή εποχή. Εάν τους δοθεί η ευκαιρία και η πρόσβαση στους πόρους, πλοηγούνται με ευκολία στο διαδίκτυο, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και σε άλλα ψηφιακά εργαλεία. Ο διαδικτυακός κόσμος προσφέρει πολλές ευκαιρίες για μάθηση, κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, ανάπτυξη δεξιοτήτων, παιχνίδι και οργάνωση της καθημερινής ζωής. Υποστηρικτικές συσκευές και προγράμματα βοηθούν τα παιδιά με αναπηρία να συνδεθούν, μεταξύ άλλων, με τους συνομηλίκους τους, καθώς και να συμμετάσχουν σε μαθήματα. Πολλές προκλήσεις εξακολουθούν να υφίστανται. Δεν έχουν όλα τα παιδιά ίση πρόσβαση στο διαδίκτυο, στα ηλεκτρονικά εργαλεία και στις συσκευές. Ο ψηφιακός κόσμος μπορεί να δημιουργεί ορισμένες απειλές, όπως η κακοποίηση, ο κυβερνοεκφοβισμός, η ρητορική μίσους, το επιβλαβές περιεχόμενο και η εσφαλμένη πληροφόρηση. Ο χρόνος παραμονής μπροστά στην οθόνη και η υπερβολική έκθεση σε αυτή μπορεί να προκαλέσουν προβλήματα υγείας.

[Πηγή: Ευρωπαϊκή Ένωση (επίσημος ιστότοπος)]

Δραστηριότητες

1. Να αναπτύξεις σε μία παράγραφο μία από τις ευκαιρίες που προσφέρει ο διαδικτυακός κόσμος στα παιδιά.
2. Να αναπτύξεις σε μία παράγραφο μία από τις απειλές που δημιουργεί ο ψηφιακός κόσμος στα παιδιά.
3. Πώς συνδέεται η εικόνα (Κείμενο 1) με το Κείμενο 2 που διάβασες;
4. Αξιοποιώντας στοιχεία του κειμένου και άλλων κειμένων από το Βιβλίο Μαθητή/Μαθήτριας, να γράψεις ένα σύντομο σχόλιο σε έναν ιστότοπο κοινωνικής δικτύωσης με τίτλο «Παιδί και διαδίκτυο».

Κείμενο 3

Πριν από την ανάγνωση

► Αισθάνεσαι ασφαλής, όταν περιηγείσαι στο διαδίκτυο; Γνωρίζεις κάποιους κινδύνους που υπάρχουν στον κόσμο του διαδικτύου; Συζήτησε γι' αυτούς με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου.

Ασφαλής
πλοήγηση

«Ο ψηφιακός άνθρωπος και το ασφαλές διαδίκτυο»

Η Παγκόσμια Ημέρα Ασφαλούς Πλοήγησης στο Διαδίκτυο στις 8 Φεβρουαρίου είναι ημέρα ευαισθητοποίησης μικρών και μεγάλων για θέματα που αφορούν στην ασφαλή χρήση του διαδικτύου. Το διαδίκτυο φέρνει κοντά ανθρώπους από κάθε γωνιά του πλανήτη. Πολύ σύντομα, όμως, έγιναν αντιληπτοί οι κίνδυνοι που κρύβονται πίσω από ένα κλικ στο πληκτρολόγιο, κατά την περιήγηση στον κόσμο του διαδικτύου.

Από την κοινωνική δικτύωση, την ψηφιακή ταυτότητα έως τον διαδικτυακό εκφοβισμό, τα αναδυόμενα διαδικτυακά ζητήματα εντείνουν τις ανησυχίες για το μέλλον, με δεδομένο ότι η επικοινωνία και η ενημέρωση, κυρίως, των νέων γίνεται μέσα από τα διάφορα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (social media). Οι περισσότεροι νομίζουν ότι γνωρίζουν. Ουδέν αναληθέστερο. Πόσο εκτεθειμένοι είναι οι χρήστες; Όσο περισσότερο κινούνται στο άγνωστο διαδικτυακό τοπίο, που τους φαίνεται αθώο ή και οικείο, όσες περισσότερες πληροφορίες προσφέρουν για την προσωπική τους ζωή, τόσο μεγαλύτεροι οι κίνδυνοι.

Ευρωπαϊκή έρευνα δείχνει ότι πολλά παιδιά δε μιλούν για θέματα που αντιμετωπίζουν στο διαδίκτυο. Η συζήτηση με το παιδί είναι ένας από τους πιο αποτελεσματικούς τρόπους, για να διασφαλίσουν οι γονείς ότι θα έχει μια ασφαλή επίσκεψη και όχι μια επικίνδυνη περιπέτεια. Μέσα στο διαδίκτυο δεν υπάρχει ανωνυμία, καθώς οι ψηφιακές ζωές των χρηστών είναι στη διάθεση κάθε αδιάκριτου και κακόβουλου.

[Πηγή: Ευ. Δημητρακοπούλου, EPT NEWS, 7/2/2022 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Σύμφωνα με το κείμενο, για ποιους λόγους κινδυνεύουν στο διαδίκτυο οι ακόλουθες ομάδες:
α) τα παιδιά, β) οι νέοι, γ) όλοι οι χρήστες/όλες οι χρήστριες.
2. Γιατί είναι σημαντικό να υπάρχει, κατά τη γνώμη σου, **Παγκόσμια Ημέρα Ασφαλούς Πλοήγησης στο Διαδίκτυο**;
3. Εργαζόμενοι/-ες σε ομάδες με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου, να φτιάξετε τη δική σας δημιουργία για την Παγκόσμια Ημέρα Ασφαλούς Πλοήγησης στο Διαδίκτυο, σε όποια μορφή επιθυμείτε (ενημερωτικό φυλλάδιο, αφίσα κ.λπ.). Μπορείτε να αξιοποιήσετε κάποιο διαδικτυακό εργαλείο (e-me, Canva, PosterMyWall κ.ά.). Στη συνέχεια, να την παρουσιάσετε στην ολομέλεια της τάξης.

Κείμενο 4

[Βίντεο: Ο ψηφιακός άνθρωπος και το ασφαλές διαδίκτυο]

Πριν από την παρακολούθηση

► Ποιον θα καλούσες σε μια εκπομπή στο Σχολικό Ραδιόφωνο σχετικά με τους κινδύνους του διαδικτύου (συγκεκριμένα πρόσωπα ή με ποια ειδικότητα); Ποιες ερωτήσεις θα του έθετες;

Κατά την παρακολούθηση

Αναζήτηση: [ΕΡΤ/ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ/ΑΣΦΑΛΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ] τη συνομιλία ενός δημοσιογράφου της ΕΡΤ με τον Γιώργο Κορμά, εκπρόσωπο του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου. Να παρακολουθήσεις με προσοχή από το οπτικοακουστικό αρχείο τα συγκεκριμένα λεπτά που ζητούνται στις παρακάτω δραστηριότητες (μπορείς να επαναλάβεις την ακρόαση).

1. [0:00:00-0:01:00] Ποιο είναι το βασικότερο στοιχείο που πρέπει να γνωρίζουμε όταν χρησιμοποιούμε το διαδίκτυο;
2. [0:04:00-0:06:00] Να καταγράψεις κάποιες οδηγίες, για να κατευθύνουμε τα παιδιά στον κόσμο του διαδικτύου.
3. [0:07:00-0:08:39] Πώς μπορούμε να διαχειριστούμε τους κινδύνους του διαδικτύου;

Μετά την παρακολούθηση

4. Ήρθε τώρα η σειρά σας να δημιουργήσετε το δικό σας κείμενο/ηχητικό αρχείο με θέμα τον ορθό τρόπο χρήσης του διαδικτύου. Εργαζόμενοι/-ες σε ομάδες να δημιουργήσετε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σας ένα podcast μέγιστης διάρκειας 5 λεπτών. Εναλλακτικά, παρουσιάστε σε κάποιο λογισμικό παρουσίασης τα στοιχεία που θα εντάσσατε στο podcast σας (δομή, πληροφορίες, ήχοι/μουσική).

Καλή επιτυχία!

Κείμενο 5

«Παρουσιάστηκε η ψηφιακή αναβάθμιση του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου»

Αναζήτηση: [ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΗΚΕ Η ΨΗΦΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ] στον ιστότοπο *Αρχαιολογία Online*. Να παρατηρήσεις την εικόνα που συνοδεύει το κείμενο.

Δραστηριότητες

1. Να περιγράψεις την εικόνα και να δώσεις έναν δικό σου τίτλο.
2. Ποιο είναι το μήνυμά της; Με ποιον τρόπο επιχειρεί να το μεταδώσει;
3. Ποιους συμβολισμούς θα μπορούσες να διακρίνεις στην εικόνα;
4. Ποιες σκέψεις ή συναισθήματα σου προκαλεί η συγκεκριμένη εικόνα;
5. Να αποδώσεις το μήνυμα της παραπάνω εικόνας με τον δικό σου τρόπο (π.χ. αφήγηση μιας ιστορίας, στίχοι τραγουδιού, ποίημα, σκίτσο, άρθρο, ομιλία κ.λπ.).

Κείμενο 6Α Πριν από την ανάγνωση

- ▶ Τι θα μπορούσαν, κατά τη γνώμη σου, να προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες σε χώρους πολιτισμού;
- ▶ Διάβασε αρχικά το πρώτο κείμενο (6Α) για το θέμα:

Εθνικό
αρχαιολογικό
μουσείο

«Με το βλέμμα στο μέλλον»

Πλήρως ανανεωμένο ψηφιακά αποχαιρέτησε το 2023 το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (ΕΑΜ). Η ψηφιακή αναβάθμισή του, με τη χρήση καινοτόμων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας, έγινε εφικτή μέσα από την υλοποίηση ενός πολύ πρωτοποριακού προγράμματος.

«Σήμερα είναι μια μεγάλη ημέρα για το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Με σεβασμό στην ιστορία του, με δύναμη και μαχητικότητα για το παρόν, με το βλέμμα στραμμένο στο αύριο, το μεγαλύτερο μουσείο της χώρας, το μουσείο της εθνικής μας ταυτότητας, αρχίζει να επανασυστήνεται στο παγκόσμιο κοινό του», δήλωσε η γενική διευθύντρια του ΕΑΜ, Άννα-Βασιλική Καραπαναγιώτη, που παρουσίασε το νέο ψηφιακό πρόγραμμα.

Συγκεκριμένα, πάνω από 900 επιλεγμένα εκθέματα κατανέμονται σε 40 κύκλους θεματικών ακουστικών ξεναγήσεων σε 6 γλώσσες. «Για να μιλήσουμε με σύγχρονους όρους, πρόκειται για 40 podcasts, ραδιοφωνικές εκπομπές που αφηγούνται ιστορίες παλιές, αλλά και τόσο σύγχρονες», τόνισε η κ. Καραπαναγιώτη.

Επίσης, στο πλαίσιο του προγράμματος, για πρώτη φορά, παρουσιάζεται στην είσοδο η ιστορία του ίδιου του Μουσείου, τόσο ως αρχιτεκτονικού μνημείου, όσο και ως μια συνεχής εξέλιξη μέσα από ιστορικά γεγονότα, αρχαιολογικές ανακαλύψεις και προσωπικότητες που το στήριξαν και το υπηρέτησαν. «Με την είσοδό του στο Μουσείο, ο επισκέπτης μπορεί ή να προμηθευτεί μια φορητή συσκευή ακουστικής ξενάγησης ή να αξιοποιήσει για τον σκοπό αυτό το δικό του κινητό. Για ειδικές μονάδες κοινού παρέχονται στοχευμένες ξεναγήσεις στη νοηματική, δραστηριότητες για άτομα με προβλήματα όρασης, που υποστηρίζονται από εύκαμπτες ετικέτες σε μορφή Μπράιλ (= σύστημα γραφής και ανάγνωσης των τυφλών) με κωδικό ξενάγησης, καθώς και αφή επιλεγμένων αυθεντικών εκθεμάτων», ενημέρωσε η γενική διευθύντρια του ΕΑΜ.

Επιπλέον, μικρές διακριτικές πινακίδες σήμανσης αναρτώνται για πρώτη φορά σε κάθε αίθουσα, προσφέροντας στοιχεία για τα θέματα της έκθεσης. Μια σύντομη ακουστική ξενάγηση για το περιεχόμενο της κάθε αίθουσας, ένα εικονίδιο ένδειξης χρόνου επίσκεψης σε αυτή, καθώς και εικονίδια πλοήγησης για τις αίθουσες και άλλα σημαντικά σημεία του μουσείου συμπληρώνουν την εμπειρία του επισκέπτη, ενώ μια διαδραστική εφαρμογή στην είσοδο και στην έξοδο του Μουσείου αφορά, μεταξύ άλλων, στην αποστολή e-cards, γεγονός που επιτρέπει σε επισκέπτες σε πραγματικό χρόνο να στείλουν τις κάρτες τους σε γνωστούς και φίλους.

«Με στόχο τη δημιουργία ερεισμάτων επίσκεψης με φυσική παρουσία, εγκαταστάθηκε εφαρμογή που επιτρέπει στο εικονικό κοινό να αποκτήσει μια πρώτη απομακρυσμένη εικόνα από τα εκθέματα, να πληροφορηθεί τον χρόνο που απαιτείται για την πραγματική επίσκεψη, να την οργανώσει κατά το δοκούν, δημιουργώντας,

έτσι, το δικό του πρόγραμμα, επιλέγοντας τα έργα που ο ίδιος θέλει να δει από κοντά», σημείωσε η κ. Καραπαναγιώτη, που πληροφόρησε και για το νέο κανάλι live streaming (= υπηρεσία ζωντανής αναμετάδοσης σε πραγματικό χρόνο) που για πρώτη φορά αποκτά το Μουσείο, δίνοντας την ευκαιρία στην εξ αποστάσεως συμμετοχή του κοινού στις δραστηριότητες του ΕΑΜ.

«Με την παραπάνω υποδομή υλοποιούμε και εξ αποστάσεως εκπαιδευτικά προγράμματα σε απομακρυσμένες περιοχές της χώρας, αλλά και στην ομογένεια. Επίσης, υλοποιήθηκε ένα γιγαντιαίο έργο προστασίας και ψηφιοποίησης του σπουδαίου, μοναδικού φωτογραφικού αρχείου του Μουσείου που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, όλη την ιστορία της Αθήνας του τέλους του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα... Μέσα από αυτό το ολιστικό πρόγραμμα, το ΕΑΜ συμβάλλει με τον δικό του τρόπο στην Ελλάδα του σήμερα. Προσδοκά σε μια βιωματική επίσκεψη για όλους. Οι ιστορίες μας, όμως, δεν τελειώνουν εδώ», κατέληξε με έμφαση η γενική διευθύντρια του μουσείου.

[Πηγή: Αρχαιολογία Online, 21/12/2023 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Ποιοι μπορούν να ωφεληθούν από την ψηφιακή αναβάθμιση του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, βάσει όσων αναφέρονται στο Κείμενο 6Α; Με ποιους τρόπους;
2. Τι σημαίνει, κατά τη γνώμη σου, η τελευταία φράση της διευθύντριας του μουσείου στο Κείμενο 6Α «Οι ιστορίες μας όμως δεν τελειώνουν εδώ»;
3. Ποιο στοιχείο του νέου ψηφιακού προγράμματος του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου είναι, κατά τη γνώμη σου, το πιο ενδιαφέρον; Να αιτιολογήσεις την άποψή σου.
4. Να γράψεις ένα σύντομο κείμενο για μια από τις ραδιοφωνικές εκπομπές του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. Προσπάθησε να πείσεις τους/τις νεαρούς/-ές εφήβους/-ες να επισκεφθούν το ψηφιακά ανανεωμένο Μουσείο.
5. Σε μια επιστολή προς τη Διευθύντρια του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου, να προτείνεις τρόπους, με τους οποίους το Μουσείο θα μπορούσε να γίνει πιο ελκυστικό για τους τους/τις νέους/νέες. Προσπάθησε τα επιχειρήματά σου να είναι ισχυρά, ώστε το Μουσείο να αξιοποιήσει τις προτάσεις σου κατά τα επόμενα στάδια της ψηφιακής αναβάθμισής του.

Κείμενο 6B Πριν από την ανάγνωση

- Γνωρίζεις τρόπους με τους οποίους οι νέες τεχνολογίες μπορούν να συμβάλουν, ώστε τα μουσεία να γίνονται «φιλικά» και ως προς τα άτομα με αναπηρία;
- Διάβασε και το παρακάτω κείμενο (6B), που αφορά την αξιοποίηση της τεχνολογίας στα άτομα με αναπηρία.

Κάνοντας τα μουσεία προσβάσιμα σε άτομα με αναπηρία μέσω της τεχνολογίας

21ος αιώνας. Ορίζεται γενικά ως η εποχή στην οποία βρισκόμαστε τώρα, μια εποχή ελευθερίας και τεχνολογικής προόδου. [...] Ένα προσβάσιμο μουσείο είναι ένα μουσείο που υποδέχεται άτομα με κάθε είδους αναπηρία στις γκαλερί, τις εκθέσεις και τα προγράμματά του.

Όλα τα παραπάνω αποτέλεσαν τον καταλύτη στην ενσωμάτωση της τεχνολογίας στον πολιτισμό καθώς η πρόσβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες σε χώρους, όπως μουσεία, εκθέσεις ή ακόμη και συναυλίες, είναι πλέον εφικτή. Τα μουσεία είναι οι θησαυροί της κοινωνίας μας, οι αποθήκες της καλλιτεχνικής, επιστημονικής και πολιτιστικής κληρονομιάς αυτού του έθνους. Αλλά πολύ συχνά η πρόσβαση σε αυτήν την κληρονομιά είναι περιορισμένη για άτομα με αναπηρίες. [...]

Οι εκθέσεις μουσείων εμπλουτισμένες με ψηφιακή τεχνολογία γίνονται καθοριστικός παράγοντας για έναν αυξανόμενο αριθμό επισκεπτών. Για πρώτη φορά, άτομα με αναπηρίες, όπως προβλήματα όρασης ή ακοής, μπορούν να συμμετέχουν ενεργά σε αυτήν την εμπειρία και να βιώσουν προσωπικά τα εκθέματα. Η τεχνολογία και η τεχνολογική καινοτομία έχουν γεφυρώσει πολλά εμπόδια που υπήρχαν μεταξύ του μουσείου και του κοινού, των εκθεμάτων και των θεατών του.

Ένα από τα πιο διάσημα μουσεία του κόσμου, το Λούβρο στο Παρίσι, τον Οκτώβριο του 2019 χάρισε στους επισκέπτες του μια εικονική εμπειρία του καλλιτέχνη της Αναγέννησης Λεονάρντο ντα Βίντσι. Η έκθεση *Mona Lisa: Beyond the Glass* δημιουργήθηκε στο πλαίσιο μιας αναδρομικής έκθεσης και του εορτασμού των 500 χρόνων από τον θάνατο του καλλιτέχνη. Μέσα σε επτά λεπτά εικονικής πραγματικότητας, οι επισκέπτες του Λούβρου μπορούν να βιώσουν κινούμενες εικόνες, ήχους και αλληλεπίδραση με τον Ντα Βίντσι και ακόμη να βιώσουν την εμπειρία της ιππασίας στην ιπτάμενη μηχανή του.

Τυφλοί επισκέπτες και επισκέπτες με προβλήματα όρασης μπόρεσαν να απολαύσουν αυτό το θέαμα καθώς μέσω εφαρμογής τους παρείχαν ηχητικές οδηγίες ενώ στους κωφούς και άτομα με προβλήματα ακοής η εφαρμογή έκανε εστίαση σε περιγραφές κειμένου και εικονίδια. Σε επισκέπτες με μειωμένη κινητικότητα δίνονταν βελτιστοποιημένες διαδρομές που σημαίνει ότι γνωρίζουν εκ των προτέρων το χώρο που θα πραγματοποιηθεί η έκθεση ενώ σε επισκέπτες με γνωστική εξασθένηση δόθηκαν ευανάγνωστες οδηγίες που τους βοήθησαν να πλοηγηθούν στο κτήριο χωρίς να αισθάνονται άβολα ή να βρίσκονται ανάμεσα σε πολλά άτομα.

Σε γενικές γραμμές, η ψηφιακή τεχνολογία προσφέρει στα πολιτιστικά ιδρύματα νέους τρόπους επίτευξης ενός σημαντικού στόχου: να κάνουν τα έργα τέχνης διαθέσιμα και να οικοδομούν γνώση με όσο το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους γίνεται.

[Πηγή: Α. Δένης, *TedxUniversityofMacedonia*, 30/4/2022 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Ποιοι τρόποι αναφέρονται στο Κείμενο 6B, με τους οποίους οι νέες τεχνολογίες μπορούν να συμβάλουν, ώστε τα μουσεία να γίνουν «φιλικά» ως προς τα άτομα με αναπηρία; Να τους καταγράψεις σε ένα σύντομο διάγραμμα.
2. Με ποιες άλλες εφαρμογές των νέων τεχνολογιών θα μπορούσαν τα μουσεία να γίνουν πιο φιλικά σε όλους/-ες; Τι άλλο έχεις ακούσει σχετικά ή θα μπορούσες να προτείνεις;

Μετά την ανάγνωση

► Έχεις πραγματοποιήσει ποτέ ένα ταξίδι μέσα από την οθόνη του ηλεκτρονικού υπολογιστή σου; Ποιες ήταν οι εντυπώσεις σου;

Τεχνολογία
και πολιτι-
σμός

«Ψηφιακός κόσμος:

Η προσομοίωση αντικαθιστά την έκπληξη...»

Η τεχνολογία των τελευταίων δεκαετιών είναι έργο του πολιτισμού. Θα μπορούσαμε να τη δούμε ως προέκταση της λεγόμενης βιομηχανικής επανάστασης. Όπως το τηλέφωνο και το αεροπλάνο μείωσαν τις αποστάσεις, έτσι και ο ηλεκτρονικός υπολογιστής ή το κινητό εξαφανίζουν τις δυσκολίες πρόσβασης στη γνώση και την επικοινωνία.

Στην ανθρώπινη ζωή, η συνέχεια (μιας ατομικής ταυτότητας, μιας συλλογικής μνήμης, ενός τρόπου ζωής) περνά συχνά μέσα από τη ρήξη με το παρελθόν. Η ριζική ασυνέχεια των εποχών του πολιτισμού, αντιθέτως, κρύβεται πίσω από μια φαινομενικά ευθεία γραμμή προόδου. Ο ψηφιακός κόσμος ενδέχεται να αποτελεί μια τέτοια περίπτωση.

Ποτέ στο παρελθόν οι άνθρωποι δε διέθεταν τόσο εκτενή και εύκολη πρόσβαση στην πληροφορία. Αλλά και ποτέ στο παρελθόν δεν ήταν τόσο έντονος ο εθισμός σε ένα πολιτισμικό προϊόν, τόσο μεγάλη η απόσπαση της προσοχής, τόσο γρήγορη η μετάβαση από τη μία ασχολία στην άλλη. Στον ψηφιακό κόσμο, εργασία και διασκέδαση, σπουδή και παιδιά, δουλειά καισχόλη γίνονται ένα. Καμία διαχωριστική γραμμή δεν διακρίνει το σοβαρό από το φαιδρό, το ουσιαστικό από το επουσιώδες, την αλήθεια από το ψέμα. Ο χρόνος είναι άχρωμος, οι άνθρωποι εικόνες.

Το μεγάλο προσόν του ψηφιακού κόσμου, η προσομοίωση, ήρθε να αντικαταστήσει το μεγάλο προσόν του φυσικού κόσμου, την έκπληξη. Η ασφάλεια της εικονικής πραγματικότητας έγινε θελκτικότερη από τις συγκλονιστικές περιπέτειες και δυσκολίες ενός πραγματικού ταξιδιού. Εκεί, τα τοπία δεν είναι δυσώδη, επιβλαβή, ενίοτε αποκρουστικά και απρόσμενα. Ταξιδεύοντας μέσα από δορυφορικούς χάρτες και λήψεις ιδιωτών, ο περιηγητής έχει τη δυνατότητα να βρίσκεται ταυτόχρονα στον οικείο του χώρο, χωρίς τον παραμικρό κίνδυνο. Αυτή η ασφαλής πρόκληση συγκινήσεων, η συνεχής εναλλαγή εντυπώσεων και η αδιαλείπτως τροφοδοτούμενη ματαιοδοξία των χρηστών αποτελούν τα κλειδιά της παγκόσμιας επιτυχίας του ψηφιακού κόσμου: πρόκειται πάντοτε για μια επιδερμική έξαψη του ατόμου χωρίς ίχνος βαθύτητας. Γιατί το βάθος, όπως και το ύψος, προέρχονται από την έκθεση στο απρόσμενο της πραγματικής ζωής.

[Πηγή: Σπ. Ράγκος, *Πελοπόννησος*, 10/5/2021 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. «Όπως το τηλέφωνο και το αεροπλάνο μείωσαν τις αποστάσεις, έτσι και ο ηλεκτρονικός υπολογιστής ή το κινητό εξαφανίζουν τις δυσκολίες πρόσβασης στη γνώση και την επικοινωνία»: Να αναφέρεις και άλλα παραδείγματα παλαιότερων και πρόσφατων επιτευγμάτων, καθώς και την προσφορά τους.
2. Ποιες είναι οι διαφορές ανάμεσα σε ένα ταξίδι στον φυσικό και ένα ταξίδι στον ψηφιακό κόσμο;
3. Με ποιον τρόπο, σύμφωνα με όσα αναφέρονται στο κείμενο, αλλάζουν τη ζωή και τη καθημερινότητα οι προσομοιώσεις;
4. Με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου να οργανώσετε έναν «αγώνα αντιλογίας», παραθέτοντας τα επιχειρήματά σας υπέρ ενός πραγματικού ταξιδιού ή υπέρ ενός ταξιδιού εικονικής πραγματικότητας.

Αναζήτηση: [ΕΡΓΑΛΕΙΟ 15/ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ/LIVING DEMOCRACY] και εντόπισε πληροφορίες για τη διεξαγωγή αντιπαράθεσης επιχειρημάτων.

5. α. Το σχολείο σου διοργανώνει μια Ημερίδα με θέμα: «e-κοινωνία: Η νέα παγκόσμια πραγματικότητα». Να γράψεις σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο μια σύντομη **εισήγηση** (150-200 λέξεων), την οποία θα ήθελες να παρουσιάσεις στην Ημερίδα αυτή με την υποστήριξη powerpoint (5-6 διαφάνειες). Οι συμμαθητές/-τριές σου θα αποτελέσουν την επιστημονική επιτροπή και θα κρίνουν το κείμενό σου. Υπενθυμίζεται ότι στις διαφάνειες δεν έχουμε μεγάλα κείμενα και απλώς υποστηρίζουμε την εισήγησή μας με λέξεις-κλειδιά, εικόνες, γραφήματα κ.λπ.

β. Αφού χωριστείτε, στη συνέχεια, σε ομάδες με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου, να δημιουργήσετε την **ανακοίνωση-πρόσκληση** για την Ημερίδα αυτή.

Ψηφιακός
Κόσμος -
Εννοιολογικός
χάρτης

«Βίος και Ηθική: σύγχρονα βιοηθικά διλήμματα»

05

Γ1. Πρόσληψη κειμένων

Γ2. Παραγωγή κειμένων

«Οι ανάγκες της κοινωνίας προσδιορίζουν την ηθική της»

Μάγια Αγγέλου (Maya Angelou), 1928-2014, Αμερικανίδα ποιήτρια, πεζογράφος, ακτιβίστρια

Συννεφόμελο:
- Ηθική και
Κοινωνία

► Πώς αντιλαμβάνεσαι τα λόγια της Μάγιας Αγγέλου; Πιστεύεις ότι όσο η κοινωνία εξελίσσεται, αλλάζει και η ηθική της μέσα στους αιώνες; Τι είδους αλλαγές πιστεύεις ότι μπορεί να επέλθουν; Δώσε κάποια παραδείγματα.

► Τι γνωρίζεις για το θέμα της ηθικής στην ιατρική επιστήμη; Μπορούν, κατά τη γνώμη σου, οι ανάγκες της κοινωνίας να επηρεάσουν την ηθική των ιατρών και, αν ναι, με ποιον τρόπο;

Κείμενο 1

«Ο Ιπποκράτης αρνείται τα δώρα του Αρταξέρξη»

Ο Ιπποκράτης αρνείται τα δώρα του Αρταξέρξη (1792), Αν-Λουί Ζιροντέ-Τριοζόν

Μουσείο Ιστορίας της Ιατρικής, Παρίσι

[Πηγή: wikimedia org]

Δραστηριότητες

1. Ποιο θέμα αποτυπώνεται στον πίνακα; Τι, κατά τη γνώμη σου, έκανε σωστά ο Ιπποκράτης; Τι θα έκανες στη θέση του;
2. Παρατήρησε προσεκτικότερα τον πίνακα. Σχολίασε τον αριθμό των προσώπων, τη θέση τους, τη στάση του σώματος. Με ποιους τρόπους πιστεύεις ότι αποτυπώνονται οι βασικές ηθικές αρχές που διέπουν το ιατρικό επάγγελμα στην Εικόνα (Κείμενο 1);
3. Συζήτησε στην τάξη (α) πώς θα αντιδρούσες αν ο/η γιατρός σου ζητούσε να πληρώσεις, για να σου προσφέρει μια θεραπεία σε δημόσιο νοσοκομείο και (β) ποιοι είναι οι κίνδυνοι που εγκυμονεί η αποδοχή δώρων ή ο χρηματισμός από ασθενείς.
4. Εργαστείτε ομαδοσυνεργατικά. Ποια πιστεύετε ότι θα ήταν τα λόγια του Ιπποκράτη προς τον Αρταξέρξη; Να αναπαραστήσετε τον διάλογο.
5. Να γράψεις ένα σύντομο **επιχειρηματολογικό κείμενο** 200 λέξεων, στο οποίο να εκφράζεις τη δική σου άποψη με επιχειρήματα για την ιστορία του Ιπποκράτη. Συσχετίσέ τη με ένα σύγχρονο ηθικό δίλημμα που αντιμετωπίζουν οι γιατροί (π.χ. η λήψη αποφάσεων για τη θεραπεία ασθενών που βρίσκονται σε κώμα ή ασθενών που έχουν προχωρημένη νόσο). Να παρουσιάσεις το κείμενό σου στην τάξη για προβληματισμό και τροφή για σκέψη.
6. Κάνε μια μικρή έρευνα για την ιστορία της ιατρικής. Κατά πόσο έχουν αλλάξει οι ιατρικές πρακτικές από την εποχή του Ιπποκράτη; Σε έναν πίνακα ή εναλλακτικά χρησιμοποιώντας το εργαλείο «Information Wall» της e-me, να παραθέσεις 2-3 βασικές αλλαγές που εντοπίζεις.

Κείμενο 2

Πριν από την ανάγνωση

► Αναλύοντας τη λέξη Βιοηθική στα συνθετικά της, να υποθέσετε ποιο πρέπει να είναι το αντικείμενο της συγκεκριμένης επιστήμης. Συνδέεται με κάποιον τρόπο με την Ιατρική; Αν ναι, με ποιον τρόπο;

«Βιοηθική και Ιατρική»

Ήδη από την εποχή του Ιπποκράτη (ιατρικός όρκος) μπορεί κάποιος να διαγνώσει κάποιες παραμέτρους της ηθικής, μέσα στις οποίες πρέπει να γίνεται η οποιαδήποτε παροχή ιατρικής φροντίδας. Οι αρχαίοι Έλληνες φιλόσοφοι, όπως οι Επικούρειοι, ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης αναφέρθηκαν σε πτυχές αυτής της ηθικής.

Η Βιοηθική είναι επίτευγμα του ανθρώπινου πολιτισμού του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα. Σημαντικός λόγος για την ανάδειξή της υπήρξε η δημόσια αντίδραση σχετικά με ιατρικά πειράματα, αλλά και διάφορα νοσοκομειακά σκάνδαλα που προκάλεσαν πολύ μεγάλες αναταράξεις στις κοινωνίες [...] και έγιναν η αφορμή πρόκλησης της ηθικής ευαισθησίας. Η ραγδαία εξέλιξη της επιστήμης έφερε στο προσκήνιο ζητήματα για τα όρια που πρέπει να υπάρχουν στην ιατρική έρευνα, στον τομέα των ιατρικών επιστημών γενικότερα, της υγείας και της σύγχρονης ιατρικής τεχνολογίας. Οι ερωτήσεις που καλούνται να απαντήσουν όλοι οι εμπλεκόμενοι

Three-D
Printer

στις επιστήμες αυτές είναι ποια όρια πρέπει να τίθενται, με σκοπό την προστασία του ασθενούς και τις σύγχρονες ιατρικές μεθόδους, ποιες παράμετροι πρέπει να υπάρχουν και γιατί «ο σκοπός δεν αγιάζει τα μέσα».

Οι θεωρίες περί Βιοηθικής συνδέονται αναπόσπαστα με τις αρχές περί δεοντολογίας. Η «δεοντολογία» αποτελεί μέρος της ηθικής θεωρίας που εξετάζει τα ζητήματα των ηθικών επιταγών και κανόνων με βάση την κάθε εποχή, αλλά και τους κανόνες της εκάστοτε κοινωνίας. Ο όρος αποτελεί ειδική μορφή εκδήλωσης αυτού που πρέπει να πραγματοποιηθεί, δηλαδή του καθήκοντος, σε σχέση με τις αρχές του σεβασμού της ανθρώπινης ύπαρξης και της αυτονομίας του προσώπου, τα δικαιώματα του ασθενούς και του εργαζόμενου στις ιατρικές επιστήμες, αλλά και τι είναι το ιατρικό απόρρητο.

Οι αρχές που πρέπει να διέπουν τη Βιοηθική είναι ο σεβασμός στην αρχή της αυτονομίας, στο «ωφελείν» και «μη βλάπτειν» και στη δικαιοσύνη. Παράλληλα, υπάρχουν και άλλοι κανόνες που διέπουν την ιατρική ηθική, όπως η υποχρέωση της παροχής αλήθειας στον ασθενή, η προστασία της ιδιωτικότητας, η τήρηση του ιατρικού απορρήτου και η ενήμερη συναίνεση, πολλοί από τους οποίους θεωρούνται παράγωγοι των γενικότερων αρχών της Βιοηθικής. Οι ενασχολούμενοι με τον χώρο της παροχής ιατρικής φροντίδας σε αρρώστους οφείλουν να γνωρίζουν και να ενημερώνονται συνεχώς για τους κανόνες τόσο της Βιοηθικής όσο και της δεοντολογίας στις ιατρικές επιστήμες, ώστε να παρέχουν στον εκάστοτε ασθενή την καλύτερη δυνατή θεραπεία μέσα στο πλαίσιο που οφείλεται να τηρείται.

[Πηγή: Ν. Μπαράκος (2021). Βιοηθική και Ιατρική: ο ωφελιμισμός στο χώρο της υγείας ως διαχρονική αξία. *Volynskyi Blahovisnyk* 9, 275-281 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. **α.** Γιατί η Βιοηθική έχει αναδειχθεί και συζητείται πλέον πολύ στις μέρες μας;
β. Ποιες βασικές αρχές της αναφέρονται στο κείμενο;
2. Πώς αντιλαμβάνεσαι τον όρο «δεοντολογία» και τη σύνδεσή του με τη Βιοηθική;
3. Να εντοπίσεις τα βασικά σημεία του κειμένου και να δημιουργήσεις έναν νοητικό χάρτη με αυτά.
4. Ποια διασύνδεση εντοπίζεις ανάμεσα στον πίνακα του Ζιροντέ και το κείμενο που διάβασες;
5. Συζήτησε στην τάξη ποια είναι η ευθύνη του ιατρού απέναντι στον ασθενή, απέναντι στην κοινωνία και απέναντι στον εαυτό του.
6. **Ομαδική εργασία:** Οργανώστε μια συζήτηση στρογγυλής τράπεζας στην τάξη, στην οποία μαζί με τους/τις συμμαθητές/-τριές σας να παρουσιάσετε τις βασικές αρχές της Βιοηθικής. Μοιράστε ρόλους παρουσιαστών/-στριών, συντονιστών/-στριών και συμμετεχόντων/-ουσών. Προετοιμάστε τη συζήτηση (θέματα, διάρκεια ομιλίας του καθενός).
Εναλλακτικά, μπορείτε να δημιουργήσετε ένα βίντεο, διάρκειας έως 5 λεπτών, με τη βιντεοσκόπηση της συζήτησης, το οποίο μπορείτε να το εμπλουτίσετε δημιουργικά με μουσική ή άλλα οπτικο-ακουστικά εφέ και να το αναρτήσετε στην e-me της τάξης σας.

Για τη συζήτηση στρογγυλής τραπέζης, τον επικοινωνιακό της στόχο, τις γλωσσικές στρατηγικές που ακολουθούνται και την οργάνωση των κειμένων αυτών μπορείς να αντλήσεις πληροφορίες από το Γλωσσάρι όρων στις Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα. **Αναζήτηση:** [Συνέντευξη και συζήτηση στρογγυλής τραπέζης].

7. Αν ήσουν καλλιτέχνης και ήθελες να στείλεις ένα ηχηρό μήνυμα για ένα βιοηθικό δίλημμα στον τομέα της υγείας και της ιατρικής, ποιο έργο τέχνης θα επέλεγες να δημιουργήσεις; Αξιοποιώντας τις γνώσεις σου από το μάθημα των εικαστικών, δημιούργησε ένα έργο τέχνης (π.χ. πίνακα ζωγραφικής, σκίτσο, κολάζ κ.λπ.) που να απεικονίζει τη θέση σου.

Μετά την ανάγνωση

- Ποιες βιοηθικές προκλήσεις αντιμετωπίζει η ιατρική στον σύγχρονο κόσμο; Να τις καταγράψεις σε έναν πίνακα ή ένα διάγραμμα.

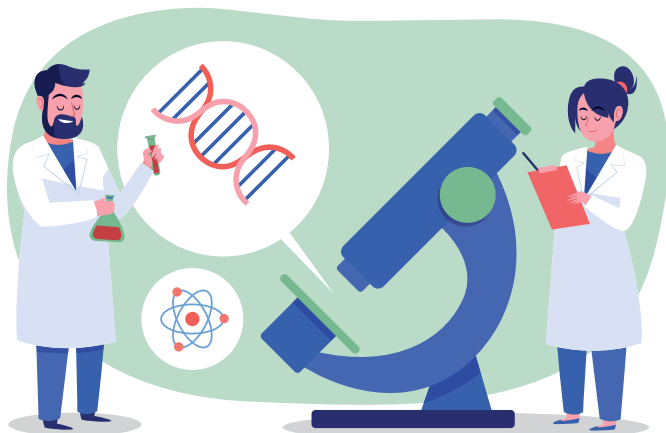
Κείμενο 3

Πριν από την ανάγνωση

Η Παγκόσμια Ημέρα Κατάργησης των Πειραμάτων σε Ζώα στις 24 Απριλίου είναι αφιερωμένη στη μνήμη των εκατομμυρίων πειραματόζων που υποφέρουν και χάνονται κάθε χρόνο στο όνομα της επιστήμης και για το καλό της ανθρωπότητας.

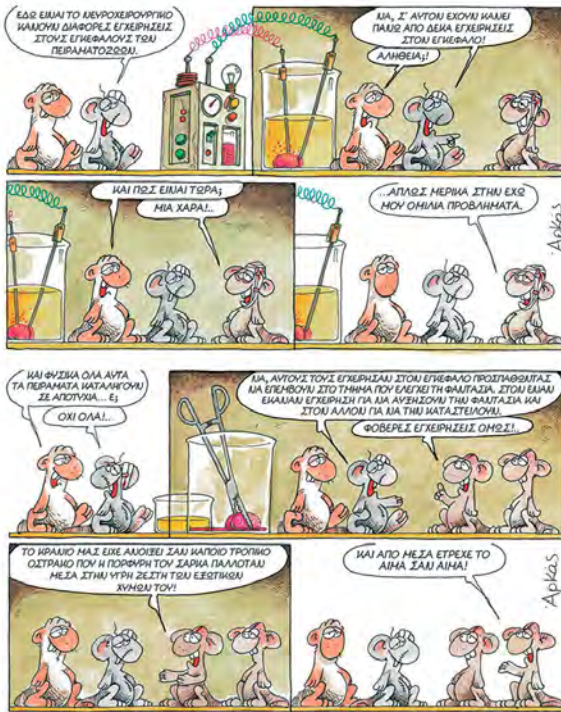
- Έχεις δει τη σήμανση no animal testing («όχι πειράματα σε ζώα») σε εμπορικά προϊόντα; Γιατί, κατά τη γνώμη σου, αναγράφεται και τι μπορεί να σημαίνει;

«Πρόσληψη οπτικού κειμένου: Σκίτσο»

Εικόνα, Ζώα,
Γιατροί,
Πειράματα

(Πηγή: arkas.gr)

Δραστηριότητες

1. Ποιες είναι οι δύο σκηνές που απεικονίζονται στο κείμενο; Ποιο είναι το θέμα και το μήνυμα της κάθε σκηνής;
2. Ποια είναι η οπτική γωνία και η στάση του Αρκά στο θέμα των πειραμάτων σε ζώα; Παρουσίασε την προφορικά.
3. Γράψε μια ανάρτηση για ένα μέσο κοινωνικής δικτύωσης που θα συνοδεύσει τις γελοιογραφίες, στην οποία να εκφράζεις τη δική σου άποψη.
4. **Ομαδική εργασία:** Προετοιμάστε και παρουσιάστε έναν «αγώνα λόγων» στην τάξη, στον οποίο οι δύο αντιτιθέμενες πλευρές θα επιχειρηματολογήσουν υπέρ και κατά των πειραμάτων σε ζώα. Να είστε σαφείς και ευγενικοί, αποφεύγοντας να προσβάλετε τον/την συνομιλητή/-ριά σας.
5. **Ομαδική εργασία:** Στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Κατάργησης των Πειραμάτων σε Ζώα, οργανώνετε μια ενημερωτική δράση για την ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινότητας πάνω σε αυτό το ζήτημα. Χωριστείτε σε ομάδες και, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά σας, επιλέξτε μία από τις ακόλουθες δραστηριότητες:
 - (α) να δημιουργήσετε ένα εύστοχο και ελκυστικό σύνθημα για τη δράση,
 - (β) να γράψετε τους στίχους για ένα σχετικό ποίημα ή τραγούδι (αξιοποιώντας και τις γνώσεις σας από το μάθημα της Μουσικής).

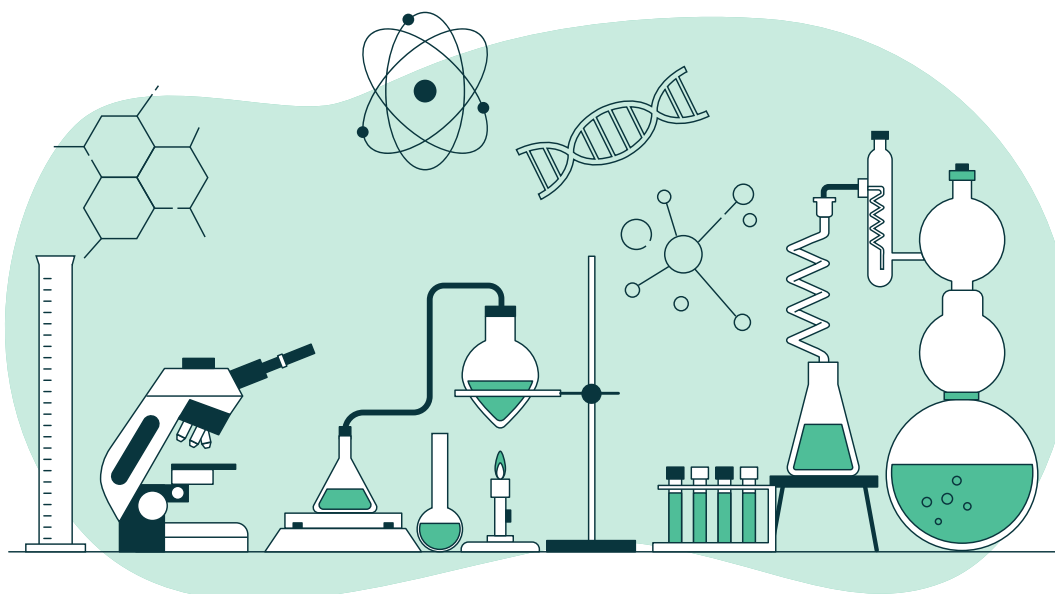
(δ) να δημιουργήσετε την αντίστοιχη σκηνή κόμικ, για να πλαισιώσει την ιστορία σας.

► Κατά τη γνώμη σου, είναι ηθικό να κάνουμε πειράματα σε ζώα, εάν τα ζώα δεν υποφέρουν;

Αναφέρεται γενικά στην υποχρέωση κάθε ατόμου να μη βλάπτει τον συνάνθρωπό του, αλλά και ειδικά στο καθήκον του ιατρού να φροντίζει για την υγεία του ασθενούς, αποφεύγοντας ιατρικές πράξεις που μπορεί να τη βλάψουν.

► Μία από τις αρχές της Βιοϊατρικής Ηθικής, που συνιστούν τον βασικό «κώδικα δεοντολογίας», είναι η Αρχή της «αβλάβειας», που διάβασες. Συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου τις σκέψεις σου σχετικά με αυτή και την ευθύνη των ιατρών απέναντι στους ασθενείς τους, αναφέροντας κάποια παραδείγματα.

«Η Βιοηθική και τα ζητήματα με τα οποία ασχολείται»

Ηθικά
προβλήματα -
Εννοιολογικός
χάρτης

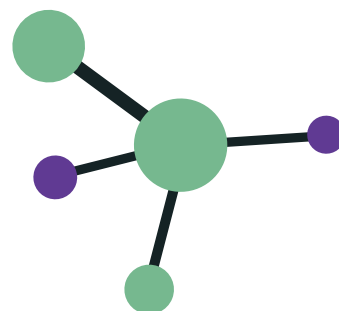
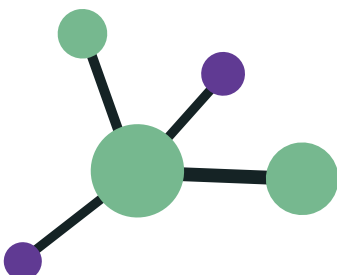

Αναζήτηση: [Η ΒΙΟΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΜΕ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΑΣΧΟΛΕΙΤΑΙ - ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ] (27/11/2022) και άκουσε κάποια τμήματα της συζήτησης [0:00:00-0:03:30 και 0:05:57-0:09:00] του Βασίλη Σπυρόπουλου με τον Βασίλη Φανάρα, επίκουρο καθηγητή στο γνωστικό αντικείμενο «Βιοηθική» του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας της Θεολογικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α.

Κατά την ακρόαση

Σύμφωνα με αυτά που άκουσες [0:00:00-0:03:30]:

1. Συμπλήρωσε τα κενά.
Η Βιοηθική είναι ένας _____ κλάδος και προέκυψε από τα επιτεύγματα της γενετικής, της _____ και της ιατρικής.
2. Σημείωσε στις παρακάτω προτάσεις Σ (σωστό) ή Λ (λάθος).
 - α. Ο ορισμός της Βιοηθικής απαντά το 1971.
 - β. Η έννοια της Βιοηθικής προέκυψε από θρησκευόμενους γιατρούς στην Αμερική, τη δεκαετία του '60, με τις μεταμοσχεύσεις.
 - γ. Το 1978-79 τέθηκε το θέμα της υποβοηθούμενης αναπαραγωγής στη Γαλλία.
 - δ. Πρόσφατα τέθηκε το ζήτημα της ευθανασίας.
3. Ποιο ζήτημα δεν ανέφερε ο καθηγητής:
(α) τις μεταμοσχεύσεις, (β) τον ανθρώπινο πειραματισμό, (γ) τον γονιδιακό έλεγχο, (δ) την προγενετική διάγνωση, (ε) την υποβοηθούμενη αναπαραγωγή;
4. Ποιες από τις παρακάτω ειδικότητες αναφέρει ο καθηγητής ότι πρέπει να συνεισφέρουν στα ζητήματα Βιοηθικής που προκύπτουν;
(α) ανθρωπολόγοι, (β) βιολόγοι, (γ) γιατροί, (δ) νομικοί, (ε) γενετιστές, (στ) προγραμματιστές, (ζ) κοινωνιολόγοι, (η) φιλόσοφοι, (θ) θεολόγοι.
5. Ποια η σχέση της Βιοηθικής με τον άνθρωπο; Ποια στάδια της ανθρώπινης ζωής αφορούν τη Βιοηθική;

6. Συμπλήρωσε τα κενά [0:05:57-0:08:00]:

Ένα παράδειγμα, το οποίο το ζούμε σήμερα, είναι αυτό που λέμε της _____, δηλαδή όλη αυτή η εξέλιξη της τεχνητής νοημοσύνης, ο μετανθρωπισμός ο λεγόμενος, επιβάλλει να απαντήσουμε σε ηθικά _____. Το παράδειγμα της _____ βιομηχανικής επανάστασης, της τεχνητής νοημοσύνης, μας βοηθάει να καταλάβουμε πώς αυτά τα διλήμματα αναδύθηκαν, όταν οι επιστήμονες, για παράδειγμα, είχαν _____ την Ντόλυ ή όταν οι επιστήμονες έκαναν μεταμόσχευση νεφρού από _____ σε άνθρωπο και μετά μεταμόσχευση καρδιάς από χοίρο σε άνθρωπο. Συνεπώς, παράλληλα με τα θέματα τεχνητοποίησης, θα έπρεπε να συζητηθούν και οι βιοηθικές διαστάσεις ιατρικών επιτευγμάτων από _____ πλευρά, όπως όταν δημιουργήθηκαν δύο _____ in vitro που είχαν πριν τη γέννησή τους ασπίδα _____ στον HIV. Είναι _____; Όταν γίνεται αυτή η _____ εξέλιξη της τεχνολογίας, πρέπει αμέσως να γίνεται ηθικός _____ από την ορθόδοξη χριστιανική βιοθεωρία.

Μετα την ακρόαση

7. Ομαδική εργασία: Να ακούσετε το υπόλοιπο podcast στο σπίτι και να δημιουργήσετε μια παρουσίαση με 5-6 διαφάνειες με βασικά σημεία, επιχειρήματα, δηλώσεις των ομιλητών, στατιστικά στοιχεία ή οποιοδήποτε άλλο στοιχείο σας κέντρισε το ενδιαφέρον. Στόχος σας είναι να εμβαθύνετε περαιτέρω στο θέμα, να αναπτύξετε τους προβληματισμούς σας σε ζητήματα που αναφέρονται στο ηχητικό αρχείο και να οδηγηθείτε σε συμπεράσματα στην τάξη.

Δωμάτιο
διαφυγής -
Διλήμματα
βιοηθικής

Πριν από την ανάγνωση

**«Δε γίνεται να είσαι υπέρ της δικαιοσύνης για κάποιους ανθρώπους
και να μην είσαι υπέρ της δικαιοσύνης για όλους τους ανθρώπους»**

Μάρτιν Λούθερ Κινγκ (1929-1968), Αμερικανός ιερωμένος, ακτιβιστής και ειρηνιστής

- Συμφωνείς με αυτήν την άποψη; Ανάπτυξε τις σκέψεις σου με αφορμή τη φράση του Μάρτιν Λούθερ Κινγκ σε έναν δημιουργικό διάλογο με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου στην τάξη.

«Πρόσληψη οπτικού κειμένου: Εικόνα»

[Πηγή: freepik]

Δραστηριότητες

1. Περίγραψε την εικόνα. Τι πιστεύεις ότι συμβολίζουν οι άνθρωποι που βρίσκονται στα δύο μέρη της ζυγαριάς; Ποιο είναι, κατά τη γνώμη σου, το μήνυμα που θέλει να στείλει ο/η δημιουργός της;
2. Ποια είναι η ηθική διάσταση της επιδίωξης του προσωπικού πλούτου και του ατομικού συμφέροντος, όταν προέρχεται από την εκμετάλλευση άλλων ή αντιπαράκειται στο συλλογικό συμφέρον; Πώς θα μπορούσες να ερμηνεύσεις τον πίνακα σε σχέση με τη Βιοηθική;
3. Ομαδική εργασία: Ως εκπρόσωποι του σχολείου σας, σκοπεύετε να λάβετε μέρος σε Πανελλήνιο Συνέδριο Βιοηθικής με θέμα «Εκπαίδευση στη Βιοηθική» με μια σύντομη **εισήγηση** 200 λέξεων με τίτλο «Γιατί η ηθική είναι τόσο σημαντική και απαραίτητη στη συνεχώς τεχνολογικά εξελισσόμενη κοινωνία μας;». Βάσει όσων συζητήσατε στην Ενότητα αυτή, δημιουργήστε την εισήγησή σας, παραθέτοντας τις σκέψεις και τα επιχειρήματά σας. Εναλλακτικά, μπορείτε να αξιοποιήσετε το εργαλείο «Course presentation» της e-me.

Οδηγίες:

Χρόνος

10' για έρευνα - σύνταξη επιχειρημάτων
και 5' λεπτά για την παρουσίαση

θέμα, επιχειρήματα, παραδείγματα
και οργάνωση παρουσίασης

Συμβουλές

μιλήστε καθαρά και δυνατά, έχετε βλεμματική επαφή
με το κοινό, χρησιμοποιήστε χειρονομίες, για να
τονίσετε καίρια σημεία και αποδεχτείτε
με ευγένεια τις ερωτήσεις του κοινού

ποιότητα της έρευνας, συνοχή και δομή της
παρουσίασης, σαφήνεια και πειστικότητα των
επιχειρημάτων, χρήση παραδειγμάτων, παρουσίαση
και τρόπος ομιλίας.

Αξιολόγηση

Επιστήμονας:
Διλήμματα
βιοηθικής

Μετά την ανάγνωση

- Δώσε στον πίνακα έναν δικό σου τίτλο.

Κείμενο 6Α Πριν από την ακρόαση

► Γνωρίζεις τους όρους «μεταμόσχευση» και «δότης»; Συζητήστε στην τάξη για τις περιπτώσεις που είναι αναγκαία μια τέτοιου είδους ιατρική διαδικασία, τη σημασία της και τις δυσκολίες της.

Πρωτοποριακή επέμβαση - Βίντεο

Αναζήτηση: [ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑΚΗ ΕΠΕΜΒΑΣΗ: Η ΠΡΩΤΗ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΗ ΚΑΡΔΙΑΣ ΧΟΙΡΟΥ ΣΕ ΑΝΘΡΩΠΟ | 11/01/2022 | OPEN TV] την ειδησεογραφική κάλυψη της πρώτης μεταμόσχευσης καρδιάς σε άνθρωπο από γενετικά τροποποιημένο χοίρο (βίντεο).

Κείμενο 6Β

Πρώτη μεταμόσχευση Βιο-Τεχνητής καρδιάς στην Ευρώπη.

Αναζήτηση: [ΠΡΩΤΗ ΜΕΤΑΜΟΣΧΕΥΣΗ ΒΙΟ-ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ | EURONEWS] την ειδησεογραφική κάλυψη της πρώτης μεταμόσχευσης βιο-τεχνητής καρδιάς στην Ευρώπη (κείμενο ή βίντεο).

«Πρώτη μεταμόσχευση βιο-τεχνητής καρδιάς στην Ευρώπη»

Κατά την ακρόαση

1. Ποιο είναι το θέμα των δύο ειδήσεων; Ποια κοινά σημεία εντοπίζεις μεταξύ τους;
2. Γιατί επιλέχθηκε το συγκεκριμένο μόσχευμα για τους ασθενείς που υποβλήθηκαν σε κάθε μία από τις δύο εγχειρήσεις;
3. Ποια είναι τα μελλοντικά οφέλη και οι κίνδυνοι των δύο μεταμοσχεύσεων, σύμφωνα με όσα παρακολούθησες;
4. α. Πώς συνδέονται οι δύο ειδήσεις με τη Βιοηθική;
β. Ποια είναι τα βιοηθικά διλήμματα που προκύπτουν από τις δύο αυτές περιπτώσεις;

Μετά την ακρόαση

5. Συζητήστε στην τάξη πώς πιστεύετε ότι θα επηρεάσουν οι δύο μεταμοσχεύσεις το μέλλον της ιατρικής. Δημιουργήστε ένα **ενημερωτικό γράφημα** (info-γράφημα) που να συνοψίζει τα βασικά στοιχεία των δύο μεταμοσχεύσεων, τις πιθανές επιπτώσεις τους στο μέλλον της ιατρικής και τη συμβολή τους στην αντιμετώπιση της έλλειψης οργάνων για μεταμοσχεύσεις.

6. Εργαστείτε ομαδοσυνεργατικά και σχεδιάστε μια εναλλακτική εκφώνηση ειδήσεων με βάση τα δύο βίντεο, εστιάζοντας στις βιοηθικές προεκτάσεις και τα ηθικά διλήμματα που προκύπτουν από τη χρήση γενετικά μεταλλαγμένων οργάνων ζώων για μεταμοσχεύσεις ή τη χρήση βιοτεχνητών οργάνων.

- Δημιούργησε μια λίστα με λέξεις ή φράσεις που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη Βιοηθική.

«Ανθρώπινα δικαιώματα στην “πρέσα” της τεχνολογίας...»

Γενετικά μεταλλαγμένα τρόφιμα - Εννοιολογικός χάρτης

Βρισκόμαστε αναμφίβολα στο κορυφαίο σημείο του νεοτεχνολογικού πολιτισμού μας, με τη λεωφόρο αυτή να χαράσσεται από τα επιστημονικά πεδία της Γενετικής, της Μικροηλεκτρονικής και της Νανοτεχνολογίας. Βιώνουμε, περιδιαβίνοντας αυτή τη λεωφόρο, μια συναρπαστική εποχή στις σχέσεις μας με τις «μηχανές»· μια σχέση, όμως, που κρύβει μέσα της πολλά προβλήματα, τα οποία προέρχονται από τη βεβαιασμένη και λανθασμένη πολλές φορές εφαρμογή της νέας γνώσης. Οι νέοι αυτοί επιστημονικοί τομείς ενέχουν πολλούς άγνωστους παράγοντες, οι περισσότεροι από τους οποίους δεν μπορούν να αποκαλυφθούν εύκολα πριν από μια ευρείας κλίμακας εφαρμογή.

Για τη σωστή προσέγγιση της αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών, σημασία έχει η διασφάλιση κάποιων ηθικών αρχών. Μια πρώτη βασική αρχή αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, υπό το πρίσμα ότι ο καθένας πρέπει να έχει δικαίωμα στην επιλογή, όπως λ.χ. στο να μπορεί να επιλέγει, για να εντάξει στη διατροφή του μεταλλαγμένα τρόφιμα ή όχι. Άλλη αρχή έχει να κάνει με την αναγκαιότητα της δημόσιας φροντίδας, με τις κυβερνήσεις και τους ισχυρούς εθνικούς και διεθνείς οργανισμούς να έχουν την υποχρέωση της σωστής πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης και προστασίας των πολιτών. Μια τρίτη αρχή αφορά στην κοινωνική δικαιοσύνη, υπό το πρίσμα ότι, επειδή η κάθε επιστημονική τεχνολογική πρόοδος έχει ένα «κόστος», το κόστος αυτό θα πρέπει να κατανέμεται δίκαια σε όλους τους πολίτες.

Η Ηθική, και ειδικότερα η Καθηκοντολογική Ηθική, αντίθετα με την Επιστήμη, ασχολείται με εκείνα που οφείλουμε ή δεν οφείλουμε να κάνουμε. Μια εμφανής διάστασή της εντοπίζεται στο παράδειγμα της ατομικής βόμβας: Όταν π.χ. ρώτησαν τον Οπενχάιμερ γιατί κατασκεύασε την ατομική βόμβα, εκείνος απάντησε: «Αν είσαι επιστήμονας, είναι καλό να γνωρίζεις πώς λειτουργεί ο κόσμος». Δεν ήταν βέβαια καλό για τους χιλιάδες κατοίκους της Χιροσίμα και του Ναγκασάκι που πέθαναν από τις δύο ατομικές βόμβες, οι οποίες έπληξαν τις πόλεις τους, φέρνοντας και τον Ψυχρό Πόλεμο, ενώ η διάσπαση του ατόμου έχει πάμπολλες ειρηνικές εφαρμογές.

Οι βιοηθικές παραβιάσεις σήμερα συνεχίζονται σε ένα άλλο επίπεδο, πιο μαζικό, πιο επικίνδυνο: έχουν να κάνουν με την κακή εφαρμογή ορισμένων γενετικών νεωτερισμών, οι οποίοι αφορούν λ.χ. τον γενετικό επανασχεδιασμό της ζωής, όπως τα παιδιά κατά παραγγελία ή την «αναζητούμενη» κλωνοποίηση ανθρώπων που παραβιάζει θεμελιώδεις ηθικές αρχές, οι οποίες διέπουν την αναπαραγωγή, τον σεβασμό του ανθρώπου, την προστασία του γενετικού του υλικού κ.ά.

Η Βιοηθική είναι ένα νέο διεπιστημονικό γνωσιακό αντικείμενο που ασχολείται με την αξιολόγηση της συμπεριφοράς και των πράξεων του ανθρώπου, προς την κατεύθυνση να μην εμποδίζονται οι ευεργετικές εφαρμογές της νέας γνώσης και

Τεχνητή
νοημοσύνη -
Αναπαραγωγή
φωνής

να περιορίζονται οι κίνδυνοι από την αλόγιστη, βεβιασμένη και ανεξέλεγκτη εφαρμογή της. Ο καθένας μας μπορεί να έχει κάποιο γενετικό μειονέκτημα. Ας μην ξεχνάμε, όμως, ότι πολλές θαυμαστές ικανότητες/δεξιότητες έχουν εκτιναχθεί πολλές φορές από πολύ βαθιά σωματικά ή διανοητικά μειονεκτήματα. Π.χ. ο Μπετόβεν είχε χάσει την ακοή του, αλλά δημιουργούσε, ανάλογα και ο Όμηρος που είχε τυφλωθεί, ο μεγάλος κοσμολόγος Χόκινγκ, αν και παράλυτος, έχει παρουσιάσει εκπληκτικές επιστημονικές σκέψεις, ο μεγάλος ζωγράφος Λοτρέκ έπασχε από μυϊκή δυστροφία, ο Βαν Γκογκ ήταν ψυχικά άρρωστος. Πόσο θα έχανε η ανθρωπότητα αν οι μεγάλοι αυτοί άνθρωποι δε ζούσαν, επειδή ο «γονιδιωματικός έλεγχος» τούς «βάφτιζε» ανάπηρους;

Η νέα γνώση λοιπόν είναι σαν το νερό που ξεδιψά, αλλά πνίγει κιόλας: Το πώς πρέπει να τη χειριζόμαστε, για να μην καταπατούνται τα ανθρώπινα δικαιώματα, είναι αποκλειστικά θέμα βιοηθικής παιδείας και ευαισθητοποίησης των πάντων, πολιτικών και πολιτών.

[Πηγή: Σ. Αλαχιώτης, *ΤΟ ΒΗΜΑ*, 11/10/2009 (δισσκευασμένο απόσπασμα)]

1. Ομαδική εργασία: Φτιάξτε έναν πίνακα με τις τρεις βασικές ηθικές αρχές για τις οποίες αναφέρεται στο κείμενο ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην εφαρμογή της τεχνολογίας. Μπορείτε να τον επεκτείνετε, προσθέτοντας και άλλες που θα θέλατε να περιλαμβάνει.

2. Συζητήστε στην τάξη:

α. Πώς η εφαρμογή της τεχνολογίας μπορεί να οδηγήσει σε καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

β. Πώς μπορεί η Βιοηθική να βοηθήσει στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις αρνητικές επιπτώσεις της τεχνολογίας;

3. Τι επιτυγχάνει ο πομπός με τα παραδείγματα των σπουδαίων προσωπικοτήτων που αναφέρει;

4. Ομαδική εργασία: Να συζητήσετε τις βασικές ιδέες του κειμένου και να οργανώσετε μια επίσημη συζήτηση (τύπου επιστημονικού «πάνελ») με τους/τις συμμαθητές/-τριές σας σε ρόλο εκπροσώπων διαφορετικών ομάδων (π.χ. μαθητές/-τριες, επιστήμονες, πολιτικοί κ.λπ.), την οποία θα συντονίζουν δυο-τρεις από εσάς σε ρόλο δημοσιογράφων. Αφού κατανείμειτε ρόλους και προετοιμαστείτε στην τάξη, να εκφράσετε την άποψή σας από διάφορες οπτικές. Πριν αρχίσετε την επίσημη συζήτηση, δημιουργήστε ένα προκαταρκτικό σχέδιο για τον τρόπο και τη σειρά με την οποία θα γίνει η συνεισφορά της κάθε ομάδας στη συζήτηση. Μπορείτε να βιντεοσκοπήσετε τη συζήτηση και να τη δημοσιεύσετε σε ένα διαδικτυακό μέσο του σχολείου σας.

5. Επίλεξε από τον παρακάτω πίνακα τη δραστηριότητα με την οποία επιθυμείς να ασχοληθείς. Λαμβάνοντας υπόψη τον ρόλο σου, το κοινό στο οποίο απευθύνεσαι και τη μορφή του κειμένου, να χρησιμοποιήσεις κατάλληλο λεξιλόγιο και ύφος, να οργανώσεις το κείμενό σου σωστά και να παρουσιάσεις το θέμα, ώστε να συμπεριλάβεις τις απαραίτητες πληροφορίες που ζητούνται. Η δραστηριότητα μπορεί να γίνει και ομαδικά και, στη συνέχεια, κάθε ομάδα να παρουσιάσει τα παραγόμενά της στην τάξη.

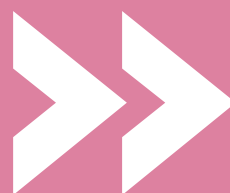
Ρόλος	Κοινό	Μορφή	Θέμα
Ερευνητής/-τρια	Επιστημονική και ερευνητική κοινότητα	Αναρτημένη ανακοίνωση (poster) σε επιστημονικό συνέδριο για τη Βιοηθική	«Σύντομη επισκόπηση νέων ηθικών διλημμάτων που θα προκύψουν στο μέλλον από τη ραγδαία εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογίας»
Ομιλητής/-τρια	Συμμαθητές/-τριες	Καταχώρηση σε προσωπικό ημερολόγιο	«Θέλω να γίνω γενετιστής/-στρια, για να βελτιώσω τον κόσμο...»
Μαθητής/-τρια	Συμμαθητές/-τριες και τοπική κοινότητα	Άρθρο σε τοπική εφημερίδα	«Οι κίνδυνοι, τα οφέλη και η βιοηθική διάσταση των πειραμάτων σε ζώα»

«Διαχρονικές αξίες ή ανάγκες;»

06

Γ1. Πρόσληψη κειμένων

Γ2. Παραγωγή κειμένων

Κείμενο 1

Πριν από την ανάγνωση

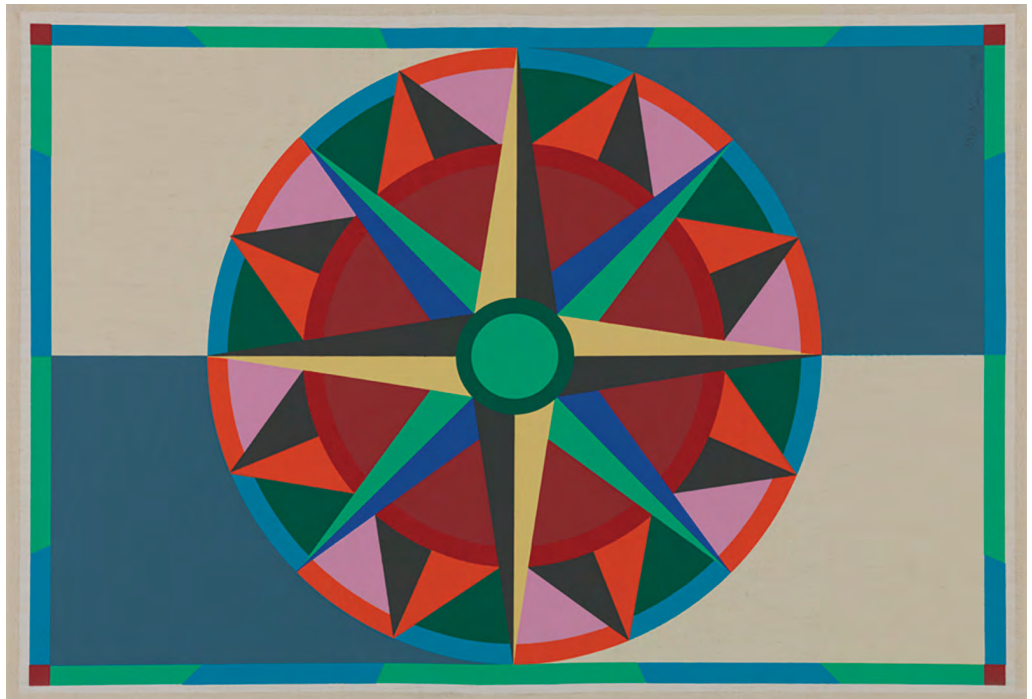
Πλοίο σε
καταιγίδα

*«Η δύναμη του χαρακτήρα
δε συνίσταται μόνο στο να έχεις ισχυρά συναισθήματα,
αλλά στο να διατηρείς την ισορροπία σου παρά τα συναισθήματα αυτά.
Μέσα στη σφοδρότητα των συναισθημάτων, η κρίση και οι αρχές
πρέπει να λειτουργούν όπως η πυξίδα ενός πλοίου,
η οποία καταγράφει τη σωστή κατεύθυνση όσο ταραγμένη κι αν είναι η θάλασσα»
Καρλ φον Κλαούζεβιτς (Carl Philipp Gottlieb von Clausewitz), 1780-1831,
Πρώτος θεωρητικός του πολέμου*

- Με βάση τα λεγόμενα του Καρλ φον Κλαούζεβιτς, πώς μπορεί η ορθή κρίση και οι αρχές να μας βοηθήσουν να διατηρήσουμε την ισορροπία μας;

«Η πυξίδα ή το ανεμολόγιο»

The Compass Rose (2008), Allison Smith
Pennsylvania Academy of the Fine Arts.
[Πηγή: pafa.org/museum]

Το φαντα-
στικό και το
δίκαιο

«Το φανταστικό και το δίκαιο σε έναν κόσμο χωρίς πυξίδα»

Ένας από τους όρους που ακούμε πλέον πολύ συχνά είναι ο όρος «αποπροσανατολισμός», ο οποίος σημαίνει ότι δεν έχουμε πλέον σημεία αναφοράς ή, τουλάχιστον, ότι τα συνήθη σημεία αναφοράς μας παύουν να λειτουργούν ή χάνονται μέσα στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης στο οποίο ζούμε. Τα περισσότερα από τα μεγάλα προβλήματα και οι κοινωνικές προκλήσεις δεν μπορούν πλέον να επιλυθούν από ένα μόνο κράτος. Το παράδειγμα της κλιματικής αλλαγής είναι το πιο emblemático: καμία χώρα δεν μπορεί να την αντιμετωπίσει μόνη της, ακόμη και οι υπερδυνάμεις, όπως η Κίνα ή οι Ηνωμένες Πολιτείες. Επομένως, κρίνεται πλέον απαραίτητη μια διαχείριση σε υπερεθνικό, ευρωπαϊκό ή παγκόσμιο επίπεδο. Το ζήτημα ξεπερνά μια απλή μεταρρύθμιση των θεσμών ή της κοινωνίας, χρειάζεται μια συνολική αλλαγή πορείας. Χρειάζεται να επιτύχουμε την οργάνωση μιας παγκόσμιας διαχείρισης, σύμφωνα με το τρίπτυχο -το οποίο έχει εξασθενήσει πολύ σήμερα, αλλά φαινόταν αναπόφευκτο μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο: **Δημοκρατία - Κράτος Δικαίου⁴ - Ανθρώπινα Δικαιώματα**.

Όντας μπερδεμένοι, σήμερα νιώθουμε ότι βαδίζουμε σε αδιέξοδο, ψάχνουμε για μια πυξίδα. Περισσότερο από μια συνηθισμένη πυξίδα που δείχνει έναν Βόρειο Πόλο, σταθερό μια για πάντα, χρειαζόμαστε μια πυξίδα που να μας βοηθά να διατηρούμε την ισορροπία σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο. Μια πυξίδα που να έχει την ευελιξία να συμπεριλάβει πολλές θεωρήσεις του ανθρωπισμού. Στη Δύση, χαρακτηριζόμαστε κυρίως από τον ανθρωπισμό του Διαφωτισμού. Πρέπει, όμως, επίσης να λάβουμε υπόψη μας και άλλους «ανθρωπισμούς» που γεννήθηκαν από την αλληλεξάρτηση, η οποία στη σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης επεκτείνεται και γίνεται όλο και ισχυρότερη. Οι άνθρωποι αλληλοεξαρτώνται όλο και περισσότερο από τη μία άκρη του πλανήτη στην άλλη.

Αν θέλουμε να επιτύχουμε μια ειρηνευμένη παγκόσμια διακυβέρνηση, η πιο σημαντική ιδέα φαίνεται να είναι αυτή της σπείρας των ανθρωπισμών, των «πολλαπλών ανθρωπισμών». Οι οικουμενικές αξίες δεν ερμηνεύονται απαραίτητα με τον ίδιο τρόπο από τις διάφορες εθνικές κουλτούρες. Το νόημα της έκφρασης «παγκοσμιοποιήσιμος» είναι να αφήνουμε τα πράγματα ανοιχτά. Πρόκειται, όπως στο παιχνίδι της πυξίδας, για σταθεροποίηση χωρίς ακινητοποίηση. Δεν μπορούμε να οικοδομήσουμε μια παγκόσμια διακυβέρνηση, στην οποία όλες οι χώρες θα κάνουν το ίδιο πράγμα την ίδια στιγμή. Πρέπει, επομένως, να αποδεχθούμε μια κοινή ευθύνη, επειδή οι στόχοι είναι κοινοί, αλλά και μια διαφοροποιημένη ευθύνη, επειδή η υλοποίηση των στόχων αυτών μπορεί -και πρέπει- να διαφέρει από χώρα σε χώρα.

[Πηγή: Σ. Στάβερης, *LIFO ALMANAC*, 26/9/2022 (διασκευασμένο απόσπασμα) που στηρίχτηκε στην απομαγνητοφώνηση της ομιλίας της Mireille Delmas Marty στο εκπαιδευτικό σεμινάριο του Syndicat de la magistrature (09.2021), από το τεύχος 15 του περιοδικού *Délibérée* (04.2022)].

4. Κράτος δικαίου: Το κράτος που ενεργεί και παίρνει αποφάσεις μόνο με βάση τον νόμο και όχι αυθαίρετα.

Δραστηριότητες

1. Γιατί στη σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης χρειάζεται η συνεργασία όλων των χωρών σε υπερεθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, σύμφωνα με την ομιλήτρια;
2. α. Ποιες διαστάσεις δίνει η ομιλήτρια στην έννοια ανθρωπισμός;
β. Ποιες διαστάσεις έχει για σένα η έννοια ανθρωπισμός; Δώσε συγκεκριμένα παραδείγματα.
3. α. Να σχολιάσετε στην τάξη τη φράση: «Μια πυξίδα που να έχει την ευελιξία να συμπεριλάβει πολλές θεωρήσεις του ανθρωπισμού».
β. Συζητήστε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σας πώς αντιλαμβάνεστε το σύμβολο της «πυξίδας» που χρησιμοποιεί η ομιλήτρια.
4. Είσαι μέλος της οργανωτικής επιτροπής μιας Ημερίδας με τίτλο «Ο κόσμος του αύριο συνδυάζει τον ανθρωπισμό και τη δημιουργία!». Με βάση όσα διάβασες στο κείμενο, δημιούργησε ένα εύστοχο και ελκυστικό **σύνθημα** και σύνταξε την επίσημη **ανακοίνωση** της Ημερίδας σε μία παράγραφο, για να την αναρτήσεις σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης και σε σχετικούς ιστότοπους στο διαδίκτυο, με σκοπό την προβολή της Ημερίδας.
5. Ομαδική εργασία: Χωριστείτε σε ομάδες. Φανταστείτε έναν κόσμο χωρίς πυξίδα, όπου οι άνθρωποι είναι αποπροσανατολισμένοι και δεν ξέρουν τι είναι σωστό και τι λάθος. Γράψτε μια ιστορία φαντασίας που να εκτυλίσσεται σε αυτόν τον κόσμο, η οποία θα έχει ένα θετικό τέλος. Παρουσιάστε τις ιστορίες σας στην τάξη. Εναλλακτικά, μπορείτε να δημιουργήσετε ένα κόμικ με βάση την ιστορία σας.

Κόσμος χωρίς
πυξίδα -
Διαδραστικός
ενοιολογικός
χάρτης

Μετά την ανάγνωση

- ▶ Πώς συνδέεται η εικόνα (Κείμενο 1) με το Κείμενο 2 που διάβασες;
- ▶ Με ποιους τρόπους, κατά τη γνώμη σου, μπορεί ο σύγχρονος άνθρωπος να βρει την «πυξίδα» του; Πού μπορεί να στηριχτεί;

Κείμενο 3

Πριν από την ανάγνωση

**«Αν μπορείς, να βοηθάς τους άλλους.
Αν δεν μπορείς να το κάνεις αυτό, τουλάχιστον μην τους προκαλείς κακό»**
Δαλάι Λάμα

- ▶ Συμφωνείς με το σχόλιο του Δαλάι Λάμα ότι το να μην προκαλείς κακό σε κάποιον/-α είναι μια μορφή βοήθειας;

«Πρόσληψη οπτικού κειμένου: Σκίτσο»

Ο πόνος
του άλλου

[Πηγή: arkas.gr]

Δραστηριότητες

1. Ποιο είναι το μήνυμα του σκίτσου; Τι σημαίνει η φράση «Στον πόλεμο κανείς δεν έχει δίκιο, μόνο τα παιδιά»;
2. Πώς σε κάνει να νιώθεις αυτή η εικόνα; Γιατί;
3. Πώς ερμηνεύεις το σκίτσο με βάση τα λόγια του Δαλάι Λάμα;
4. Πώς μπορούμε να δημιουργήσουμε έναν κόσμο, στον οποίο ο πόλεμος δεν είναι απαραίτητος; Μοιράσου τις σκέψεις σου με την υπόλοιπη τάξη. Σε ένα σύντομο **άρθρο** (150-200 λέξεων) για την εφημερίδα του σχολείου σου παράθεσε τρόπους με τους οποίους μπορούμε να εξαλείψουμε τη βία του πολέμου και άλλων καταστροφικών ενεργειών κατά των παιδιών και της ανθρωπότητας.

Μετά την ανάγνωση

- Πώς πιστεύεις ότι αισθάνονται τα παιδιά σε περίοδο πολέμου;

Κείμενο 4

Πριν από την ακρόαση

- Όταν παρατηρείς τις πράξεις των άλλων, ποιες είναι οι πιθανές αυτόματες αντιδράσεις που μπορεί να έχεις; Ποια συναισθήματα είναι πιθανόν να γεννηθούν;

«Η ηθική φιλοσοφία του Αριστοτέλη»

Η ηθική
φιλοσοφία
του Αριστοτέλη

Αναζήτηση: [STRATILIO | ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ PODCASTS | Η ΗΘΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ] (κείμενο - ανάγνωση: Σ. Τσαγκαρή), άκουσε το podcast (διάρκειας 0:04:33) και κράτησε σημειώσεις σχετικά με τα βασικά σημεία που διατυπώνει στη φιλοσοφία του ο Αριστοτέλης.

Κατά την ακρόαση

1. Ποιος είναι ο σκοπός του ανθρώπου, σύμφωνα με τον φιλόσοφο;
2. Ποια είναι η ύψιστη διανοητική αρετή, κατά τον Αριστοτέλη;
3. α. Πώς αποκτάμε ηθικές αρετές; Είναι εκ φύσεως ή επίκτητες;
β. Πώς αποκτώνται οι «έξεις»; Πώς διαμορφώνονται; Ποιοι δύο παράγοντες παίζουν ρόλο σε αυτές;
4. Με τι συνδέεται η ορθή συμπεριφορά; Ποια παραδείγματα δίνονται;
5. Πώς επιλέγει ο ενάρετος άνθρωπος τη «μεσότητα»; Ποια συναισθήματα δημιουργεί η επίτευξή της;
6. Ομαδική εργασία: Αφού χωριστείτε σε 3 ομάδες, καθεμιά να επικεντρωθεί σε ένα από τα ακόλουθα θέματα: *ευτυχία, ηθικές αρετές, μεσότητα*. Να δημιουργήσετε μια παρουσίαση (με 5-6 διαφάνειες) με τα βασικά σημεία και τα συμπεράσματά σας. Μπορείτε να την εμπλουτίσετε με ψηφιακή αφήγηση. Με αφορμή τις τρεις παρουσιάσεις, να συζητήσετε στην τάξη τις βασικές έννοιες που διέπουν την Ηθική Φιλοσοφία του Αριστοτέλη και κατά πόσο είναι επίκαιρες.
7. Να δημιουργήσεις ένα τραγούδι ή ένα ποίημα που εμπνέεται από την ηθική φιλοσοφία του Αριστοτέλη και εξερευνά τις ιδέες του, τοποθετώντας τις στη σημερινή εποχή. Παρουσίασέ το στην τάξη και ανάρτησέ το στο ιστολόγιο του σχολείου σου.

Αριστοτέλης
και Πλάτωνας

Μετά την ακρόαση

- Ποιες συνθήκες θεωρείς απαραίτητες, για να είσαι ευτυχισμένος/-η;

Κείμενα 5Α, 5Β

Πριν από την ανάγνωση

«Ουδείς εκών κακός»

(Κανείς δεν είναι κακός με τη θέλησή του)

Σωκράτης (469-399 π.Χ.), Έλληνας Αθηναίος φιλόσοφος

- Ποια είναι η σχέση της φράσης αυτής με την ηθική φιλοσοφία;
- Πιστεύεις ότι είναι δυνατόν κάποιος/-α να κάνει κακό χωρίς να το θέλει; Τι γνωρίζεις για τον όρο «εξ αμελείας» που αναφέρει η ποινική νομοθεσία;

«Πρόσληψη οπτικού κειμένου: Σκίτσα»

Αξίες σήμερα -
Συλλογή εικόνων

[Πηγή: arkas.gr]

Δραστηριότητες

1. Να περιγράψεις τα δύο σκίτσα και να δώσεις σ' αυτά έναν δικό σου τίτλο.
2. Ποιο είναι το μήνυμα αυτών των σκίτσων; Με ποια οπτικά και γλωσσικά στοιχεία μεταδίδεται στο καθένα;
3. Ποιες ομοιότητες και διαφορές εντοπίζεις στα δύο σκίτσα;
4. Με αφορμή τα δύο σκίτσα, οργανώστε μια συζήτηση στην τάξη με τα εξής θέματα:
 - α. Ποιες αξίες απειλούνται συχνά από το κακό στη σύγχρονη κοινωνία;
 - β. Γιατί οι αξίες είναι σημαντικές στη ζωή μας;
5. Σκέψου μερικά λογοτεχνικά έργα που έχεις διαβάσει και σειρές που έχεις δει, που πραγματεύονται το θέμα της «πάλης καλού και κακού» και συζήτησε με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου τα μηνύματά τους και αν θριαμβεύουν οι αξίες ή το κακό.

Μετά την ανάγνωση

- Ποια θεωρείς ότι είναι η ευθύνη κάθε ατόμου για τις πράξεις του και ποια είναι η ευθύνη της κοινωνίας για τις πράξεις των μελών της;

Κείμενο 6

«Δράσεις μιας εθελοντικής ομάδας»

Συνέντευξη με-
λών εθελοντικής
ομάδας - Βίντεο

Αναζήτηση: [ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ «PROJECT ΚΑ.ΠΑ.» ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ Ι
IONIAN TV] τη συνέντευξη μελών της εθελοντικής ομάδας «Project Κα.Πα.».

Πριν από την παρακολούθηση

1. Εσύ και/ή η οικογένειά σου έχετε συμμετάσχει ποτέ σε εθελοντική δράση;
2. Γνωρίζεις κάποιες εθελοντικές ομάδες; Ποιες;
3. Ποιοι πιστεύεις ότι είναι οι λόγοι για τους οποίους ένας άνθρωπος θέλει να γίνει εθελοντής/-τρια;

Κατά την παρακολούθηση

1. Ποιες πληροφορίες αναφέρονται στο βίντεο για την εθελοντική ομάδα; Τι σημαίνει το όνομα της ομάδας; Ποιοι είναι οι στόχοι της; Ποιες δράσεις πραγματοποιεί;
2. Πώς δημιουργήθηκε αυτή η εθελοντική ομάδα;
3. Πώς κοινοποιούνται οι δράσεις της ομάδας;

Εθελοντισμός -
Ινφογράφημα

4. Γιατί είναι σημαντική η σύμπραξη φορέων και θεσμών με τέτοιες ομάδες;
5. Ποια συναισθήματα αναφέρουν τα μέλη της ομάδας ότι τους δημιουργεί η συμμετοχή τους σε δράσεις;
6. Πώς μπορεί ο εθελοντισμός να βοηθήσει στη βελτίωση της κοινωνίας;
7. Ομαδική εργασία: Να σχεδιάσετε μια αφίσα ή ένα ενημερωτικό φυλλάδιο για τη συγκεκριμένη εθελοντική ομάδα, ενσωματώνοντας ένα λογότυπο ή ένα σύνθημα που θα φτιάξετε. Οι δημιουργίες σας θα παρουσιαστούν σε σχολική έκδω-λωση για την «Ημέρα Εθελοντισμού».

Μετά την παρακολούθηση

- ▶ Θα ήθελες να γίνεις εθελοντής/-τρια σε μια τέτοια ομάδα;
- ▶ Να προτείνεις δύο εθελοντικές δράσεις που μπορούν να γίνουν στον Δήμο σου και στις οποίες θα ήθελες να συμμετάσχεις.

Κείμενο 7

Πριν από την ανάγνωση

- ▶ Γνωρίζεις τις έννοιες *φιланθρωπία*, *εθελοντισμός* και *αλληλεγγύη*; Ποιες διαφορές πιστεύεις ότι έχουν μεταξύ τους;

«Εθελοντισμός, φιλανθρωπία και αλληλεγγύη»

Ο εθελοντισμός έχει κοινά στοιχεία με τη φιλανθρωπία, καθώς και οι δύο έννοιες αναφέρονται στη βοήθεια και την προσφορά προς τον συνάνθρωπο. Τόσο ο εθελοντισμός όσο και η φιλανθρωπία περιλαμβάνουν αυτοπροαίρετες ενέργειες και εκούσιες πράξεις που είναι αποδεκτές ως χρήσιμες για το γενικό καλό και δεν αποσκοπούν σε κάποιο ανταποδοτικό όφελος.

Ο εθελοντισμός είναι ευρύτερος από τη φιλανθρωπία, καθώς μπορεί να έχει αντικείμενο και τα ζώα ή τη Φύση γενικά, ενώ η φιλανθρωπία απευθύνεται συνήθως στους ανθρώπους. Ο εθελοντισμός, κατά κύριο λόγο, ασκείται μέσα από οργανωμένα προγράμματα, ενώ η φιλανθρωπία μπορεί να γίνεται ευκαιριακά. Ως σημαντική διαφορά ανάμεσα στη φιλανθρωπία και στον εθελοντισμό αναφέρεται η σχέση που έχει αυτός που προσφέρει τη βοήθεια προς εκείνον που την αποδέχεται. Συγκεκριμένα, ενώ η φιλανθρωπία ενέχει οίκτο, γίνεται από θέση ισχύος και είναι συνήθως ευκαιριακή πράξη, ο εθελοντισμός είναι συνεχής και ο εθελοντής έρχεται σε άμεση επαφή με τον επωφελούμενο και τον αντιμετωπίζει ως ισότιμο άτομο που βρίσκεται σε μια δύσκολη κατάσταση. Ο εθελοντισμός δεν αποσκοπεί μόνο στην προσωρινή ανακούφιση ενός προβλήματος, αλλά κυρίως στην καταπολέμηση των παραγόντων που το προξενούν και στη βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών που το χαρακτηρίζουν. Επιπλέον, η παροχή δεν είναι μόνο υλική, αλλά και ηθική ή κοινωνική.

Εθελοντισμός -
Φιλανθρωπία -
Αλληλεγγύη

Ο αλληλέγγυος είναι, συνήθως, κάποιος που διατρέχει τους ίδιους κινδύνους και βιώνει τα ίδια προβλήματα με αυτόν τον οποίο συντρέχει και με τον οποίο συνεργάζεται. Για παράδειγμα, όταν κάποιος που έχει αρκετό φαγητό δίνει σε έναν συνάνθρωπό του που πεινάει ένα μικρό μέρος, το γεγονός αυτό μπορεί να χαρακτηριστεί ως φιλευσπλαχνία. Όταν, όμως, τον βοηθάει να βρει το φαγητό του ή το μοιράζεται μαζί του ή όταν και οι δύο πεινάνε και αποφασίζουν να κάνουν κάτι γι' αυτό, τότε πρόκειται για αλληλεγγύη. Επίσης, όταν κίνητρο κάποιου είναι η σκέψη ότι καθένας μας μπορεί να βρεθεί σε δυσχερή θέση, πάλι μιλάμε για αλληλεγγύη.

Η έννοια του εθελοντισμού συνδέεται με την αλληλεγγύη και την ανιδιοτελή προσφορά. Η αλληλεγγύη είναι κεντρική αξία του εθελοντισμού. Ο εθελοντισμός και η αλληλεγγύη εκφράζονται με πολλούς τρόπους, καθένας από τους οποίους έχει τη δική του μέθοδο δράσης. Κοινό χαρακτηριστικό, όμως, όλων είναι η συνδρομή τους στην προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου.

[Πηγή: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Γραφείο Διασύνδεσης, *Νοιάζομαι και Δρω* (ιστολόγιο, διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Ποιες είναι οι τρεις διακριτές έννοιες που συνθέτουν τον εθελοντισμό;
2. Ποια είναι η διαφορά μεταξύ εθελοντισμού και φιλανθρωπίας;
3. Ποιο είναι το κοινό χαρακτηριστικό εθελοντισμού και αλληλεγγύης;

4. **Ομαδική εργασία:** Αφού δουλέψετε για 10' σε ομάδες, να γράψετε έναν σύντομο διάλογο μεταξύ δύο εθελοντών/-τριών, μελών διαφορετικών εθελοντικών ομάδων, που αναφέρουν τις εμπειρίες τους σε σχέση με την προσφορά που κάνουν. Στη συνέχεια, να παρουσιάσετε τον δραματοποιημένο διάλογο στην ολομέλεια της τάξης.

5. **Ομαδική εργασία:** Χωριστείτε σε 2 ομάδες, για να παρουσιάσετε τον εθελοντισμό σε μορφή ρητορικού αγώνα. Κάθε ομάδα επιλέγει ένα θέμα, για να διερευνήσει και να παρουσιάσει, από τα εξής:

α. την αξία του εθελοντισμού για την κοινωνία,

β. τα πλεονεκτήματα του εθελοντισμού για τον ίδιο τον εθελοντή ή την ίδια την εθελόντρια.

Μετά από κάθε παρουσίαση, οι υπόλοιποι μαθητές/-τριες μπορούν να υποβάλουν ερωτήσεις στις αντίστοιχες ομάδες.

6. Να επιλέξεις από τον παρακάτω πίνακα τη δραστηριότητα με την οποία επιθυμείς να ασχοληθείς. Λαμβάνοντας υπόψη τον ρόλο σου, το κοινό στο οποίο απευθύνεσαι και τη μορφή του κειμένου, να χρησιμοποιήσεις κατάλληλο λεξιλόγιο και ύφος, να οργανώσεις το κείμενό σου σωστά και να παρουσιάσεις το θέμα, ώστε να συμπεριλάβεις τις απαραίτητες πληροφορίες που ζητούνται. Η δραστηριότητα μπορεί να γίνει και ομαδικά και, στη συνέχεια, κάθε ομάδα να παρουσιάσει τα παραγόμενά της στην τάξη.

Ρόλος	Κοινό	Μορφή	Θέμα
Συγγραφέας	Κριτές, λογοτέχνες, τοπική κοινότητα	Κείμενο σε διαγωνισμό Λογοτεχνίας που οργανώνει ο τοπικός Σύλλογος «Φιλαναγνωσία»	«Πόσο σημαντικό είναι να έχουμε πυξίδα μας τις ηθικές αξίες στη σημερινή κοινωνία;» Σκέψεις ενός/μιας εφήβου (200 λέξεις).
Ομιλητής/-τρια	Συμμαθητές/ -τριες	Ομιλία	«Ενός κακού μύρια έπονται» (Σοφοκλής, 496-406 π.Χ.): Γιατί πρέπει να προσπαζόμαστε το καλό σε κάθε μας πράξη και λέξη;
Μαθητής/-τρια μέλος εθελοντι- κής ομάδας	Συμμαθητές/-τριες ή συντοπίτες/ -ισσες	Άρθρο-Πρόσκληση σε τοπικό περιοδικό ή εφημερίδα, με σκοπό να προσκαλέσετε και να προτρέψετε νέους/- ες να δημιουργήσουν ή να συμμετάσχουν σε ομάδες εθελοντών/- τριών.	«Η ανάγκη για εθελόντριες και εθελοντές πιο έντονη από ποτέ»

Γλωσσάρι -
Λέξεις κειμένων
τετραδίου II

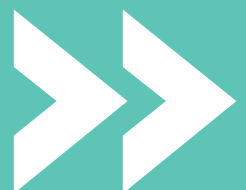

«Σύγχρονα προβλήματα και προβληματισμοί των νέων»

07

Γ1. Πρόσληψη κειμένων

Γ2. Παραγωγή κειμένων

Κείμενο 1

«Πρόσληψη οπτικού κειμένου: Εικόνα»

[Πηγή: commons wikimedia]

- ▶ Δώσε φωνή στο κεντρικό πρόσωπο της εικόνας, ώστε να αναφερθεί στα βιώματα και στα συναισθήματά του.
- ▶ Τι θα συμβούλευες το πρόσωπο αυτό;

Κείμενο 2

Πριν από την ανάγνωση

- ▶ Μπορείς να δώσεις έναν ορισμό του εκφοβισμού;

«Εκφοβισμός»

Μπορείτε συνήθως να αναγνωρίσετε τον εκφοβισμό μέσα από τα ακόλουθα τρία χαρακτηριστικά: πρόθεση, επανάληψη και δύναμη. Ένας νταής σκοπεύει να προκαλέσει πόνο, είτε μέσω σωματικής βλάβης είτε με προσβλητικές λέξεις ή συμπεριφορά και το κάνει επανειλημμένα. Τα αγόρια είναι πιο πιθανό να βιώσουν σωματικό εκφοβισμό, ενώ τα κορίτσια είναι πιο πιθανό να βιώσουν ψυχολογικό εκφοβισμό.

Ο εκφοβισμός είναι ένα μοτίβο συμπεριφοράς και όχι ένα μεμονωμένο περιστατικό. Τα παιδιά που κάνουν εκφοβισμό (bullying) συνήθως προέρχονται από μια υψηλότερη κοινωνική θέση ή θέση ισχύος, όπως τα παιδιά που είναι μεγαλύτερα, ισχυρότερα ή αντιλαμβάνονται ότι είναι δημοφιλή.

Τα πιο ευάλωτα παιδιά αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο εκφοβισμού. Συχνά πρόκειται για παιδιά από κοινότητες που βρίσκονται στο περιθώριο, παιδιά από φτωχές οικογένειες, παιδιά με αναπηρίες ή παιδιά μεταναστών και προσφύγων.

Εκφοβισμός

Ο εκφοβισμός μπορεί να συμβεί τόσο προσωπικά όσο και διαδικτυακά. Ο διαδικτυακός εκφοβισμός εμφανίζεται συχνά μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, μέσω γραπτών μηνυμάτων SMS, emails ή οποιασδήποτε άλλης διαδικτυακής πλατφόρμας, όπου τα παιδιά μπορούν να αλληλεπιδρούν.

[Πηγή: Γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα, 18/10/2022 (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Πόσο εύκολη είναι, κατά τη γνώμη σου, η αναγνώριση του εκφοβισμού και, συγκεκριμένα, του διαδικτυακού εκφοβισμού και γιατί;
2. Πώς συνδέεται η εικόνα (Κείμενο 1) με το Κείμενο 2 που διάβασες;
3. Σε μια **επιστολή** (200-250 λέξεων) που θα στείλεις στο Γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα, να προτείνεις τρόπους με τους οποίους τα πιο ευάλωτα παιδιά θα μπορούσαν να προστατευτούν από τον εκφοβισμό.

Μετά την ανάγνωση

- ▶ Να καταγράψεις τρία συναισθήματα παιδιών που έχουν πέσει θύμα εκφοβισμού.

Κείμενο 3

Πριν από την ανάγνωση

- ▶ Στις συζητήσεις με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου, σε έχει απασχολήσει ποτέ το πρόβλημα του αλκοολισμού;

«Λιγότερο αλκοόλ - Καλύτερη ζωή»

Ένα πρόγραμμα που απευθύνεται σε κοινότητες οικογενειών με προβλήματα αλκοολισμού εξελίσσεται σε ολόκληρη την Κρήτη. Ο πότης, σταθερός, περιστασιακός ή με κάποια συμβάντα υπερβολικής χρήσης, καταλήγει ένα πρόβλημα που εμπλέκει ολόκληρη την οικογένεια, σημειώνει ο Γιάννης Ανυφαντάκης, ψυχολόγος-ψυχοθεραπευτής.

Το φαινόμενο του αλκοολισμού χρειάζεται συλλογική αντιμετώπιση. Γι' αυτόν τον λόγο, οι ομάδες στήριξης ατόμων με προβλήματα από το αλκοόλ συναντώνται μία φορά την εβδομάδα σε εθελοντική βάση. Λειτουργούν με ευαισθητοποιημένους επαγγελματίες γιατρούς, ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και απλούς πολίτες, που είναι εκπαιδευμένοι εθελοντές. Ακολουθεί ένα σεμινάριο 50 ωρών, μια μέθοδος που εισήχθη από το Πανεπιστήμιο της Φλωρεντίας, μια εμπειρία που είχε αποτελέσματα και εφαρμόζεται και στην Κρήτη.

Εφηβεία
και αλκοόλ

Στην επικινδυνότητα της χρήσης αλκοόλ στην εφηβεία αναφέρθηκε ο κ. Ανυφαντάκης, δίνοντας έμφαση στον ρόλο της οικογένειας ως προτύπου αναφορικά με τη χρήση αλκοόλ. Πρέπει να αποφεύγεται η χρήση αλκοολούχων ποτών από ολόκληρη την οικογένεια. «Από τις ετήσιες έρευνες φαίνεται πως οι νέοι ρέπουν στο αλκοόλ και καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες στις σχολικές εκδρομές».

Το πλέον ανησυχητικό είναι η έναρξη της κατανάλωσης αλκοόλ από μαθητές του δημοτικού. Ο οργανισμός δεν μπορεί να επεξεργαστεί το αλκοόλ σε ηλικίες κάτω των 18 ετών. Στις ΗΠΑ απαγορεύεται η χρήση αλκοόλ σε άτομα κάτω των 21 ετών, σημειώνει ο κ. Ανυφαντάκης. Χρειάζεται ευαισθητοποίηση ειδικά για τις νεαρές ηλικίες. [...] Όσον αφορά τις συνέπειες της κατανάλωσης αλκοόλ, αυτή σχετίζεται με αυξημένο κίνδυνο πνιγμού και τραυματισμών από βία, πτώσεις, τροχαία ατυχήματα, αυξημένο κίνδυνο καρκίνου, ενώ ευθύνεται για το 50% των θανάτων από ηπατική νόσο. Τα άτομα που κάνουν κατάχρηση αλκοόλ μπορεί, επίσης, να έχουν προβλήματα διαβήτη, υψηλής αρτηριακής πίεσης, πόνου και διαταραχών του ύπνου.

Περίπου 107.000.000 άνθρωποι υποφέρουν από τη χρήση αλκοόλ, αλλά τα προβλήματα δεν είναι πάντα εμφανή ούτε άμεσα αντιληπτά. Ένας ύπουλος εισβολέας στον οργανισμό, που ανεξαρτήτως ηλικίας, προδιάθεσης και φυσιολογίας φθείρει το σημαντικότερο όργανο, τον εγκέφαλο. Η αυξημένη κατανάλωση προκαλεί εγκεφαλική βλάβη, ενώ ουδείς μπορεί να παρουσιάσει μια μελέτη που να αποδεικνύει ότι προσφέρει προστασία έναντι της ανάπτυξης άνοιας. Οι άνθρωποι που πίνουν πολύ για μεγάλο χρονικό διάστημα είναι πιθανότερο να έχουν μειωμένο όγκο της λευκής ουσίας του εγκεφάλου, η οποία βοηθά στη μετάδοση σημάτων μεταξύ διαφορετικών περιοχών του εγκεφάλου. Το αλκοόλ, δηλαδή, καταστρέφει τις συνάψεις του εγκεφάλου και προκαλεί διαταραχή της μνήμης.

[Πηγή: Ε. Δημητρακοπούλου, *EPT NEWS*, 19/5/2023 (δισκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Γιατί, κατά τη γνώμη σου, το πρόβλημα του αλκοολισμού εμπλέκει ολόκληρη την οικογένεια;
2. Εργαζόμενοι/-ες σε ομάδες με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου, να φτιάξετε τη δική σας δημιουργία σχετικά με το πρόβλημα του αλκοολισμού των νέων, με όποια μορφή επιθυμείτε (ενημερωτικό φυλλάδιο, αφίσα κ.λπ.). Μπορείτε να πάρετε ιδέες από την e-me στην καρτέλα «e-me content». Στη συνέχεια, να την παρουσιάσετε στην ολομέλεια της τάξης.
3. Σε μια **επιστολή** (200-250 λέξεων) προς τον/την Διευθυντή/-τρια του Σχολείου σου να καταθέσεις τις προτάσεις σου σχετικά με τα μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν για την αντιμετώπιση του προβλήματος του αλκοολισμού των νέων.

Μετά την ανάγνωση

- Γράψε 2 συμβουλές που θα έδινες σε έναν/μία ενήλικα που καταναλώνει καθημερινά αλκοόλ.

Πριν από την ακρόαση

- Ποιον/Ποια θα καλούσες σε μια Ημερίδα σχετικά με τον επαγγελματικό προσανατολισμό στο σχολείο σου; Ποιες ερωτήσεις θα του έθετες;

Κατά την ακρόαση

Αναζήτηση: [ΕΛΙΑΜΕΠ - ΝΕΟΙ - ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ] το ηχητικό αρχείο του Ελληνικού Ιδρύματος Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής σχετικά με τους/τις νέους/ες στην αγορά εργασίας. Να παρακολουθήσεις με προσοχή τα συγκεκριμένα λεπτά που ζητούνται στις παρακάτω δραστηριότητες (μπορείς να επαναλάβεις την ακρόαση).

Δραστηριότητες

1. [0:04:00-0:08:00] Ανταποκρίνονται οι θέσεις εργασίας στα προσόντα και στις προσδοκίες των νέων; Πώς περιγράφεται η κατάσταση που επικρατεί;
2. [0:10:00-0:15:00] Πού οφείλεται η αναντιστοιχία της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας;
3. Ομαδική εργασία: Αφού χωριστείτε σε ομάδες, να δημιουργήσετε ένα δικό σας **ηχητικό αρχείο** (podcast) με θέμα τον επαγγελματικό προσανατολισμό, μέγιστης διάρκειας 8 λεπτών. Μπορείτε να αξιοποιήσετε και τη λειτουργία «Audio Recorder» της e-me. Εναλλακτικά, παρουσιάστε τα στοιχεία που θα εντάσσατε στο podcast σας (δομή, πληροφορίες, ήχοι/μουσική).

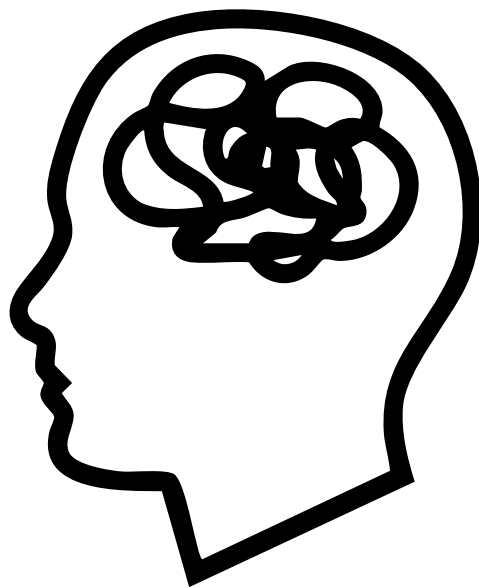
Μετά την ακρόαση

- Ποιο θα ήταν για εσένα το ιδανικό επάγγελμα και γιατί;

Προβλήματα νέων
- Εννοιολογικός
χάρτης

[Πηγή: commons wikimedia]

Δραστηριότητες

1. Να περιγράψεις την εικόνα και να δώσεις έναν δικό σου τίτλο.
2. Ποιο είναι το μήνυμά της; Να εξηγήσεις ποια οπτικά ή γλωσσικά στοιχεία χρησιμοποιούνται για να μεταδοθεί.
3. Να αποδώσεις το μήνυμα της παραπάνω εικόνας με τον δικό σου τρόπο (π.χ. αφήγηση μιας ιστορίας, στίχους τραγουδιού, ποίημα, σκίτσο, άρθρο, ομιλία κ.λπ.).

► Θεωρείς ότι κοιμάσαι αρκετές ώρες για την ηλικία σου; Έχεις σκεφτεί ποτέ αν ο ανεπαρκής ύπνος θα μπορούσε να αποτελεί πρόβλημα;

Ύπνος
εφήβων

«Τι συμβαίνει με τον ύπνο των εφήβων;»

Αυτό που γνωρίζουμε για τον ύπνο των εφήβων από μελέτες είναι ότι το 70% των μαθητών κοιμούνται λιγότερο από τον απαιτούμενο χρόνο για την ηλικία τους. Μόνο 10% των εφήβων κοιμούνται πάνω από 8 ώρες κατά μέσο όρο τις ημέρες του σχολείου. Η πλειοψηφία τους κοιμάται 6 με 8 ώρες, περίπου 1 στους 5 κοιμάται κάτω από 6 ώρες και 4% κοιμούνται κάτω από 5 ώρες, σύμφωνα με μια ανακοίνωση της Αμερικάνικης Ακαδημίας της Ιατρικής του Ύπνου.

Είναι, επίσης, γνωστό ότι, καθώς το παιδί μεταβαίνει από την παιδική ηλικία στην εφηβεία και στην ενηλικίωση, η διάρκεια του ύπνου του μειώνεται. Κατά την εφηβεία εμφανίζεται ένα ενδιαφέρον φαινόμενο: ο έφηβος δε θέλει να κοιμάται νωρίς, γιατί δε νυστάζει. Αυτό το φαινόμενο προκύπτει από την ωρίμανση του εγκεφάλου στον έφηβο και σε συνδυασμό με τις σχολικές του υποχρεώσεις, που συχνά του δημιουργούν την ανάγκη για πολύ πρωινή έγερση ή/και για αργοπορημένη κατάκλιση, δημιουργεί τελικά ένα σημαντικό «χρέος ύπνου».

Οι εξωσχολικές δραστηριότητες, η μελέτη, καθώς και ο σύγχρονος τρόπος ζωής με τις ποικίλες δραστηριότητες συχνά επιτείνουν το πρόβλημα αυτό. Μελέτες έχουν δείξει ότι από τους εφήβους μια ώρα πριν πάνε για ύπνο στις σχολικές ημέρες, 76% βλέπουν τηλεόραση, 44% μπαίνουν στο ίντερνετ ή στέλνουν μηνύματα, 40% μιλούν στο τηλέφωνο και 26% παίζουν ηλεκτρονικά παιχνίδια ή βιντεοπαιχνίδια.

Από πολλές μελέτες έχει αναδειχθεί ότι οι έφηβοι που κάνουν υπερβολική χρήση των τηλεπικοινωνιακών μέσων έχουν ιδιαίτερο κίνδυνο για προβλήματα ύπνου και πως υπάρχει ένας σαφής συσχετισμός μεταξύ προβλημάτων ύπνου και πτωχής σχολικής επίδοσης. Πρόσφατα ερευνητικά δεδομένα υποστηρίζουν ότι η διάρκεια του ύπνου και η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας (τηλεόρασης, ηλεκτρονικών παιχνιδιών ή/και internet, κινητών τηλεφώνων και μουσικής) έχουν σοβαρές συνέπειες στην υγεία και στην καλή κατάσταση των νέων ατόμων. Βραχύτερη συνολική διάρκεια ύπνου έχει συστηματικά συνδεθεί με τη χρήση των ηλεκτρονικών μέσων. Υπάρχει ομοφωνία στη σύσταση για περιορισμό της έκθεσης στην οθόνη κοντά στις ώρες του ύπνου στους νέους, προκειμένου να προληφθούν προβλήματα ύπνου, μάθησης, σχολικών επιδόσεων, κοινωνικής ανάπτυξης και συμπεριφοράς και να προαχθεί συνολικά η καλή σωματική και ψυχική τους υγεία.

[Πηγή: Α. Παπαβασιλείου, 5/1/2022, ιστοτόπος μαιευτηρίου (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Στις συζητήσεις με συνομηλίκους σου, σας έχει απασχολήσει ποτέ αυτό το πρόβλημα; Με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου να κάνετε μια έρευνα, απαντώντας ανώνυμα αλλά με ειλικρίνεια στις εξής ερωτήσεις:
 - α) Πόσες ώρες κοιμάσαι κατά τις ημέρες του σχολείου;
 - β) Τι κάνεις μία ώρα πριν πας για ύπνο στις σχολικές ημέρες;
 Να συγκρίνετε τα αποτελέσματα με τα στοιχεία της δεύτερης και της τέταρτης παραγράφου, αντίστοιχα. Τι διαπιστώνετε;
2. Ποιο στοιχείο του κειμένου σου προξένησε εντονότερη εντύπωση; Γιατί;
3. Να γράψεις μια σύντομη ανάρτηση στο σχολικό ιστολόγιο (blog), στην οποία θα προσπαθείς να πείσεις τους/τις συμμαθητές/-τριές σου να κοιμούνται περισσότερες ώρες στις σχολικές ημέρες.
4. Αναλαμβάνεις να πάρεις συνέντευξη από την ιατρό Αντιγόνη Παπαβασιλείου, συγγραφέα του Κειμένου 6, σχετικά με τον ύπνο των εφήβων, για το Μαθητικό Διαδικτυακό Ραδιόφωνο. Να γράψεις 7-10 σχετικές ερωτήσεις που θα ήθελες να της θέσεις.

Μετά την ανάγνωση

- Θα μπορούσες να αναφέρεις και άλλους παράγοντες που σχετίζονται με προβλήματα ύπνου κατά την εφηβική ηλικία;

Κείμενο 7

Πριν από την ανάγνωση

- Θεωρείς ότι η παχυσαρκία αποτελεί πρόβλημα στην εφηβική ηλικία;

«Η παχυσαρκία στους εφήβους»

Παχυσαρκία
εφήβων

Τις τελευταίες δεκαετίες, η παιδική παχυσαρκία παίρνει διαστάσεις επιδημίας τόσο στη χώρα μας, όσο και σε άλλες αναπτυγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες. Μάλιστα, σύμφωνα με στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, το 2010, ο αριθμός υπέρβαρων/παχύσαρκων παιδιών ηλικίας έως 5 ετών ανήλθε παγκοσμίως στα 43 εκατομμύρια. Ως παχυσαρκία ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας ορίζει την υπερβολική συσσώρευση λίπους στο σώμα και προειδοποιεί ότι τόσο η παχυσαρκία, όσο και το επιπλέον βάρος θέτουν σε κίνδυνο την υγεία, αφού συνδέονται με την εκδήλωση νόσων, αλλά και ψυχοκοινωνικών προβλημάτων.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της πρόσφατης έρευνας HBSC (2010) στους/στις μαθητές/-τριες ηλικίας 11, 13 και 15 ετών για τις συμπεριφορές που συνδέονται με την υγεία, τα ποσοστά παχύσαρκων/υπέρβαρων παιδιών στις ευρωπαϊκές χώρες και τη Β. Αμερική κυμαίνονται από 30% (Η.Π.Α.) έως 6% (Ελβετία, Ολλανδία). Η χώρα

μας συγκαταλέγεται ανάμεσα στις τρεις χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά παχυσαρκίας στους/στις εφήβους και για τις τρεις ηλικιακές ομάδες που περιέλαβε το δείγμα. Πρόβλημα παχυσαρκίας έχουν στη χώρα μας περισσότερα αγόρια από ό,τι κορίτσια. Μάλιστα, στα 15χρονα κορίτσια τα ποσοστά παχυσαρκίας βρίσκονται κοντά στον μέσο όρο των υπόλοιπων χωρών. Πολλές διεθνείς, αλλά και ελληνικές μελέτες έχουν επιχειρήσει να προσδιορίσουν τα αίτια της παιδικής παχυσαρκίας. Τα ευρήματα των μελετών αυτών συγκλίνουν στο ότι η παχυσαρκία είναι φαινόμενο πολυ-παραγοντικό, αποτέλεσμα τόσο γενετικών, όσο και περιβαλλοντικών παραγόντων.

Εξετάζοντας αρχικά τους γενετικούς και βιολογικούς παράγοντες που μπορεί να ευθύνονται για την παιδική παχυσαρκία, μελέτες αναφέρουν ότι σε κάποιες περιπτώσεις παιδιών υπάρχει γενετική προδιάθεση. Ανάμεσα στους βιολογικούς παράγοντες που ενδεχομένως σχετίζονται με την παχυσαρκία είναι και το φύλο. Όσον αφορά τους παράγοντες του οικογενειακού περιβάλλοντος που φαίνεται να επιδρούν στην ανάπτυξη της παιδικής παχυσαρκίας, από πολλές μελέτες προκύπτει ότι οι έφηβοι των οποίων οι γονείς -και κυρίως η μητέρα- είναι παχύσαρκοι είναι πιθανότερο να γίνουν παχύσαρκοι και οι ίδιοι. Ακόμα, πολλές έρευνες συνδέουν την παχυσαρκία με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας, αλλά και με το εκπαιδευτικό επίπεδο των γονιών. Ωστόσο, ενώ η μόρφωση των γονιών αποτελεί στο σύνολο των μελετών προστατευτικό παράγοντα κατά της παχυσαρκίας, όσον αφορά το κοινωνικοοικονομικό προφίλ των οικογενειών, τα πράγματα δεν είναι τόσο ξεκάθαρα. Στις δυτικές, κυρίως, χώρες, το χαμηλό κοινωνικοοικονομικό προφίλ φαίνεται να αποτελεί παράγοντα κινδύνου για την παχυσαρκία, με τις φτωχότερες κοινωνικές τάξεις να πλήττονται σε υψηλότερα ποσοστά.

Αρκετές μελέτες επικεντρώνονται στις συμπεριφορές που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της παχυσαρκίας στους εφήβους, εστιάζοντας στις διατροφικές συνήθειες, καθώς και στις συνήθειες των εφήβων στον ελεύθερό τους χρόνο. Από τις μελέτες αυτές προκύπτει πως μια διατροφή που βασίζεται στη συχνή κατανάλωση πρόχειρων γευμάτων, γλυκών και αναψυκτικών είναι πολύ πιθανόν να οδηγήσει στην παχυσαρκία, ενώ αντίθετα μια διατροφή πλούσια σε λαχανικά και φρούτα αποτελεί προστατευτικό παράγοντα. Επιπροσθέτως, πλήθος μελετών έχει τεκμηριώσει το ότι οι έφηβοι που λαμβάνουν πρωινό σε καθημερινή βάση έχουν φυσιολογικό βάρος σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό συγκριτικά με εκείνους που παραλείπουν συχνά ή δεν παίρνουν ποτέ πρωινό.

Η παχυσαρκία φαίνεται να συνδέεται, επίσης, με την απουσία φυσικής δραστηριότητας και άσκησης, αλλά και με την υπερβολική ενασχόληση με καθιστικές δραστηριότητες, όπως είναι η παρακολούθηση τηλεόρασης, η ενασχόληση με τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και το παιχνίδι σε ηλεκτρονικές κονσόλες. Η παχυσαρκία στην εφηβική ηλικία έχει πολλές συνέπειες, τόσο στην υγεία, όσο και στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των εφήβων. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας αναφέρει ενδεικτικά ότι η παιδική παχυσαρκία μπορεί να οδηγήσει στην εκδήλωση νόσων και σε δυσκολίες στον ύπνο. Επιπλέον, άλλες μελέτες έχουν υποστηρίξει ότι οι ανθυγιεινές διατροφικές συνήθειες που οδηγούν συχνά στην παχυσαρκία αποτελούν δείκτη γενικότερης παραμέλησης της φροντίδας του σώματος και της υγείας. Επίσης, τα παιδιά που είναι παχύσαρκα στην παιδική τους ηλικία είναι πιθανότερο να είναι παχύσαρκα και ως ενήλικες.

Εκτός από τα προβλήματα υγείας που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι υπέρβαροι/παχύσαρκοι έφηβοι, έρευνες αναφέρουν ότι αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες και στην καθημερινή τους ζωή. Μάλιστα, τα ψυχοκοινωνικά προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίσουν οι υπέρβαροι/παχύσαρκοι έφηβοι είναι περισσότερο έντονα από εκείνα που αντιμετωπίζουν οι υπέρβαροι/παχύσαρκοι ενήλικες. Ειδικότερα, οι παχύσαρκοι έφηβοι μπορεί να έχουν χαμηλή αυτοπεποίθηση, αρνητική εικόνα για το σώμα και την εξωτερική τους εμφάνιση, είναι συχνά μοναχικοί και εσωστρεφείς και πέφτουν συχνότερα θύματα σχολικού εκφοβισμού.

[Πηγή: Α. Κοκκέβη, Μ. Σταύρου, Α. Φωτίου, Ε. Καναβού (2010). Έφηβοι, συμπεριφορές & υγεία. ΕΠΙΨΥ (διασκευασμένο απόσπασμα)]

Δραστηριότητες

1. Πώς θα μετέφερες στους γονείς σου τα σημαντικότερα ευρήματα της έρευνας σχετικά με την παχυσαρκία στους εφήβους;
2. Να συμπληρώσεις τον παρακάτω πίνακα με βάση τις πληροφορίες του κειμένου.

παράγοντες ανάπτυξης εφηβικής παχυσαρκίας	συνέπειες εφηβικής παχυσαρκίας

3. Σε μια σελίδα του **ημερολογίου** σου να μεταφέρεις τους προβληματισμούς σου για το θέμα της παχυσαρκίας και τις αποφάσεις σου σχετικά με τη διατροφή σου, μετά από την ανάγνωση του Κειμένου 7.

4. Το σχολείο σου διοργανώνει ένα Μαθητικό Συνέδριο με θέμα: «Σύγχρονα προβλήματα και προβληματισμοί των νέων». Να γράψεις μια σύντομη **εισήγηση** (περίπου 200 λέξεων), την οποία θα ήθελες να παρουσιάσεις στο συνέδριο αυτό. Να αναφερθείς στο σημαντικότερο, κατά τη γνώμη σου, από τα προβλήματα των νέων με τα οποία ασχολήθηκες στα κείμενα της ενότητας αυτής.

5. Αφού χωριστείτε σε ομάδες με τους/τις συμμαθητές/-τριές σου, να δημιουργήσετε την **ανακοίνωση-πρόσκληση** για το συνέδριο αυτό.

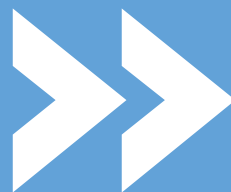
Μετά την ανάγνωση

► Θεωρείς ότι το πρόβλημα της παχυσαρκίας, και κυρίως της εφηβικής, υπήρχε πάντα ή «διαμορφώνεται με τις τάσεις των καιρών», οπότε πιθανόν να ήταν πολύ περιορισμένο παλαιότερα;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στάδια συγγραφής

Η παραγωγή γραπτού λόγου παρουσιάζει πολλές δυσκολίες, λόγω της διαφοροποίησής της από τον προφορικό λόγο. Ο/Η συγγραφέας πρέπει να δημιουργεί ένα κείμενο, το οποίο να αντανakλά τα βασικά χαρακτηριστικά του περιεχομένου και της δομής του κειμενικού είδους στο οποίο ανήκει, προκειμένου ο λόγος να είναι επικοινωνιακά αποτελεσματικός και αισθητικά επιμελημένος.

Τα στάδια του κειμενοκεντρικού – διαδικαστικού μοντέλου είναι τα εξής:

- ✓ **Προσυγγραφικό**
- ✓ **Συγγραφικό**
- ✓ **Μετασυγγραφικό**

ΠΡΟΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Σε αυτήν τη φάση είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν οι κατάλληλες συνθήκες, προκειμένου να εξασφαλιστεί η υψηλή ποιότητα του γραπτού λόγου. Ταυτόχρονα, ο/η συγγραφέας πρέπει να έχει σαφή αντίληψη του μηνύματος που επιθυμεί να μεταφέρει. Η συνειδητοποίηση αυτής της διαδικασίας καθορίζει ουσιαστικά τις επιλογές του/της σε ό,τι αφορά το περιεχόμενο, το ύφος και τη δομή του κειμένου που πρόκειται να συνθέσει. Οι στόχοι που επιδιώκει -μεταξύ άλλων- είναι:

- ✓ να ενημερώσει,
- ✓ να επικοινωνήσει σκέψεις και συναισθήματα,
- ✓ να κάνει κριτική ανάλυση,
- ✓ να ευαισθητοποιήσει,
- ✓ να δώσει μερική ή ολική λύση σε προβλήματα,
- ✓ να προωθήσει πειστικά ιδέες και δράσεις, που επηρεάζουν τη σκέψη, τα συναισθήματα και τις επιλογές του/της αναγνώστη/-στριας,
- ✓ να ψυχαγωγήσει.

Ο/Η συγγραφέας θα διαμορφώσει τις ιδέες του/της, εξασφαλίζοντας την ενσωμάτωση και τη συνεκτικότητα του κειμένου που θα συντάξει, επιλέγοντας τον κατάλληλο τρόπο σύνδεσης των ιδεών και φροντίζοντας την εσωτερική δομή των προτάσεων και την ολοκληρωμένη διάρθρωση του κειμένου.

Ο/Η συγγραφέας είναι ελεύθερος/-η να εκφράσει τις σκέψεις και τις ιδέες του/της χωρίς περιορισμούς, χρησιμοποιώντας:

- ✓ την αναπαράσταση μέσω εικόνων,
- ✓ την επαναδημιουργία μιας ιδέας ή ενός επιχειρήματος,
- ✓ την τροποποίηση και ανασκευή μιας ιδέας ή ενός επιχειρήματος,
- ✓ τη γραπτή επικοινωνία μέσω επιστολής,
- ✓ τις επτά βασικές ερωτήσεις (ποιος, τι, πότε, πού, πώς, γιατί, πόσο),
- ✓ τις γραφικές απεικονίσεις,
- ✓ τις συσχετιζόμενες λέξεις,
- ✓ τις γραπτές οδηγίες,

- ✓ την ανάλυση πηγών,
- ✓ την παροχή βασικών λέξεων,
- ✓ την ομαδική δημιουργική προσέγγιση και άλλες μεθόδους.

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Στο συγγραφικό στάδιο, ο/η συγγραφέας καταγράφει τις ιδέες του/της σε μορφή κειμένου, χρησιμοποιώντας ένα οργανωτικό πλαίσιο. Το παραγόμενο κείμενο πρέπει να παρουσιάζει:

- ✓ συνοχή και συνεκτικότητα,
- ✓ εσωτερική οργάνωση,
- ✓ δομή,
- ✓ κατάλληλο ύφος, ανάλογο με τις γλωσσικές επιλογές και τις γραμματικοσυντακτικές απαιτήσεις,
- ✓ προσαρμοστικότητα και αποτελεσματικότητα στην επικοινωνιακή κατάσταση.

Στον σύγχρονο κόσμο, οι αναγνώστριες και οι αναγνώστες χρειάζεται να μπορούν να διαβάζουν τα πολυτροπικά κείμενα. Πρέπει να είναι σε θέση να ερμηνεύουν εικόνες, σχήματα, διαγράμματα, σύμβολα και χρώματα που έχουν επιλεγεί από τον/τη συγγραφέα. Ταυτόχρονα, ο αναγνώστης ή η αναγνώστρια πρέπει να επιλέγει ποιους υπερσυνδέσμους θα ακολουθήσει και να διακόπτει προσωρινά τη γραμμική ανάγνωση του κειμένου. Η ποικιλία των ισότοπων και η διαφορετική θεματολογία απαιτεί τη χρήση ψηφιακών εργαλείων, τα οποία είναι απαραίτητα για την επιλογή αυτών που θα ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα και τις αναζητήσεις της αναγνώστριας ή του αναγνώστη.

ΜΕΤΑΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Στο μετασυγγραφικό στάδιο περιλαμβάνονται η επεξεργασία και η δημιουργία του τελικού κειμένου, καθώς και η αξιολόγησή του. Στόχος αυτής της διαδικασίας είναι να βελτιωθεί η ποιότητα του κειμένου και να παραχθούν αποτελεσματικά –επικοινωνιακά– κείμενα. Οι κυριότερες διαδικασίες βελτίωσης περιλαμβάνουν:

- ✓ τη διόρθωση λαθών,
- ✓ την προσθήκη επιπλέον πληροφοριών ή στοιχείων,
- ✓ την αφαίρεση περιττών στοιχείων ή πληροφοριών,
- ✓ την αναδιάταξη της δομής του κειμένου για καλύτερη οργάνωση,
- ✓ την επαναδιατύπωση προτάσεων, παραδειγμάτων και άλλων τμημάτων του κειμένου.

Οι διορθωτικές επεμβάσεις πραγματοποιούνται σε τέσσερα επίπεδα:

- ✓ στο επίπεδο της **λέξης** (αντικατάσταση επαναλαμβανόμενων λέξεων, αντικατάσταση λέξεων γενικής χρήσης, ορθή χρήση επιθέτων, χρήση συνώνυμων, χρήση σχημάτων λόγου κ.λπ.),
- ✓ στο επίπεδο της **πρότασης** (σύνδεση και οργάνωση των κύριων προτάσεων, χρήση προσδιορισμών και δευτερευουσών προτάσεων, επιλογή ρημάτων, σύνταξη κ.λπ.),
- ✓ στο επίπεδο της **παραγράφου** (οργάνωση και δομή της παραγράφου, σύνδεση μεταξύ παραγράφων κ.λπ.),

✓ στο επίπεδο της **συνολικής δομής** του κειμένου (χαρακτηριστικά δομής που απαιτούνται από το κειμενικό είδος και τον κειμενικό τύπο ή τους κειμενικούς τύπους, με βάση τον οποίο ή τους οποίους αναπτύσσεται).

Η συνολική αξιολόγηση πρέπει να επικεντρώνεται σε συγκεκριμένους τομείς, όπως:

- ✓ περιεχόμενο και επάρκεια πληροφοριών,
- ✓ δομή και οργάνωση του κειμένου,
- ✓ διατύπωση και λεκτική εκφραστικότητα,
- ✓ ορθογραφία, γραμματική και σύνταξη,
- ✓ πλούτος του λεξιλογίου και επιλογή κατάλληλων όρων,
- ✓ επικοινωνιακή καταλληλότητα,
- ✓ ύφος,
- ✓ γλωσσική συνοχή,
- ✓ πληρότητα στην πληροφορία.

Στρατηγικές ανάλυσης εκτεταμένου κειμένου

Η ανάλυση ενός μεγάλου κειμένου μπορεί να διαρθρωθεί σε διάφορα επίπεδα. Επιλέγονται σημεία του κειμένου για επεξεργασία με βάση κάποιες ειδικές δραστηριότητες. Κάθε μεγάλο κείμενο συνοδεύεται από «άξονες επεξεργασίας», οι οποίοι καθοδηγούν την προσέγγισή του μέσω συγκεκριμένων παραμέτρων. Αυτοί οι άξονες περιλαμβάνουν:

1. Την **ταυτότητα** του έργου (π.χ. τίτλος, συγγραφέας, βιβλιογραφική παραπομπή).
2. Την **περίληψη** του έργου, η οποία συνήθως βρίσκεται στο οπισθόφυλλο.
3. Την **κύρια θεματική** του βιβλίου.
4. **Επιμέρους θεματικές** που αναλύονται ή είναι αντικείμενο επεξεργασίας.
5. Προτεινόμενα **αποσπάσματα** και συνοδευτικές **δραστηριότητες**, βασισμένα σε κεφάλαια και ενότητες.
6. **Υποστηρικτικό υλικό**, όπως παράλληλα κείμενα ή έργα τέχνης, που σχετίζονται με το κείμενο.
7. Πιθανές **προεκτάσεις**, όπως συνδέσεις του κειμένου με άλλα ακαδημαϊκά πεδία (π.χ. ιστορία, φιλοσοφία).
8. **Δραστηριότητες κειμενικής ερμηνείας και δημιουργίας**. Στον άξονα αυτόν αναλύονται και σχολιάζονται οι γλωσσικές επιλογές ως προς το κατά πόσο υπηρετούν τους στόχους του κειμένου.
9. **Διαθεματικές δραστηριότητες**. Αφορούν, για παράδειγμα, τη σύγκριση αποσπασμάτων με άλλα κείμενα, με στόχο την ανάλυση και την αξιολόγησή τους σε επίπεδο περιεχομένου και έκφρασης.
10. **Δραστηριότητες οικειοποίησης**. Το εκτεταμένο κείμενο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για δημιουργικές δραστηριότητες, όπως η συγγραφή δημιουργικών κειμένων, η παραγωγή ταινιών, βίντεο, παρωδιών, σκίτσων, εικόνων και άλλων αντίστοιχων δημιουργιών.

Στάδια ανάγνωσης - ακρόασης ενός κειμένου

Η ανάγνωση ή η ακρόαση ενός κειμένου ενισχύει την ικανότητα σκέψης του ανθρώπου, προάγει την ανάπτυξη της γλωσσικής δεξιότητας και ενισχύει την κριτική σκέψη του. Η ανάγνωση έχει σκοπό:

- ✓ την αποκρυπτογράφηση και την ερμηνεία του κειμένου που δημιούργησε ο/η συγγραφέας ή ο/η ομιλητής/-τρια,
- ✓ την απόκτηση νέας γνώσης,
- ✓ την άντληση πληροφοριών, με βάση τις υπάρχουσες γνώσεις,
- ✓ την ικανοποίηση και την ενίσχυση του ενδιαφέροντος του/της αναγνώστη/-στριας, όταν εξετάζει κείμενα που ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντά του/της.

Υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι ανάγνωσης ανάλογα με τους στόχους τους:

- 1. Στρατηγική προσληπτικής ανάγνωσης:** Σε αυτό το είδος ο/η αναγνώστης/-στρια στηρίζεται στη μνήμη του/της, για να ερμηνεύσει τα νοήματα του κειμένου.
- 2. Συναισθηματική ανάγνωση:** Σε αυτήν την περίπτωση, η ανάγνωση συνδέεται με την ανάκληση συναισθημάτων και σκέψεων.
- 3. Διαγώνια ανάγνωση:** Σε αυτή την περίπτωση, ο/η αναγνώστης/-στρια επιλέγει να δει τα βασικά σημεία του κειμένου και να αποφασίσει αν ταιριάζει στα ενδιαφέροντά του/της.
- 4. Ανιχνευτική ανάγνωση:** Σε αυτή την περίπτωση, ο/η αναγνώστης/-στρια επιδιώκει να βρει συγκεκριμένες πληροφορίες μέσα στο κείμενο.

Οι βασικές δεξιότητες της ανάγνωσης, όπως η φωνολογική γνώση, η αποκωδικοποίηση των γραμμάτων, η ευχέρεια στην ανάγνωση και η γνώση του λεξιλογίου, είναι κρίσιμες για την επιτυχημένη ανάγνωση. Ταυτόχρονα, έχουν αναπτυχθεί διάφορες προσεγγίσεις για την ανάγνωση κειμένων είτε ακολουθώντας την προσέγγιση από τα βασικά προς τα πιο σύνθετα στοιχεία (από κάτω προς τα πάνω, bottom-up) είτε την προσέγγιση από τα πιο σύνθετα στοιχεία προς τα βασικά (από πάνω προς τα κάτω, top-down).

Σύμφωνα με το μοντέλο της ανάγνωσης από τα βασικά προς τα πιο σύνθετα στοιχεία, ο/η αναγνώστης/-στρια αναγνωρίζει τα γράμματα, αποκωδικοποιεί τη φωνολογική δομή, αναγνωρίζει γράμματα και συλλαβές, αναγνωρίζει λέξεις και αντλεί τη σημασία της κάθε λέξης. Με αυτόν τον τρόπο, καταλήγει στην κατανόηση του μηνύματος του κειμένου.

Αφού ο/η αναγνώστης/-στρια αποκτήσει τη δεξιότητα της αποκωδικοποίησης, μπορεί να εφαρμόσει την ανάγνωση από τα πιο σύνθετα στοιχεία προς τα βασικά, ενεργοποιώντας διάφορες γνωστικές και μνημονικές στρατηγικές (συνειρμοί, λογικές συνεπαγωγές, ανάκληση προηγούμενων γνώσεων, περίληψη, οπτικοποίηση κ.λπ.), οι οποίες βοηθούν στην πληρέστερη κατανόηση του κειμένου.

Τα στάδια του ανάγνωσης - ακρόασης ενός κειμένου είναι τα ακόλουθα:

- ✓ **προαναγνωστικό / προακροαστικό στάδιο**
- ✓ **κυρίως αναγνωστικό / ακροαστικό στάδιο**
- ✓ **μετααναγνωστικό / μεταακροαστικό στάδιο.**

ΠΡΟΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ / ΠΡΟΑΚΡΟΑΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Σε αυτό το στάδιο, γίνεται ο σχεδιασμός της δραστηριότητας και καθορίζεται ο στόχος της ανάγνωσης ή της ακρόασης. Αναζητούνται συγκεκριμένες πληροφορίες ή λεπτομέρειες στο κείμενο (**ανιχνευτική ανάγνωση/ακρόαση**) και συνάγεται η κεντρική ιδέα του. Για να διευκολυνθεί η κατανόηση, μπορεί να προηγηθεί επεξήγηση των άγνωστων λέξεων. Η ανάγνωση ή η ακρόαση (**διεξοδική ανάγνωση/ακρόαση**) είναι σημαντική για την πρόσληψη των πληροφοριών του κειμένου. Ο/Η αναγνώστης/-στρια προχωρά στη διεξοδική μελέτη του, προκειμένου να μελετήσει και να κατανοήσει το περιεχόμενο. Στη συνέχεια, αξιολογεί το περιεχόμενό του.

Πιο συγκεκριμένα, η μελέτη της εικονογραφίας, η ανάγνωση ή η ακρόαση του τίτλου, οι γλωσσικές επιλογές και οι αναφορές στον/στη συγγραφέα δημιουργούν προσδοκίες στον/στην αναγνώστη/-στρια. Κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης ή της ακρόασης ενός κειμένου, ανακαλούνται προγενέστερες γνώσεις και προηγούμενες εμπειρίες των μαθητών/-τριών σχετικά με το θέμα του κειμένου, το ιστορικό ή κοινωνικό πλαίσιο και το περιβάλλον επικοινωνίας.

Μπορεί ο αναγνώστης ή η αναγνώστρια να συνθέσουν ένα κείμενο ή να δημιουργήσουν έναν παρόμοιο προφορικό λόγο, με σκοπό να τα συγκρίνουν με το κείμενο που ακούστηκε ή διαβάστηκε κατά τη διαδικασία ανάγνωσης (κυρίως αναγνωστικό ή μετααναγνωστικό στάδιο).

ΚΥΡΙΩΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ / ΑΚΡΟΑΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Σε αυτό το στάδιο, πραγματοποιείται η ανάγνωση ή η ακρόαση του κειμένου με συγκεκριμένο σκοπό, όπως αυτός έχει προκαθοριστεί στο προηγούμενο στάδιο προετοιμασίας (προαναγνωστικό στάδιο). Κατά την ολοκλήρωση κάθε παραγράφου, ο/η αναγνώστης/-στρια ή ο/η ακροατής/-τρια μπορεί να αποδώσει εναλλακτικά τα κύρια θέματα του κειμένου που διάβασε ή άκουσε. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, πρέπει να εντοπίζει τους **δείκτες οργάνωσης** (διαρθρωτικές λέξεις ή φράσεις) που χρησιμοποιεί ο/η συγγραφέας, για να διασφαλίσει τη συνοχή και τη συνεκτικότητα του κειμένου. Κατά την ανάγνωση ή ακρόαση, αξιοποιούνται οι γνώσεις για την οργάνωση της παραγράφου (δομικά μέρη, τρόποι ανάπτυξης και μέσα συνοχής), ενώ διαμορφώνεται σταδιακά ένα σχέδιο που πιθανόν να είχε προετοιμάσει ο/η συγγραφέας στο προσυγγραφικό στάδιο. Κατά την ανάγνωση, ο/η αναγνώστης/-στρια επισημαίνει τα κυριότερα σημεία με έμφαση στη φωνή του/της, προκειμένου να αποδοθεί η σημασία τους. Η αλλαγή στην έκφραση της φωνής μπορεί να χρησιμοποιηθεί, για να δείξει ότι κάτι έχει αλλάξει. Ο τρόπος ανάγνωσης βοηθά στην ανάπτυξη λειτουργιών, όπως η παρατήρηση, η υπόθεση και η οργάνωση.

Όταν ο προφορικός λόγος προετοιμάζεται εκ των προτέρων και παρατίθεται κατά τη διάρκεια μιας στιγμιαίας προσομοίωσης (όπως μια ομιλία στη σχολική αίθουσα, μια εισήγηση σε εκδήλωση, η μίμηση ρόλων, η επιτέλεση προσληκτικών πράξεων σε διάφορες κοινωνικές πράξεις, όπως συμβουλές, ευχές, αιτήματα, έκφραση συναισθημάτων), τότε οι ακροατές/-τριες μπορούν να θέτουν ερωτήσεις ή να εκφράζουν απορίες, για να διευκρινίσουν τις απόψεις του/της δημιουργού του προφορικού κειμένου.

ΜΕΤΑΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ / ΜΕΤΑΑΚΡΟΑΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Σε αυτό το στάδιο, αναδεικνύονται τα κύρια θέματα του κειμένου, εκτιμάται η ποιότητά τους και αναγνωρίζονται οι δυσκολίες που προέκυψαν κατά την ανάγνωση. Ο/Η αναγνώστης/-στρια μπορεί να εστιάσει σε αγαπημένα του/της σημεία και να προτείνει τροποποιήσεις σε αυτά. Ακολουθώντας, πραγματοποιείται αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των στρατηγικών που χρησιμοποιήθηκαν για την ανάδειξη των μηνυμάτων του κειμένου.

Λογική οργάνωση κειμένου

Ένα κείμενο δεν είναι απλώς μια συλλογή από προτάσεις, αλλά απαιτεί προσεκτική ανάγνωση, αφού μόνο έτσι θα μπορέσει ο/η αναγνώστης/-στρια να αντιληφθεί και να κατανοήσει το νόημα ή το μήνυμά του, δηλαδή τη μεταφορά του μηνύματος στον/στην αναγνώστη/-στρια. Για να είναι αποτελεσματικό επικοινωνιακά ένα κείμενο, πρέπει να ακολουθεί μια λογική αλληλουχία που επεξηγεί και καθοδηγεί τον/την αναγνώστη/-στρια μέσω των σκέψεων και των ιδεών του/της συγγραφέα. Όσο πιο ξεκάθαρη και εύληπτη είναι η δομή του, τόσο πιο εύκολα θα γίνει αντιληπτό το περιεχόμενό του.

ΜΕΡΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Ένα κείμενο αποτελείται από τρία βασικά μέρη: τον **πρόλογο**, το **κύριο** ή **κυρίως μέρος** και τον **επί-λογο**. Το περιεχόμενο κάθε μέρους ποικίλλει ανάλογα με το θέμα που αναλύεται. Αυτή η τριμερής διάρθρωση αντιπροσωπεύει την πιο συνηθισμένη δομή, αλλά επιτρέπονται και άλλες παραλλαγές.

Πρόλογος: Στον πρόλογο, ο/η συγγραφέας σκοπεύει να καθοδηγήσει τον/την αναγνώστη/-στρια στη σκέψη του/της και να του/της παρουσιάσει μια πλήρη αλλά σαφή εικόνα για το περιεχόμενο. Ο πρόλογος πρέπει να είναι σύντομος και σχετικός με το θέμα που θα αναπτυχθεί, περιλαμβάνοντας τις προθέσεις του/της συγγραφέα.

Ο πρόλογος μπορεί να περιλαμβάνει:

- ✓ ένα σύντομο εισαγωγικό γεγονός,
- ✓ έναν ορισμό,
- ✓ μια ερώτηση,
- ✓ μια γενική διαπίστωση,
- ✓ μια περιγραφή,
- ✓ ένα παράδειγμα που εισάγει στο θέμα κ.λπ.

Κύριο μέρος: Στο κύριο μέρος γίνεται η ανάλυση και η ανάπτυξη του θέματος σε δομημένες ενότητες ή παραγράφους. Το κύριο μέρος αποτελεί το κεντρικό τμήμα του κειμένου και περιλαμβάνει τη λεπτομερή ανάπτυξη των απόψεων του/της συγγραφέα. Οι ενότητες συνδέονται μεταξύ τους με λογική ροή και συνοχή, με επίκεντρο τη συνεκτική παρουσίαση του θέματος. Συνήθως, ακολουθείται η παρακάτω μορφή:

- ✓ αιτίες,
- ✓ συνέπειες,
- ✓ τρόποι αντιμετώπισης.

Επίλογος: Στον επίλογο παρουσιάζεται η θέση του/της συγγραφέα και αποτυπώνεται η εντύπωση που επιθυμεί να αφήσει στον/στην αναγνώστη/-στρια. Για να γίνει αυτό, ο επίλογος πρέπει να είναι σύντομος και σαφής. Μπορεί να περιλαμβάνει:

- ✓ σύνοψη,
- ✓ συμπερασματική πρόταση,
- ✓ πρόταση για περαιτέρω σκέψη,
- ✓ ρητορική ερώτηση για προβληματισμό,
- ✓ προτροπή για δράση,
- ✓ εκτίμηση κ.ά.

ΝΟΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Το κείμενο δεν αποτελεί απλώς μια αλληλουχία προτάσεων, αλλά διαθέτει μια πολυεπίπεδη δομή. Ένα εκτενές κείμενο μπορεί να διαιρεθεί σε διάφορες ενότητες, όπως η εισαγωγή, τα αίτια και τα συμπεράσματα. Η διαίρεση αυτή διευκολύνει την κατανόηση και την ανάλυσή του. Αυτές οι ενότητες δεν καθορίζονται μόνο από την παράγραφο αλλά και από τη θεματική τους συνάφεια. Κάθε ενότητα περιλαμβάνει στοιχεία που σχετίζονται με το ίδιο θέμα, επιτρέποντας στον/στην αναγνώστη/-στρια να επικεντρωθεί σε αυτό και να κατανοήσει καλύτερα το περιεχόμενό της.

Οι θεματικές ενότητες χαρακτηρίζονται από νοηματική αυτοτέλεια, αλλά δεν είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους. Αντίθετα, αποτελούν μέρος του συνολικού κειμένου και συνδέονται μέσω γλωσσικής συνοχής και νοηματικής συνεκτικότητας. Για να γίνει πιο κατανοητή η ροή της σκέψης του/της συγγραφέα, οι ενότητες μπορούν να έχουν πλαγιότιτλους που καθιστούν σαφή την ανάπτυξη των ιδεών του κειμένου.

ΘΕΜΑ ΚΑΙ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΕΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Κάθε τμήμα ενός κειμένου αποτελείται από παραγράφους με συγκεκριμένη δομή, κάνοντας το μήνυμα πιο σαφές και πλήρες. Αυτές οι παράγραφοι έχουν θεματική αυτοτέλεια και εσωτερική οργάνωση, αλλά εντάσσονται και στη συνολική δομή του κειμένου.

Οι παράγραφοι διευκολύνουν την ανάγνωση και πρέπει να αντιμετωπίζονται τόσο ως δημιουργήματα του/της συγγραφέα όσο και ως αντικείμενα ερμηνείας από τον/την αναγνώστη/-στρια. Από τη σκοπιά του/της συγγραφέα, η παράγραφος χαρακτηρίζεται από θεματική συνοχή, αυτονομία και ιεραρχική δομή. Από τη σκοπιά του/της αναγνώστη/-στριας, απαιτείται η ικανότητα να αναγνωρίζει το περιεχόμενο, τη μορφή και τη δομή της παραγράφου, ώστε να διευκολύνεται η κατανόηση του κειμένου.

α. Θεματική πρόταση: Αυτή δηλώνει το θέμα που θα αναπτυχθεί στην παράγραφο, περιλαμβάνοντας την κύρια ιδέα. Σαφώς, αποκαλύπτει στον/στην αναγνώστη/-στρια το θέμα που θα αναλυθεί και συνήθως βρίσκεται στην αρχή της παραγράφου, αν και μπορεί να εμφανιστεί και αλλού. Ο ρόλος της θεματικής πρότασης είναι παρόμοιος με αυτόν του **προλόγου** σε ένα κείμενο.

β. Σχόλια - λεπτομέρειες: Αυτά αποτελούν το κύριο μέρος της παραγράφου, αναλύοντας ή επεξηγώντας τη θεματική πρόταση. Είναι το αποδεικτικό υλικό που στηρίζει την κύρια ιδέα και πρέπει να είναι καλά οργανωμένο και διασυνδεδεμένο. Αυτή η ενότητα της παραγράφου παίζει ρόλο ανάλογο με το **κύριο μέρος** ενός κειμένου.

γ. Κατακλείδα: Αυτή συνοψίζει τα βασικά σημεία ή προσφέρει προτάσεις και συμπεράσματα που προκύπτουν από την ανάλυση. Αν και δεν είναι απαραίτητη σε κάθε παράγραφο, συχνά χρησιμοποιείται, για να δώσει έναν επίλογο ή για να εισαγάγει την επόμενη παράγραφο. Η κατακλείδα έχει παρόμοιο ρόλο με τον **επίλογο** ενός κειμένου.

Οι παράγραφοι μπορεί να είναι είτε **οργανικές**, δηλαδή να έχουν αυτόνομο νόημα, είτε **μεταβατικές**, που λειτουργούν επεξηγηματικά και συνδέουν αυτοτελείς παραγράφους μεταξύ τους.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Κάθε παράγραφος αναπτύσσεται με διαφορετική μέθοδο ανάλογα με το θέμα στο οποίο επιθυμεί να επικεντρωθεί ο/η συγγραφέας του μηνύματος. Ο τρόπος ανάπτυξης κάθε παραγράφου καθορίζεται από τον τρόπο που επιλέγει ο/η συγγραφέας, για να παρουσιάσει το θέμα. Το περιεχόμενο της κάθε παραγράφου μπορεί να αναπτυχθεί με τις εξής μεθόδους:

α. Μέσω ορισμού: Με αυτήν τη μέθοδο παρουσιάζονται αναλυτικά τα χαρακτηριστικά μιας έννοιας ή ενός θέματος. Χρησιμοποιούνται λέξεις, όπως: *είναι, ορίζεται, παρουσιάζεται, καλείται, φαίνεται, δίνεται* κ.λπ. Στον ορισμό διακρίνεται η «οριστέα έννοια», «γένος», δηλαδή η κατηγορία στην οποία αυτή ανήκει, ανήκει και η «ειδοποιός διαφορά» που την ξεχωρίζει από άλλες έννοιες του ίδιου γένους.

β. Μέσω σύγκρισης: Σε αυτήν τη μέθοδο αναπτύσσονται έννοιες, ιδέες ή φαινόμενα που αντιπαράτιθενται, για να φανεί η διαφορά μεταξύ τους. Χρησιμοποιούνται λέξεις όπως: *αντίθετα, όμως, αλλά, από την άλλη* κ.λπ. Η σύγκριση μπορεί να γίνει σημείο προς σημείο ή συνολικά (παρουσιάζοντας αρχικά τα στοιχεία μιας έννοιας και έπειτα της άλλης).

γ. Μέσω παραδειγμάτων: Αυτή η μέθοδος χρησιμοποιεί παραδείγματα, για να εξηγήσει και να καταστήσει κατανοητό το θέμα που εξετάζεται. Τα παραδείγματα μπορούν να προέρχονται από διάφορους τομείς της ζωής (οικονομικό, επιστημονικό, καλλιτεχνικό, αθλητικό κ.λπ.). Λέξεις που συνήθως χρησιμοποιούνται είναι: *για παράδειγμα, λόγω χάρη, παραδείγματος χάρη, χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι* κ.λπ.

δ. Με αναλογία: Με αυτόν τον τρόπο ανάπτυξης προβάλλεται η σύγκριση ή ο παραλληλισμός της έννοιας που περιγράφεται με μια άλλη -είτε κυριολεκτική είτε μεταφορική-, η οποία έχει πολλά κοινά σημεία και αντίστοιχες σχέσεις. Με αυτόν τον τρόπο, ο/η παραλήπτης/-τρια του μηνύματος την κατανοεί καλύτερα και ο πομπός του μηνύματος μεταδίδει ολοκληρωμένα την έννοια με απόλυτη πληρότητα, αναδεικνύοντας όλες τις διαστάσεις. Λέξεις που συνήθως χρησιμοποιούνται στην αναλογία είναι: *όπως, σαν, έτσι* κ.λπ.

ε. Με διαίρεση: Στη διαίρεση, η βασική ιδέα διαιρείται σε μικρότερα τμήματα, έτσι ώστε να είναι δυνατή η ανάλυση και ο καλύτερος προσδιορισμός κάθε μέρους της. Τα μέρη της διαίρεσης είναι:

- i) η ίδια η έννοια που διαιρείται (**διαιρετέα έννοια**),
- ii) η βάση ή η προϋπόθεση για τη διαίρεση (**διαιρετική βάση**) και
- iii) τα συγκεκριμένα μέρη της (**μέρη της διαίρεσης**).

στ. Με αιτιολόγηση: Στην ανάπτυξη με αιτιολόγηση, η θεματική περίοδος της παραγράφου παρουσιάζει μια γενική θέση, η οποία χρειάζεται τεκμηρίωση, για να επικοινωνήσει αποτελεσματικά το μήνυμά του πομπού. Συνήθως, χρησιμοποιούνται λέξεις που εκφράζουν αιτία, όπως: *γιατί, επειδή, διότι, αφού, καθώς, επομένως, άρα* κ.λπ. Η αιτιολόγηση αποτελεί συνήθη τρόπο ανάπτυξης και είναι σημαντικό στοιχείο του επιχειρηματολογικού λόγου.

ζ. Με αίτιο-αποτέλεσμα: Στην παράγραφο που αναπτύσσεται με αίτιο-αποτέλεσμα, παρουσιάζεται αρχικά το αίτιο ενός φαινομένου και, στη συνέχεια, τα αποτελέσματά του ή γίνεται το αντίστροφο: παρουσιάζονται πρώτα τα αποτελέσματα και οι επιπτώσεις μιας πράξης, ενώ, στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι αιτίες που οδήγησαν σε αυτά τα αποτελέσματα. Συνήθως, χρησιμοποιούνται λέξεις που εκφράζουν αίτιο-αποτέλεσμα, όπως: *οφείλεται, ευθύνεται, αιτία, αποτέλεσμα, συνεπώς, επομένως, άρα* κ.λπ.

Εννοιολογικός
χάρτης - Στοιχεία
για κειμενικά
είδη

Κειμενικά Είδη

Η επικοινωνία βασίζεται στην αντίληψη και περιλαμβάνει τη σκόπιμη ή και την απροσδιόριστη μετάδοση πληροφοριών, με σκοπό να ενημερώσει ή να επηρεάσει το άτομο ή την ομάδα που τις λαμβάνει. Η ανθρώπινη επικοινωνία χρησιμοποιεί διάφορους κώδικες (όπως χειρονομίες, εικόνες, λόγο κ.ά.), για να μεταδώσει το μήνυμά της. Η γλωσσική ή η λεκτική επικοινωνία εκφράζει το μήνυμά της μέσω γλωσσικών κωδίκων και πραγματοποιείται είτε με προφορικό είτε με γραπτό λόγο. Όταν η επικοινωνία χρησιμοποιεί τη γλώσσα, δε χρησιμοποιεί απλώς μεμονωμένους φθόγγους ή λέξεις, αλλά τους συνδυάζει, για να σχηματίσει προτάσεις και, μέσω αυτών, κείμενα.

Τα κείμενα αποτελούν τη βασική μονάδα επικοινωνίας μεταξύ των μελών μιας κοινότητας. Υπάρχει πληθώρα κειμενικών ειδών και ανάμεσα σε όσα συναντούμε καθημερινά αξίζει να αναφερθούν το άρθρο, η επιστολή, το δοκίμιο, το ηλεκτρονικό μήνυμα (e-mail), το ιστολόγιο (blog), το ημερολόγιο, η αυτοβιογραφία, τα κείμενα σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης, το ρεπορτάζ, το κήρυγμα, το ανέκδοτο, το υπόμνημα, το διήγημα, οι οδηγίες χρήσης ενός εργαλείου, η συνέντευξη, η παρουσίαση ταινίας, μια συνταγή μαγειρικής, ένα διδακτικό σχολικό εγχειρίδιο, η κριτική μιας θεατρικής παράστασης κ.λπ. Ακολουθεί, στη συνέχεια, αναλυτικότερη αναφορά σε ορισμένα από τα πιο συχνά χρησιμοποιούμενα κειμενικά είδη που απαντούν στα σχολικά εγχειρίδια.

ΑΡΘΡΟ

Το άρθρο είναι ένα κείμενο που δημοσιεύεται σε εφημερίδα ή περιοδικό και εξετάζει ένα ειδικό θέμα με ειδησεογραφικό χαρακτήρα. Σκοπός του είναι να μεταδώσει πληροφορίες σχετικά με θέματα επικαιρότητας που απασχολούν το ευρύ κοινό, εστιάζοντας στην ουσία τους. Ο/Η αρθρογράφος χρησιμοποιεί το δικό του/της ύφος.

Τα βασικά χαρακτηριστικά ενός τέτοιου κειμένου περιλαμβάνουν:

- τον τίτλο, που προσδιορίζει το θέμα του άρθρου,
- τον επίκαιρο χαρακτήρα που αντανακλά την τρέχουσα πραγματικότητα,
- την περιορισμένη έκταση, που επιτρέπει τη συνοπτική παρουσίαση των πληροφοριών,
- την απλή και κατανοητή γλώσσα,
- το αντικειμενικό και ενημερωτικό ύφος,
- τη χρήση κυρίως του γ' προσώπου.

Η τυπική δομή ενός άρθρου περιλαμβάνει:

Πρόλογο: Αναφορά στο θέμα που θα αναλυθεί.

Κυρίως Θέμα: Ανάλυση των πληροφοριών και των απόψεων του/της συγγραφέα, με τεκμηρίωση της θέσης του/της.

Επίλογο: Σύντομη ανακεφαλαίωση των κύριων σημείων και των συμπερασμάτων του άρθρου.

ΟΜΙΛΙΑ

Η ομιλία είναι προφορικός λόγος που διατυπώνεται σε μια συγκεκριμένη επικοινωνιακή περίσταση και εξετάζει ευρεία θεματολογία. Χαρακτηριστικά της ομιλίας είναι:

- **Η προσφώνηση:** Η προσφώνηση αποτελεί τον αρχικό χαιρετισμό του/της ομιλητή/-τριας προς το κοινό ή το ακροατήριο. Η προσφώνηση καθορίζεται κλιμακωτά βάσει του κύρους των ατόμων που παρευρίσκονται.
- **Η εισαγωγική παράγραφος:** Ο/Η ομιλητής/-τρια ευχαριστεί για την πρόσκληση να μιλήσει και περιγράφει σύντομα το θέμα της ομιλίας, καθώς και τη θέση του/της.
- **Η αποφώνηση:** Στην αποφώνηση, ο ομιλητής/-τρια εκφράζει ευγνωμοσύνη προς τους/τις ακροατές/-τριες για την παρακολούθηση της ομιλίας του/της.
- **Η χρήση του α' προσώπου πληθυντικού:** Μέσω της χρήσης του πρώτου προσώπου πληθυντικού, δημιουργείται μια αίσθηση οικειότητας μεταξύ του/της ομιλητή/-τριας και του ακροατηρίου. Αυτό εξυπηρετεί τον σκοπό της ομιλίας, ο οποίος είναι η επίτευξη συναίσθησης στους/στις ακροατές/-τριες ότι όλοι είναι μέρος του προβλήματος αλλά και μέρος της λύσης του. Επιπλέον, μπορεί να χρησιμοποιηθεί το α' πρόσωπο, όταν ο/η ομιλητής/-τρια επικεντρώνεται στις προσωπικές του/της εμπειρίες και συναισθήματα, ενώ το β' πρόσωπο χρησιμοποιείται, για να προσφέρει ποικιλία στο ύφος ή όταν επιθυμεί να προτρέψει, να συμβουλέψει ή να ενθαρρύνει το ακροατήριο.

- **Ύφος:** Το ύφος προσαρμόζεται ανάλογα με την επικοινωνιακή κατάσταση και μπορεί να είναι είτε επίσημο και σοβαρό είτε οικείο και καθημερινό.
- **Σκοπός:** Ο κύριος σκοπός της ομιλίας είναι να εκθέσει τις απόψεις του/της ομιλητή/-τριας, να προβληματίσει το ακροατήριο και να προτρέψει για αλλαγή μιας ισχύουσας θέσης ή κατάστασης.

Η τυπική δομή μιας ομιλίας είναι ως εξής:

1. **Πρόλογος:** παρατίθεται το θέμα,
2. **Κυρίως Θέμα:** αναπτύσσεται το θέμα,
3. **Επίλογος:** παρουσιάζονται οι προτάσεις – θέσεις του/της ομιλητή/-τριας.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Το κειμενικό είδος της **βιβλιοκριτικής** στοχεύει στην αξιολόγηση ενός βιβλίου. Η κριτική μπορεί να διαβαστεί και μετά την ανάγνωση του βιβλίου, καθώς μπορεί να την αναζητήσει κανείς, αφού έχει ήδη έρθει σε επαφή την ιστορία, τους χαρακτήρες και τις ιδέες του βιβλίου. Η βιβλιοκριτική, λοιπόν, δεν είναι απαραίτητα ένας οδηγός πριν από την ανάγνωση, αλλά μπορεί να προσφέρει νέες οπτικές και εμβάθυνση στην εμπειρία της ανάγνωσης που ολοκληρώθηκε. Τότε, η κριτική αποκτά νέα διάσταση, λειτουργώντας σαν ένας καθρέφτης, που αντανakλά την αναγνωστική εμπειρία. Επομένως, η βιβλιοκριτική μπορεί να εκτιμηθεί πληρέστερα, αφού η αναγνώστρια ή ο αναγνώστης του βιβλίου έχει ήδη ταξιδέψει στις σελίδες του. Τα σχόλια της κριτικής είναι επαρκώς τεκμηριωμένα και πάντα ενυπόγραφα.

Στο κειμενικό είδος της **ταινιοκριτικής** ή της **θεατροκριτικής**, καθώς και της **κριτικής** ή άλλων **παραστατικών** ή **εικαστικών έργων**, ο/η κριτικός αναδεικνύει τις βασικές πτυχές μιας ταινίας/ενός θεατρικού έργου κ.ά., επιτρέπει στον/στη θεατή/-τρια να προσεγγίσει και να κατανοήσει καλύτερα τα καλλιτεχνικά μηνύματα και επιλογές. Παράλληλα, ο/η κριτικός παρουσιάζει και την αξιολογική του/της θέση.

Δίνονται, επίσης, πληροφορίες για το κοινωνικό ή ιστορικό πλαίσιο της δημιουργίας του έργου, ώστε να γίνουν σαφή τα στοιχεία του, που πολλές φορές –λόγω χρονικής απόστασης– δεν είναι κατανοητά άμεσα από τον/τη θεατή/-τρια. Παρουσιάσεις και κριτικές ταινιών ή θεατρικών έργων μπορεί να διαβάσει κανείς σε εφημερίδες, ιστοσελίδες, αναρτήσεις σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης κ.ά.

Στις κριτικές των βιβλίων ή ταινιών/θεατρικών έργων κ.ά. αξιοποιείται η **επιχειρηματολογία** είτε για να υπάρξει μια σαφής αξιολόγηση του έργου, θετική ή αρνητική, είτε για να εστιάσει σε ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ή θέμα που πραγματεύεται και να αποδοθεί μία ερμηνεία. Αναπτύσσονται επιχειρήματα, προκειμένου να αποδειχθεί η ερμηνεία και η γενικότερη αξιολογική θέση του/της κριτικού για το έργο.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Στο κειμενικό είδος της **βιβλιοπαρουσίασης** παρουσιάζεται η «ταυτότητα» του βιβλίου, δηλαδή ο/η συγγραφέας, ο τίτλος, ο εκδοτικός οίκος, ο τόπος και ο χρόνος της έκδοσής του και ο/η εικονογράφος. Μπορούν να παρουσιαστούν και άλλα, αν κριθεί απαραίτητο, όπως το είδος του κειμένου ή ο/η μεταφραστής/-στρια των μεταφρασμένων από άλλη γλώσσα κειμένων ή το είδος του κειμένου. Αυτά αναγράφονται, συνήθως, στο εμπροσθόφυλλο και στο εσώφυλλο του βιβλίου και είναι τα στοιχεία που καταγράφονται στις υποσημειώσεις ή στη βιβλιογραφία, όταν γίνεται αναφορά στα συγκεκριμένα βιβλία. Τα όρια ανάμεσα στη βιβλιοκριτική και στη βιβλιοπαρουσίαση δεν είναι πάντοτε ευδιάκριτα, ιδίως όταν η βιβλιοπαρουσίαση έχει στόχο να επηρεάσει θετικά ή αρνητικά τους/τις αναγνώστες/-στριες σχετικά με το βιβλίο, οπότε περιέχει αρκετά αξιολογικά σχόλια.

Στο κειμενικό είδος της **ταινιοπαρουσίωσης** προβάλλονται όλες οι βασικές πληροφορίες της ταινίας. Ενδεικτικά στοιχεία της ταινίας είναι: ο τίτλος (ο πρωτότυπος ή/και η μετάφρασή του), το έτος παραγωγής, ο/η σκηνοθέτης, τα ονόματα των ηθοποιών, η μουσική, η διάρκειά της κ.ά.).

Αντίστοιχα, σε παρουσιάσεις έργων των **παραστατικών ή εικαστικών τεχνών**, δίνονται πληροφορίες για τους δημιουργούς (συγγραφέας, συνθέτης/-τρια, σκηνοθέτης/-τρια, χορογράφος, διευθυντής/-τρια ορχήστρας, ηθοποιοί, χορευτές/-τριες κ.ά.), για τον τόπο, τις ημερομηνίες, τη διάρκεια της παράστασης, το κόστος εισιτηρίων κ.ά.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Η επιστολή είναι ένα μέσο επικοινωνίας που συνδέεται στενά με την κοινωνική ζωή. Γι' αυτόν τον λόγο, υπάρχουν ποικίλα είδη επιστολών, ανάλογα με τον/την παραλήπτη/-τρια και τον σκοπό της σύνταξής τους. Η επιστολή απευθύνεται στον/στην αποδέκτη/-τρια, χωρίς να υπάρχει διάλογος. Στοιχεία, όπως η ηλικία, το επάγγελμα, το αξίωμα, η παιδεία, η προσωπικότητα και τα συναισθήματα του/της αποστολέα, καθώς και οι προθέσεις της επιστολής και η σχέση μεταξύ αποστολέα και παραλήπτη/-τριας, επηρεάζουν το επικοινωνιακό της πλαίσιο. Συγκεκριμένα, τροποποιούνται το ύφος, η προσφώνηση, το θεματικό περιεχόμενο, η αποφώνηση και η χρησιμοποιούμενη γλώσσα.

Αποδέκτες/-τριες μιας επιστολής μπορεί να είναι:

- φίλοι/φίλες ή συγγενείς,
- πρόσωπα που κατέχουν σημαντική θέση ή αξίωμα (π.χ. πρωθυπουργός, δήμαρχος, πρόεδρος, διευθυντής/-τρια οργανισμού),
- κοινωνικές ομάδες (π.χ. νέες και νέοι, μέλη μιας συγκεκριμένης επαγγελματικής τάξης).

Το ύφος της επιστολής προσαρμόζεται ανάλογα με τον/την αποδέκτη/-τρια και είναι φιλικό ή τυπικό. Οι εξωτερικές ενδείξεις μιας επιστολής περιλαμβάνουν:

- χωροχρονικό προσδιορισμό (πάνω δεξιά),
- προσφώνηση (πάνω αριστερά),
- αποφώνηση και το όνομα του/της αποστολέα.

Στόχος της επιστολής είναι να επιτευχθούν τα εξής:

1. να μεταδοθούν πληροφορίες σχετικά με συμβάντα ή καταστάσεις,
2. να επισημανθούν προβλήματα ή δυσκολίες,
3. να μεταδοθούν σκέψεις και συναισθήματα, να εκφραστούν απόψεις, διαμαρτυρίες ή προβληματισμοί.

Επίσημη επιστολή

Σε μια επίσημη επιστολή δεν εκφράζεται προσωπική ή φιλική σύνδεση με τον/την παραλήπτη/-τρια, καθώς το ύφος αποπνέει αυστηρότητα και σεβασμό προς τον/την αποδέκτη/-τρια. Επιπλέον, γίνεται σαφής αναφορά ότι ο/η παραλήπτης/-τρια είναι αρμόδιος/-α να κατανοήσει και να ανταποκριθεί στο αίτημα του/της αποστολέα. Στον επίλογο εκφράζεται η προσδοκία ότι ο/η παραλήπτης/-τρια θα ανταποκριθεί θετικά, με σαφή δήλωση ότι αναγνωρίζεται πλήρως ο ρόλος και οι δράσεις του/της. Η επίσημη επιστολή περιλαμβάνει αναφορά στην ιδιότητα του/της συντάκτη/-τριας, στο θέμα της, στο γεγονός ή το κίνητρο που οδήγησε στη συγγραφή της και στις επιδιώξεις ή τα αιτήματα του/της συντάκτη/-τριας.

Χρήσιμο λεξιλόγιο για επίσημη επιστολή: επιτρέψτε μας να... || Θα επιθυμούσαμε να... || Θα θέλαμε να..., || Αισθανόμαστε την ανάγκη να... || Έχετε την αρμοδιότητά ως... || Εμπιστεύομαι την ευαισθησία που έχετε δείξει για σχετικά θέματα..., την υπευθυνότητά σας..., την ειλικρινή διάθεσή σας για...

Φιλική επιστολή

Στη φιλική επιστολή το ύφος είναι πιο άμεσο και προσωπικό, απαλλαγμένο από συνήθεις φράσεις και αβρότητες. Αυτό το είδος επιστολής αναδεικνύει τα συναισθήματα και αναφέρεται σε κοινές εμπειρίες ή στη φιλία με τον/την παραλήπτη/-τρια. Η επικοινωνία ολοκληρώνεται με αισιοδοξία για θετική ανταπόκριση ή αποτέλεσμα.

Χρήσιμο λεξιλόγιο για φιλική επιστολή: *Αυτά που άκουσα με συγκίνησαν/με ενθουσίασαν/με προβλημάτισαν, γι' αυτό θα 'θελα να μοιραστώ μαζί σου/σας || Σου γράφω, γνωρίζοντας πως μπορείς να καταλάβεις τις ανησυχίες μου || Εμπιστεύομαι την κρίση σου/την άποψή σου || Αναμένω με αγωνία τις σκέψεις σου || Θα με ενδιέφερε πολύ και η δική σου άποψη...).*

Ανοιχτή επιστολή

Βασικό γνώρισμα των ανοιχτών επιστολών είναι ότι συχνά απευθύνονται σε συγκεκριμένο άτομο, με κύριο στόχο να ενημερώσουν ευρέως την κοινή γνώμη για το περιεχόμενό τους. Διατηρούν την τυπική δομή μιας επιστολής, συνοδευόμενες συνήθως από τίτλο, και δημοσιεύονται σε εφημερίδες. Το ύφος τους είναι επίσημο και τυπικό, εκφράζοντας σεβασμό και εμπιστοσύνη προς τον/την παραλήπτη/-τρια. Κυρίαρχα χαρακτηριστικά τους είναι η σαφήνεια στην έκφραση και ο προβληματισμός, ενώ αποφεύγουν εντελώς προσβλητικές εκφράσεις, υπαινιγμούς και ειρωνείες. Μπορεί, ωστόσο, να περιλαμβάνουν θετική ή επαινετική γλώσσα, ανάλογα με τη διάθεση και το ύφος του/της συγγραφέα.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ – E-MAIL

Η ηλεκτρονική αλληλογραφία (e-mail) αποτελεί ένα σύγχρονο μέσο επικοινωνίας που χρησιμοποιείται εκτενώς. Το ηλεκτρονικό μήνυμα έχει την ίδια σημασία με την παραδοσιακή επιστολή, καθώς βασίζεται στη γραπτή γλώσσα. Κύρια πλεονεκτήματά του είναι η ταχύτητα, η αξιοπιστία και η οικονομία. Το ηλεκτρονικό μήνυμα μπορεί να παρουσιάζει διάφορα είδη ύφους, τα οποία προσαρμόζονται στον/στην παραλήπτη/-τρια ή στο θέμα. Κάθε ηλεκτρονικό μήνυμα περιλαμβάνει κυρίως τα εξής στοιχεία:

- τον «φάκελο» του μηνύματος (αποστολέας - παραλήπτης/-τρια),
- το θέμα του μηνύματος,
- το κύριο σώμα του.

Κάθε ηλεκτρονικό μήνυμα μπορεί να συμπεριλαμβάνει επισυναπτόμενα αρχεία, όπως έγγραφα, εικόνες, ήχο ή βίντεο.

ΙΣΤΟΛΟΓΙΟ

Το ιστολόγιο (blog) αντιπροσωπεύει τη σύγχρονη μορφή ενός ημερολογίου, στο οποίο ο/η κάθε αναγνώστης/-στρια μπορεί να σχολιάσει την κοινωνική πραγματικότητα. Η θεματολογία του καλύπτει μια ευρεία ποικιλία θεμάτων, συμπεριλαμβανομένων ειδήσεων και σχολίων για την επικαιρότητα, καθώς και εξειδικευμένες κατηγορίες, όπως τεχνολογία, τέχνες, μόδα, αθλητισμός, γαστρονομία και άλλα θέματα. Οι διαχειριστές/-στριες του ιστολογίου και οι σχολιαστές/-στριες έχουν τη δυνατότητα να διατηρούν την ανωνυμία τους ή να χρησιμοποιούν ψευδώνυμα. Χάρη στο διαδίκτυο, το οποίο εκμεταλλεύεται όλα τα μέσα επικοινωνίας (ήχος, εικόνα), ένα ενημερωτικό ιστολόγιο μπορεί να περιλαμβάνει όσο το δυνατόν περισσότερο αυθεντικό υλικό και ειδικά βίντεο.

Ένα τυπικό ιστολόγιο περιλαμβάνει έναν τίτλο στην κεφαλίδα της σελίδας, ακολουθούμενο από το κύριο μέρος της καταχώρησης. Ο/Η συγγραφέας μπορεί να προσφωνεί τον/την αναγνώστη/-στρια και να χρησιμοποιεί όλα τα ρηματικά πρόσωπα, με κυρίαρχα το πρώτο ενικό και πληθυντικό. Συνήθως, η επικεφαλίδα μιας καταχώρησης περιλαμβάνει την ημερομηνία και τον τίτλο της, ενώ στο υποσέλιδο υπάρχει η ώρα της καταχώρησης, το όνομα ή το ψευδώνυμο του/της συντάκτη/-τριας.

Το ιστολόγιο διαδραματίζει δυναμικό ρόλο στην απλή επικοινωνία, αλλά λειτουργεί και ως αντανάκλαση συναισθημάτων και διαφόρων πτυχών της ζωής. Συνεπώς, τα προσωπικά ιστολόγια δεν αποτελούν απλώς μέσα επικοινωνίας και ανταλλαγής δεδομένων, αλλά μετατρέπονται σε μέσα έκφρασης και κοινωνικής διασύνδεσης.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

Το ημερολόγιο έχει μια ξεχωριστή δομή και περιεχόμενο. Οι σκέψεις και τα συναισθήματα του/της συγγραφέα παρουσιάζονται με τρόπο που ακολουθούν φυσικά το ένα το άλλο. Η γραφή είναι συχνά προσωπική και κωδικοποιημένη, με τρόπο που μόνο ο/η συγγραφέας μπορεί να αποκωδικοποιήσει. Ένα βασικό χαρακτηριστικό του ημερολογίου είναι ότι τα γεγονότα καταγράφονται άμεσα και σε χρονολογική σειρά, αντανakλώντας τα γεγονότα ακριβώς όπως συνέβησαν.

Τα μηνύματα του ημερολογίου απευθύνονται είτε στην ίδια τη συγγραφέα/στον ίδιο τον συγγραφέα είτε σε ένα φανταστικό πρόσωπο που θα τα διαβάσει στο μέλλον. Το ημερολόγιο έχει έναν καθαρά προσωπικό χαρακτήρα και ο/η συντάκτης/-τρια του ημερολογίου καταγράφει τα γεγονότα από τη δική του/της οπτική γωνία, χωρίς να έχει σκοπό να δημοσιευτούν. Τα γεγονότα που καταγράφονται συστηματικά είναι σημαντικά γεγονότα και αφορούν εμπειρίες από την προσωπική ή δημόσια ζωή του/της, οι οποίες έχουν επηρεάσει άμεσα ή έμμεσα την προσωπικότητά του/της.

Περιλαμβάνει σημειώσεις, παρατηρήσεις, απόψεις, σκέψεις και μια προσωπική καταγραφή όλων των θεμάτων που απασχολούν τον/τη συγγραφέα. Τα ημερολόγια συχνά ξεκινούν με τη φράση «Αγαπημένο μου ημερολόγιο» και η δομή τους θυμίζει συχνά μια επιστολή.

Έχοντας στόχο την καταγραφή και τη διατήρηση σημαντικών γεγονότων που έχουν επηρεάσει θετικά ή αρνητικά τη ζωή του/της συγγραφέα, το ημερολόγιο περιλαμβάνει συνήθως σχόλια, σκέψεις ή συναισθήματα μετά την περιγραφή των συμβάντων. Σε κάποιες περιπτώσεις, ο/η συγγραφέας μπορεί να απευθύνεται στο ημερολόγιο, για να εκφράσει την άποψή του/της ή να ζητήσει συμβουλές. Αφού ολοκληρωθεί η καταγραφή, συνήθως αναφέρει τον λόγο για τη διακοπή της συγγραφής ή της επικοινωνίας (π.χ. *Αυτά είχα να σου πω. Τώρα, δυστυχώς, σ' αφήνω, γιατί πρέπει να συνεχίσω το διάβασμα.../Τι λες κι εσύ, αγαπητό ημερολόγιο; Μακάρι να μπορούσες να με συμβουλέψεις! Καληνύχτα./Σου τα είπα και ηρέμησα. Αχ, ας με καταλάβαιναν και οι γονείς μου, όπως εσύ!*). Παρόλο που δεν είναι απαραίτητο, συνήθως στο τέλος αναφέρει το μικρό του/της όνομα ή ένα ψευδώνυμο, για να διατηρηθεί η ανωνυμία. Βασικά στοιχεία είναι:

- η καταγραφή του χρόνου και του τόπου,
- η προσωπική απεικόνιση εμπειριών,
- η χρήση του πρώτου ή σπανιότερα του δεύτερου προσώπου,
- η αυθόρμητη, προσωπική και ειλικρινής αφήγηση.

- η παρουσία ελλειπτικών προτάσεων,
- ο κωδικοποιημένος και προσωποποιημένος λόγος.

Σήμερα, το ηλεκτρονικό ημερολόγιο ή το blog, καθώς και το video blog/vlog που διαμοιράζεται μέσω κοινωνικών δικτύων, αποτελούν την εξέλιξη του σύγχρονου ημερολογίου.

ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΣΕ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

Οι δημοσιεύσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν μορφή ψηφιακών κειμένων. Οι πλατφόρμες κοινωνικών δικτύων υποστηρίζουν διάφορες μορφές περιεχομένου, όπως γραπτά μηνύματα, φωτογραφίες, ήχο και βίντεο. Πολλές από αυτές τις πλατφόρμες ενσωματώνουν πολλαπλές μορφές περιεχομένου, επιτρέποντας αλληλεπιδράσεις μέσω κοινοποιήσεων, ηλεκτρονικών μηνυμάτων και σχολίων. Οι χρήστες και οι χρήστριες μπορούν να συμμετέχουν με διαφορετικούς τρόπους, δημιουργώντας περιεχόμενο, σχολιάζοντας ή παρακολουθώντας. Αυτό απλοποιεί, επιταχύνει και διευρύνει την εξάπλωση των πληροφοριών, παρέχοντας επικοινωνία τόσο σε ατομικό όσο και σε ομαδικό επίπεδο. Η επικοινωνία αυτή μπορεί να γίνεται σε πραγματικό χρόνο ή ασύγχρονα. Οι χρήστες/-στριες έχουν τη δυνατότητα να αλληλεπιδρούν με υπολογιστές ή κινητές συσκευές, που είναι διαθέσιμες οποιαδήποτε στιγμή και σε οποιοδήποτε μέρος.

Πολυτροπικό κείμενο

Ο στόχος ενός πολυτροπικού κειμένου είναι να εμπλέξει τον/την αναγνώστη/-στρια ή τον θεατή/-τρια με διάφορους τρόπους, ώστε να επικοινωνήσει το μήνυμα με πιο αποτελεσματικό και δημιουργικό τρόπο.

Σε ένα πολυτροπικό κείμενο, όπως η **αφίσα** ή η **γελιογραφία**, αξιοποιείται συνδυασμός εικόνας και λόγου. Υπάρχουν γλωσσικά στοιχεία και μη γλωσσικά. Ένα **πολυτροπικό κείμενο** που συνδυάζει ήχο και εικόνα χρησιμοποιεί αυτά τα δύο στοιχεία, για να επικοινωνήσει το μήνυμα με τρόπο πιο ζωντανό και ελκυστικό. Η εικόνα μπορεί να είναι στατική, όπως μια φωτογραφία ή ένα σκίτσο, ή κινούμενη, όπως ένα βίντεο. Ο ήχος μπορεί να περιλαμβάνει μουσική, φωνές, αφήγηση ή άλλα ηχητικά εφέ. Παραδείγματα τέτοιων πολυτροπικών κειμένων είναι τα **βίντεο**, που συνδυάζουν μουσική και οπτικά εφέ, τα **ντοκιμαντέρ**, που συνοδεύουν τις εικόνες με αφήγηση και μουσική, οι **διαφημίσεις**, οι οποίες συχνά συνδυάζουν εικόνες, ήχους και κείμενο, και τα **κινούμενα σχέδια**, όπου οι κινούμενες εικόνες συνδυάζονται με διαλόγους ή μουσική. Αυτός ο συνδυασμός επιτρέπει την αμεσότερη, καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου, αφού τα διαφορετικά στοιχεία λειτουργούν συνδυαστικά, για να τραβήξουν την προσοχή και να κάνουν το μήνυμα πιο ξεκάθαρο και ενδιαφέρον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βαλιαντή, Σ. & Νεοφύτου, Λ. (2017).** *Διαφοροποιημένη διδασκαλία*. Αθήνα: Πεδίο.
- Γούτσος, Δ. (2020).** *Γλώσσα. Κείμενο, ποικιλία, σύστημα* (2η έκδοση). Αθήνα: Κριτική.
- Γούτσος, Δ. (2012).** Αφήγηση. Στο *Γλωσσάρι γλωσσολογικών όρων που χρησιμοποιούνται στα σχολικά εγχειρίδια*. Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα (Νέα Ελληνικά). Ανακτήθηκε από greek-language.gr.
- Κανάκης, Κ. (2002) (2η έκδοση).** *Πραγματολογία και γνωστική σημασιολογία. Συλλογή κειμένων* (στην αγγλική). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας.
- Κλαίρης, Χ. & Μπαμπινιώτης, Γ. (σε συνεργασία με τους Α. Μόζερ, Α. Μπακάκου-Ορφανού, Σ. Σκοπετέα) (2005).** *Γραμματική της Νέας Ελληνικής. Δομολειτουργική - Επικοινωνιακή*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κουτσογιάννης, Δ., Παυλίδου, Μ. & Χαλσιάνη, Ι. (2012).** *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσ/νικη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Μιχάλης, Α. (2019).** Γραμματική της παραγράφου: άξονας της κειμενικής γραμματικής ή κενή περιεχομένου έννοια της παραδοσιακής διδασκαλίας; *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα* 39, 671-687. Ανακτήθηκε από [ins web auth gr](http://ins.web.auth.gr).
- Μιχάλης, Α. (2020).** *Γλωσσική Διδασκαλία και Πρακτικές Γραμματισμού στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Χαραλαμπόπουλος, Α. & Χατζησαββίδης, Σ. (1997).** *Η διδασκαλία της λειτουργικής χρήσης της γλώσσας*. Θεσσαλονίκη: Κώδικας.
- Tomlinson, C.-A. (2014).** *Πώς να διαφοροποιήσουμε τη διδασκαλία σε τάξεις μεικτής ικανότητας* (Ε. Κορρέ, επιμ., μτφρ). Αθήνα: Γρηγόρης.
- Wilson, S. M. & Peterson, P. L. (2006).** *Theories of learning and teaching: what do they mean for educators?*. Washington, DC: National Education Association.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

